

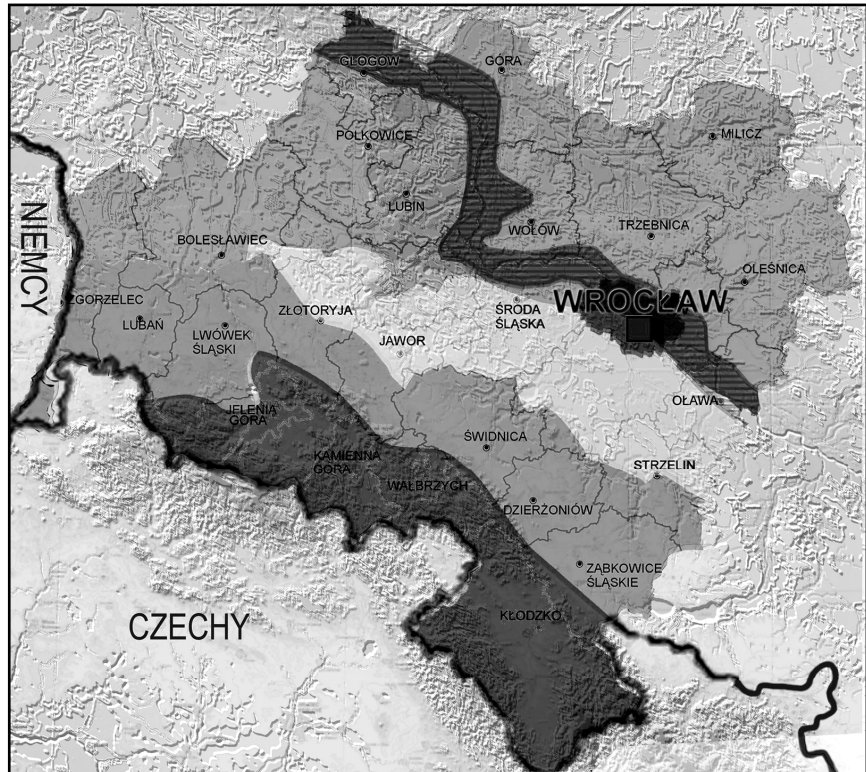

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

WROCLAW, SIERPIEŃ 2002

WBU WOJEWÓDZKIE BIURO URBANISTYCZNE
we Wrocławiu
ul. Świdnicka 12/16
tel. 343-79-46 fax (071) 344-52-45
50-068 WROCLAW

DYREKTOR BIURA: mgr inż. arch. Tomasz Polański

ZARZĄD WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

TEKST PLANU

PRZEWODNICZĄCY SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Jarosław Kurzawa

ZAŁĄCZNIK NR 1
DO UCHWAŁY NR XLVIII / 873 / 2002
SEJMIKU WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO
Z DNIA 30 SIERPNI 2002 ROKU

Dyrektor Wojewódzkiego Biura Urbanistycznego we Wrocławiu
mgr inż. arch. Tomasz Polański

Główny projektant:
mgr inż. arch. Aleksandra Ruzikowska-Chmiel

Współpraca merytoryczna
mgr inż. arch. Stanisław Dendewicz
mgr inż. arch. Danuta Gessler

Zespół w składzie:

mgr inż. Konrad Adamczuk, mgr Maria Bartoszevska, mgr inż. arch. Magdalena Belof, mgr inż. Jan Blachowski, mgr inż. Paweł Czuczvara, mgr inż. Anna Dudziuk-Dudzik, mgr inż. arch. Magdalena Figas, mgr Marzena Halicka-Borucka, mgr inż. Marzena Heliak, inż. Jan Kołata, mgr inż. Andrzej Konarski, mgr inż. Ewa Markowicz-Judycka, mgr inż. arch. Wojciech Marszałek, mgr Grażyna Okoniewska, mgr inż. Magdalena Oleś, mgr inż. Aleksandra Sieradzka, mgr inż. Elżbieta Strzelczyk, mgr inż. Ewa Szponar, dr inż. arch. Jan Zamasz, mgr Dariusz Zięba, Izabela Gozdowska, Irena Kręc, tech. Mirosława Prokopiuk

Pracownia Regionalna WBU w Legnicy – kierownik mgr inż. arch. Mirosław Gandziarski
Pracownia Regionalna WBU Wałbrzychu – kierownik mgr Izabela Wieleżyńska

Opracowanie komputerowe:

Alicja Barszczewska-Bazyłuk, mgr inż. Paweł Czuczvara, mgr inż. Aleksandra Dziendziel, mgr Beata Grzebiela, Teresa Lisztwan, mgr inż. Adrian Luszka, Ryszard Stera, Andrzej Szostek, tech. Małgorzata Wolańska,

Współpraca:
Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

Spis treści

I.	ZAKRES OPRACOWANIA	4
II.	USTALENIA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	4
1.	CELE STRATEGICZNE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	5
2.	NADRZĘDNE ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA	6
3.	CELE, ZASADY REALIZACJI I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DLA PODSTAWOWYCH SFER I SYSTEMÓW ZAGOSPODAROWANIA WOJEWÓDZTWA	8
	3.1. SYSTEM OSADNICZY	8
	3.2. SYSTEM FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNY	13
	3.2.1. STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE	13
	3.2.2. OBSZARY PROBLEMOWE ZRÓŻNICOWANEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ	16
	3.2.3. OBSZAR METROPOLITALNY MIASTA WROCŁAWIA	17
	3.2.4. AGLOMERACJE I ZESPOŁY MIAST	18
	3.3. SFERY POLITYKI PRZESTRZENNEJ	19
	3.3.1. SFERA EKOLOGICZNA	19
	3.3.2. SFERA SPOŁECZNA	29
	3.3.3. SFERA KULTUROWA	36
	3.3.4. SFERA GOSPODARCZA	43
	3.3.5. SFERA INFRASTRUKTURY	51
	3.3.6. SYSTEM OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ	72
	3.3.7. SFERA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO	76
4.	PRIORYTETY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA	77
	SYSTEM OSADNICZY	77
	SYSTEM FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNY	77
	SFERA EKOLOGICZNA	77
	SFERA SPOŁECZNA	78
	SFERA KULTUROWA	78
	SFERA GOSPODARCZA	79
	SFERA INFRASTRUKTURY	79
	OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA	80
5.	ZADANIA RZĄDOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKAŁNYCH CELÓW PUBLICZNYCH	80
6.	WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA	80
7.	KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ OBSZARÓW PROBLEMOWYCH	92
	ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE PASMA ODRY W GRANICACH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	92
	REGIONALNE STREFY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI	105
8.	INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ	113
ZAŁĄCZNIKI		
1.	PRZEPISY PRAWA	
2.	MATERIAŁY WEJŚCIOWE I BIBLIOGRAFIA	

I. ZAKRES OPRACOWANIA

Formalnym rozpoczęciem prac nad planem było podjęcie Uchwały Nr XII/ 175/99 z dnia 30 lipca 1999 r. Sejmiku Województwa Dolnośląskiego w sprawie przystąpienia do opracowania planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego.

Elaborat planu składa się z części:

Uwarunkowania rozwoju przestrzennego, diagnoza stanu

Koncepcja Planu

Plan zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego – podlegająca uchwaleniu.

1. Plan określa zasady organizacji struktury przestrzennej, w tym:

- podstawowe elementy sieci osadniczej
- rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej i innej
- wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i ochrony dóbr kultury – z uwzględnieniem obszarów podlegających szczególnej ochronie
- wymagania w zakresie ochrony przeciwpowodziowej
- obszary strategiczne dla zagospodarowania przestrzennego, w tym pasma koncentracji rozwoju i obszar metropolitalny Wrocławia

2. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego nie uwzględnia się zadań rządowych, służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, wpisanych do rejestru, ponieważ dla województwa dolnośląskiego zadań rządowych wpisanych do rejestru nie ma.

3. W planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego nie umieszcza się wykazu zadań samorządu województwa, służących realizacji ponadlokalnych publicznych celów wpisanych do rejestru wojewódzkiego, ponieważ nie ma wojewódzkiego rejestru zadań celu publicznego.

4. W planie zamieszczono propozycje zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych dla poszczególnych sfer polityki przestrzennej

II. USTALENIA PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

W Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego uwzględniono i rozwinięto podstawowe uwarunkowania, cele strategiczne oraz kierunki polityki przestrzennego zagospodarowania kraju zawarte w „Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju”, ogłoszonej przez Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów w Monitorze Polskim (nr 26 poz. 432, z 2001r.).

Polityka rozwoju województwa określona w „Strategii rozwoju województwa dolnośląskiego” przyjętej przez Sejmik Województwa Dolnośląskiego Uchwałą nr XXVIII/511/2000 z dnia 15.12.2000 r., stanowi podstawę sformułowania kierunków polityki przestrzennej dla województwa dolnośląskiego.

1. CELE STRATEGICZNE ROZWOJU PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

1.1. Realizacja "otwarcia na Europę" – stymulowanie i umacnianie integracji Polski i UE poprzez pokonywanie barier integracyjnych

Dla osiągnięcia tego celu konieczne są działania głównie takie jak: dostosowanie polskiego prawa do prawa unijnego, restrukturyzacja rolnictwa, restrukturyzacja technologiczna przemysłu, budowa i rozbudowa nowoczesnej infrastruktury technicznej, utworzenie systemu Natura 2000 jako włączenia do Europejskiej Sieci obszarów chronionych, przyjęcie standardów ekologicznych UE oznaczających racjonalizację wykorzystania wody, surowców i energii z jednoczesną poprawą konkurencyjności przemysłu oraz spadkiem obciążenia środowiska, traktowanie granicy zachodniej jako przyszłej wewnętrznej granicy z Unią Europejską.

1.2. Kształtowanie konkurencyjności województwa poprzez tworzenie i rozwój systemu obszarów aktywizacji społecznej i gospodarczej

Globalizacja gospodarki determinuje "otwarcie na świat". Charakteryzuje ją konkurencyjność, innowacyjność oraz efektywność, co powoduje polaryzację przekształceń strukturalnych przestrzeni.

Dla zwiększenia konkurencyjności regionu konieczny jest dalszy rozwój przedsiębiorczości stanowiący cel polityki społeczno-gospodarczej, a więc dalszy rozwój i tworzenie zarysowanego już układu nisz aktywności gospodarczej o charakterze węzłowo-pasmowym, obejmujących elementy takie jak: obszar metropolitalny miasta Wrocławia, duże ośrodki o znaczeniu regionalnym (w tym leżące w obszarze LGOM-u, Jeleniej Góry, Wałbrzycha), obszary rozwoju turystycznego, obszary aktywności gospodarczej związanej z ciągami komunikacyjnymi, w tym autostradami i drogami ekspresowymi (A-4 i A-18, A-3/S-3, A-8/S-8) tereny specjalnych stref ekonomicznych SSE powstających w obszarach strukturalnego bezrobocia (Legnica, Wałbrzych, Kamienna Góra), tereny usług multimodalnych (centra logistyczne) i multimedialnych oraz tereny pogranicza polsko-czeskiego i polsko-niemieckiego.

Należy zwrócić szczególną uwagę na generowanie przedsiębiorczości na terenach obejmujących przede wszystkim gminy wiejskie o stosunkowo niskim poziomie aktywizacji społeczno-gospodarczej.

1.3. Tworzenie warunków do poprawy jakości życia, podnoszenie standardu cywilizacyjnego społeczeństwa dla osiągnięcia wysokiego zaspokojenia poziomu potrzeb społecznych

Zakłada się poprawę standardu cywilizacyjnego społeczeństwa poprzez kształtowanie racjonalnych relacji funkcjonalno-przestrzennych w zakresie usług, miejsc pracy, rekreacji i miejsc zamieszkania, dostosowanie ich do standardów UE; kształtowanie i rozwój struktury ośrodków tworzących usługi wyższego rzędu (kultura, nauka, szkolnictwo wyższe, przedsiębiorczość i innowacja).

1.4. Aktywna ochrona wartości przyrodniczych i kształtowanie środowiska przyrodniczego prowadzące do realizacji ekorozwoju

Wiąże się z ochroną cennych zasobów przyrodniczych regionu poprzez tworzenie systemu obszarów prawnie chronionych, korytarzy ekologicznych w ramach Econet-PI i przystosowywanie tego systemu do europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000,

prowadzeniem ochrony wszystkich komponentów środowiska, a więc ochrony powierzchni ziemi i kopaliny, powietrza, wód powierzchniowych i wód podziemnych, klimatu akustycznego, ochrony lasów i zadrzewień.

1.5. Ochrona dziedzictwa kulturowego - udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu i włączenie we współczesne struktury funkcjonalno-przestrzenne

Konieczne jest utrzymanie odrębności kulturowej i krajobrazowej regionu dolnośląskiego o historycznie ukształtowanej, wielonarodowościowej tożsamości, odtworzenie wartości obszarów o najcenniejszych walorach krajobrazu historycznego, rehabilitacja historycznie ukształtowanych kultur narodowych regionu w sferze materialnej i duchowej, w szczególności zasobów kulturowych zgromadzonych we Wrocławiu.

Udostępnienie dziedzictwa kulturowego społeczeństwu, w tym dla celów turystycznych i kulturotwórczych, wiąże się z pozyskiwaniem nowych właścicieli dla zasobu zabytków rezydencjonalnych znajdujących się w gestii AWRSP i dalsza prywatyzacja pozostałych zasobów zabytkowych będących własnością Skarbu Państwa, przy zachowaniu ich wartości historycznej i kulturowej.

1.6. Integracja społeczności województwa

Region dolnośląski ze względów historycznych wymaga szczególnych działań w zakresie tworzenia i rozwijania więzi tak wewnątrz regionu (budowa własnej tożsamości), jak również procesów integracyjnych z pozostałymi regionami kraju. Warunkiem powodzenia są nie tylko działania w sferze społecznej, ale również działania wynikające z kształtowania polityki przestrzennej województwa.

Wymagają one budowy i rozbudowy systemu transportowego pod kątem scalania dawnych układów administracyjnych w ramach obecnego regionu dolnośląskiego, tworzenia osi rozwoju aktywizacji społeczno-gospodarczej, powiązania regionu z metropolią wrocławską i województwami ościennymi oraz ośrodkiem stołecznym – Warszawą.

1.7. Zapewnienie warunków dla zwiększenia obronności kraju, zapobiegania awariom i klęskom żywiołowym oraz ochrona przed ich skutkami

Wymaga to w szczególności zapewnienia prawidłowego funkcjonowania obiektów militarnych oraz działań związanych z restrukturyzacją Sił Zbrojnych RP w związku z wstąpieniem Polski w struktury NATO, umocnienia systemu obrony cywilnej kraju na obszarze województwa, w tym ochrony przed możliwością wystąpienia poważnych awarii i likwidacji ich skutków, modernizacji i rozbudowy systemu ochrony przeciwpowodziowej.

2. NADRZĘDNE ZASADY ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA

2.1. Dynamiczne równoważenie rozwoju jako podstawa polityki przestrzennego zagospodarowania województwa

Dążyć się będzie do tego by wszelkie działania w sferze społecznej, gospodarczej i środowiskowej nie kolidowały ze sobą, wspomagały się wzajemnie i przyczyniały do nadania procesom rozwojowym cech rozwoju zrównoważonego.

Proponowana polityka równoważenia rozwoju to najskuteczniejszy kierunek rozwoju struktury przestrzennej regionu przez kształtowanie węzłów, pasm i stref aktywności, przedsiębiorczości i innowacji.

Pierwszym etapem dochodzenia do rozwoju zrównoważonego jest doprowadzenie do wyrównania różnic gospodarki na poziomach interregionalnym oraz intraregionalnym.

2.2. Wykorzystywanie szans i możliwości zawartych w uwarunkowaniach województwa

Zdiagnozowane uwarunkowania wewnętrzne i zewnętrzne województwa – bogate zasoby przyrodnicze, kulturowe, infrastrukturalne, położenie w paneuropejskim korytarzu transportowym, sąsiedztwo z Europą Zachodnią, historycznie, prawidłowo ukształtowana sieć osadnicza, wielofunkcyjny potencjał osi Odry są szansą rozwoju województwa i stanowią podstawę dla kształtowania i realizacji polityki przestrzennej regionu dolnośląskiego.

2.3. Ukierunkowanie na ekorozwój w użytkowaniu i zagospodarowaniu przestrzeni

Jest on niezbędny dla zapewnienia bezpiecznego dla zdrowia, środowiska, równowagi elementów naturalnych i kulturowych środowiska, korzystnych warunków dla odnowy sił człowieka, możliwości dalszego harmonijnego rozwoju gospodarczego w oparciu o oszczędne gospodarowanie zasobami przyrody z respektowaniem realiów ekonomicznych i społecznych.

2.4. Poprawa ładu przestrzennego wyrażające dążenie do harmonijności struktur przestrzennych i powiązań z przyrodą

Założony w planie proces równoważenia rozwoju, regulowany przez formułowanie zasad i kierunków określających politykę ładu zintegrowanego łączy w sobie ład społeczny, ład ekonomiczny, ład ekologiczny oraz ład przestrzenny.

Dla zachowania cennych walorów środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego, w które bogato wyposażone jest województwo dolnośląskie, kształtowanie struktur przestrzennych musi się wyrażać zarówno w funkcjonalności, logice i czytelności tych struktur, jak również harmonizować z przyrodą, tworząc i zachowując wysokie walory estetyczne środowiska człowieka.

Wymaga tego również m.in. postępujący proces żywiłowego inwestowania na terenach rolnych, poza jednostkami osadniczymi, nadmierna urbanizacja obszarów cennych przyrodniczo oraz degradacja zabytkowych układów urbanistycznych

Ład przestrzenny staje się niezbywalnym elementem jakości życia i środowiska przyrodniczego, a także efektywności gospodarowania.

2.5. Przełamywanie barier i ograniczeń rozwoju w funkcjonowaniu struktur przestrzennych

Zakłada się, że dla prawidłowego funkcjonowania struktur przestrzennych oraz wyeliminowania ograniczeń ich rozwoju konieczne jest doposażenie w infrastrukturę drogową (obwodnice dla wielu miast, mosty na Odrze) i wykorzystanie w pełni istniejącej sieci kolejowej, infrastrukturę techniczną, infrastrukturę społeczną, usuwanie źródeł poważnych awarii, w tym zagrożeń powodziowych.

3. CELE, ZASADY REALIZACJI I KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DLA PODSTAWOWYCH SFER I SYSTEMÓW ZAGOSPODAROWANIA WOJEWÓDZTWA

3.1 SYSTEM OSADNICZY

Dla kształtowania **układu osadniczego** województwa dolnośląskiego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zachowanie trwałych wartości systemu osadniczego
- Tworzenie warunków dynamizujących rozwój
- Efektywne wykorzystanie układu sieci osadniczej, w tym położenia przygranicznego
- Niwelowanie dysproporcji pomiędzy poszczególnymi obszarami województwa
- Tworzenie więzi społecznych i gospodarczych
- Zapewnienie spójności rozwoju całego województwa

ZASADY REALIZACJI

- wskazuje się, że podstawą aktywnej polityki regionu w zakresie **systemu osadnictwa** będą zasady:
- Harmonizowania rozwoju systemu osadniczego poprzez wzmocnienie policentrycznej struktury funkcjonalno-przestrzennej, likwidację narastających dysproporcji, zagrożeń i barier rozwojowych
- Jakościowe wzmocnienie ośrodków obsługi
- Przywracanie ładu przestrzennego
- Przywracanie równowagi ekologicznej

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Ustalenie zasięgu Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS)
- Zgodnie z Nomenklaturą Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) wprowadzaną Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2000r. (Dz.U. z dnia 24 lipca 2000r.) województwo dolnośląskie należy do 2 poziomu NTS i oznaczone jest numerem 2.02. Na poziomie regionalnym podzielone jest ono na 4 podregiony (poziom 3 NTS):
 - **podregion jeleniogórsko-wałbrzyski (nr 3.02.01)** obejmujący 16 powiatów (bolesławiecki, dzierzoniowski, jaworski, jeleniogórski, kamiennogórski, kłodzki, lubański, lwówecki, strzeliński, świdnicki, wałbrzyski, ząbkowicki, zgorzelecki, złotoryjski, m. Jelenia Góra, m. Wałbrzych),
 - **podregion wrocławski (nr 3.02.03)** obejmujący 6 powiatów (milicki, oleśnicki, oławski, średzki, trzebnicki, wrocławski),
 - **podregion Wrocław (nr 3.02.04)** obejmujący powiat grodzki Wrocław.

Postuluje się wyłączenie powiatu wołowskiego z podregionu legnickiego i włączenie do podregionu wrocławskiego. Powiat wołowski pozostaje w obszarze silnego oddziaływania obszaru metropolitalnego Wrocławia, dlatego też powinien być włączony do tego obszaru zarówno statystycznie jak i ze względu na perspektywę budowy jednorodnych programów rozwoju regionalnego.

Postuluje się również włączenie do podregionu wrocławskiego powiatu strzelińskiego ze względu na usytuowanie w obrębie projektowanego zasięgu obszaru metropolitalnego miasta Wrocławia oraz silne z nim powiązania.

Ze względu na planowane wstąpienie Polski do Unii Europejskiej, zasięg NTS powinien zostać w przyszłości zweryfikowany i dostosowany do europejskich zasad klasyfikacji Jednostek Terytorialnych Do Celów Statystycznych.

- Ustalenie hierarchii ośrodków

Na podstawie Obwieszczenia Prezesa Rady Ministrów o ogłoszeniu Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, z dnia 26 lipca 2001r (M. P. Nr 26, z 2001r. poz. 432) oraz w oparciu o przyjęte kryteria (zasięg oddziaływania funkcjonalnego, liczbę mieszkańców, dochód na mieszkańca, strukturę demograficzną, stopień wyposażenia w usługi, potencjał intelektualny i zasoby wykwalifikowanej kadry, uwarunkowania historyczne i zasoby dziedzictwa kulturowego, dostępność komunikacyjną i wyposażenie w infrastrukturę techniczną oraz w oparciu o preferencje rozwoju), ustala się podział na **5 grup hierarchicznych** ośrodków obsługi ludności:

- ośrodek metropolitalny - **Wrocław** o największym zasięgu obsługi regionalnej i ponadregionalnej, miasto o znaczeniu europejskim - potencjalne europole.
- ponadregionalne ośrodki równoważenia rozwoju - duże miasta obsługujące region: **Jelenia Góra i Wałbrzych**.

Jednocześnie postuluje się zaliczenie **Legnicy** do tej grupy hierarchicznej, niezgodnie z zapisem Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, z dnia 26 lipca 2001r (M. P. Nr 26, z 2001r. poz. 432 – cz. I, rozdział 3.2), która zalicza Legnicę do regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju (III°). **Legnica** jest znaczącym w skali regionu ośrodkiem przemysłowo – usługowym, jej węzłowa lokalizacja (skrzyżowanie pasm rozwojowych Trzeciego Paneuropejskiego Korytarza Transportowego i osi LGOM – Brama Lubawska) wpływa na dynamiczny rozwój już dziś i wyznacza jedną z najbardziej strategicznych pozycji w skali regionu.

- regionalne ośrodki równoważenia rozwoju obsługujące subregion lub jego część: Bolesławiec, Głogów, Lubin, Świdnica, Dzierżoniów (w świetle kształtującej się aglomeracji Dzierżoniów-Bielawa-Pieszyce) oraz Legnica (ze wskazaniem do zaliczenia do grupy II° - ponadregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju).

Jednocześnie postuluje się zgodnie z zapisem Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego (Uchwała nr XXVIII/511/2000 Sejmiku Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 grudnia 2000 roku) zaliczenie **Kłodzka** oraz **Zgorzelca** do tej grupy hierarchicznej - Koncepcja polityki przestrzennego zagospodarowania kraju, z dnia 26 lipca 2001r (Dz. U. Nr 26, z 2001r. poz. 432 – cz. I, rozdział 3.2) - pomija w swych zapisach wymienione miasta.

Kłodzko jest największym i najważniejszym ośrodkiem w systemie osadniczym obszaru Kotliny Kłodzkiej, położonym w punkcie przecięcia ważnych powiązań komunikacyjnych z Republiką Czeską oraz w paśmie rozwojowym (postulowane centrum rozwoju turystyki i rekreacji).

Zgorzelec jest ważnym, wielofunkcyjnym ośrodkiem miejskim w zachodniej części województwa dolnośląskiego, którego znaczenie dla obsługi subregionu wzmacnia jego funkcja miasta granicznego, położonego na trasie przebiegu ważnego europejskiego połączenia komunikacyjnego Drezno – Kijów (Trzeci Paneuropejski Korytarz Transportowy).

Miasta **Kłodzko i Zgorzelec** pełnią znaczącą rolę w paśmie powiązań funkcjonalnych miast południowej części regionu (pasmo: Zgorzelec – Jelenia Góra – Wałbrzych – Kłodzko).

- subregionalne ośrodki równoważenia rozwoju (miasta średnie i małe) obsługujące część subregionu o skali powiatu: Góra, Jawor, Kamienna Góra, Lubań, Lwówek Śląski, Milicz, Oleśnica, Oława, Polkowice, Strzelin, Środa Śląska, Trzebnica, Wołów, Ząbkowice Śląskie, Złotoryja oraz Kłodzko i Zgorzelec (ze wskazaniem do zaliczenia do grupy III° - regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju).
- ośrodki lokalne – 129 miejscowości, w tym 63 małe miasta i 66 wsi o najmniejszym zasięgu obsługi w skali gminy.

Jednocześnie postuluje się nadanie miastu Siechnice statusu siedziby władz gminy. Siechnice są jedynym miastem w Polsce, które tych władz są pozbawione.

Funkcje dla pozostałych ośrodków (subregionalnych i lokalnych)

L.p.	Ośrodki obsługi	Powiat	Funkcje ośrodków				
			U	P	OR	T	UZ
1.	Bardo	ząbkowicki	+			+	
2.	Bielawa	dzierżoniowski	+	+		+	
3.	Bierutów	oleśnicki	+	+	+		
4.	Bogatynia	zgorzelecki	+	+			
5.	Boguszów Gorce	wałbrzyski	+			+	
6.	Bolków	jaworski	+		+	+	+
7.	Borów	strzeliński	+		+		
8.	Brzeg Dolny	wołowski	+	+		+	
9.	Bystrzyca Kłodzka	kłodzki	+	+		+	
10.	Chocianów	polkowicki	+	+		+	
11.	Chojnów	legnicki	+	+	+	+	
12.	Ciepłowody	ząbkowicki	+		+		
13.	Cieszków	milicki	+		+		
14.	Czarny Bór	wałbrzyski	+				
15.	Czernica	wrocławski	+	+	+	+	
16.	Długołęka	wrocławski	+	+	+		
17.	Dobromierz	świdnicki	+		+		
18.	Dobroszyce	oleśnicki	+		+		
19.	Domaniów	oławski	+		+		
20.	Duszniki Zdrój	kłodzki	+			+	+
21.	Dziadowa Kłoda	oleśnicki	+		+		
22.	Gaworzycy	polkowicki	+		+		
23.	Głuszycy	wałbrzyski	+	+		+	
24.	Góra	górowski	+	+	+		
25.	Grębocice	polkowicki	+		+		
26.	Gromadka	bolesławiecki	+	+			
27.	Gryfów Śląski	lwówecki	+	+		+	
28.	Janowice Wielkie	jeleniogórski	+				
29.	Jawor	jaworski	+	+	+	+	
30.	Jaworzyna Śląska	świdnicki	+	+	+		
31.	Jedlina Zdrój	wałbrzyski	+			+	+
32.	Jelcz-Laskowice	oławski	+	+	+		
33.	Jemielno	górowski	+		+		
34.	Jerzmanowa	głogowski	+				
35.	Jeżów Sudecki	jeleniogórski	+		+	+	
36.	Jordanów Śląski	wrocławski	+		+		
37.	Kamieniec Ząbkowicki	ząbkowicki	+		+	+	
38.	Kamienna Góra	kamiennogórski	+	+		+	
39.	Karpacz	jeleniogórski	+			+	+
40.	Kąty Wrocławskie	wrocławski	+	+	+		
41.	Kobierzyce	wrocławski	+	+	+		
42.	Kondratowice	strzeliński	+		+		
43.	Kostomłoty	średzki	+		+		
44.	Kotła	głogowski	+		+		
45.	Kowary	jeleniogórski	+	+		+	+
46.	Krośnice	milicki	+				
47.	Krotoszyce	legnicki	+		+		
48.	Kudowa Zdrój	kłodzki	+			+	+
49.	Kunice	legnicki	+		+		
50.	Lądek Zdrój	kłodzki	+			+	+
51.	Legnickie Pole	legnicki	+			+	
52.	Leśna	lubański	+	+	+	+	
53.	Lewin Kłodzki	kłodzki	+			+	

L.p.	Ośrodki obsługi	Powiat	Funkcje ośrodków				
			U	P	OR	T	UZ
54.	Lubań	lubański	+	+	+	+	
55.	Lubawka	kamiennogórski	+	+	+	+	
56.	Lubomierz	lwówecki	+		+	+	
57.	Lwówek Śląski	lwówecki	+			+	
58.	Łagiewniki	dzierżoniowski	+	+	+		
59.	Malczyce	średzki	+	+	+		
60.	Marcinowice	świdnicki	+		+		
61.	Marciszów	kamiennogórski	+		+		
62.	Męcinka	jaworski	+		+		
63.	Mieroszów	wałbrzyski	+	+		+	
64.	Mietków	wrocławski	+		+	+	
65.	Międzybórz	oleśnicki	+				
66.	Międzylesie	kłodzki	+			+	
67.	Miękinia	średzki	+	+	+		
68.	Milicz	milicki	+	+		+	
69.	Miłkowice	legnicki	+		+		
70.	Mirsk	lwówecki	+				
71.	Mściwojów	jaworski	+		+		
72.	Mysłakowice	jeleniogórski	+	+			
73.	Niechlów	górowski	+		+		
74.	Niemcza	dzierżoniowski	+			+	
75.	Nowa Ruda	kłodzki	+	+			
76.	Nowogrodzic	bolesławiecki	+	+			
77.	Oborniki Śląskie	trzebnicki	+			+	+
78.	Oleśnica	oleśnicki	+	+	+	+	
79.	Olszyna	lubański	+	+			
80.	Oława	oławski	+	+	+	+	
81.	Osiecznica	bolesławiecki	+				
82.	Paszowice	jaworski	+		+		
83.	Pęcław	górowski	+				
84.	Piechowice	jeleniogórski	+	+		+	
85.	Pielgrzymka	złotoryjski	+		+		
86.	Pieńsk	zgorzelecki	+	+			
87.	Pieszycy	dzierżoniowski	+	+		+	
88.	Piława Górna	dzierżoniowski	+	+			
89.	Platerówka	lubański	+		+		
90.	Podgórzyn	jeleniogórski	+	+			
91.	Polanica Zdrój	kłodzki	+			+	+
92.	Polkowice	polkowicki	+	+			
93.	Prochowice	legnicki	+	+	+		
94.	Prusice	trzebnicki	+		+		
95.	Przemków	polkowicki	+			+	
96.	Przeworno	strzeliński	+		+		
97.	Radków	kłodzki	+			+	
98.	Radwanice	polkowicki	+				
99.	Rudna	lubiński	+	+			
100.	Ruja	legnicki	+		+		
101.	Siechnice	wrocławski	+	+	+		
102.	Siekierczyn	lubański	+				
103.	Sobótka	wrocławski	+			+	
104.	Stara Kamienica	jeleniogórski	+		+		
105.	Stare Bogaczowice	wałbrzyski	+		+	+	
106.	Stoszowice	ząbkowicki	+		+		
107.	Stronie Śląskie	kłodzki	+	+		+	
108.	Strzegom	świdnicki	+	+	+	+	
109.	Strzelin	strzeliński	+	+	+	+	
110.	Sulików	zgorzelecki	+		+		
111.	Syców	oleśnicki	+	+	+		
112.	Szczawno Zdrój	wałbrzyski	+			+	+
113.	Szczytna	kłodzki	+			+	
114.	Szklarska Poręba	jeleniogórski	+			+	+
115.	Ścinawa	lubiński	+		+		
116.	Środa Śląska	średzki	+	+	+	+	
117.	Świebodzice	świdnicki	+	+			
118.	Świeradów Zdrój	lubański	+			+	+
119.	Świerzawa	złotoryjski	+		+		
120.	Święta Katarzyna	wrocławski	+		+		
121.	Trzebnica	trzebnicki	+		+	+	+
122.	Twardogóra	oleśnicki	+	+		+	
123.	Udanin	średzki	+		+		

L.p.	Ośrodki obsługi	Powiat	Funkcje ośrodków				
			U	P	OR	T	UZ
124.	Walim	wałbrzyski	+			+	
125.	Warta Bolesławecka	bolesławecki	+	+	+		
126.	Wądroże Wielkie	jaworski	+		+		
127.	Wąsosz	górowski	+		+		
128.	Węgliniec	zgorzelecki	+				
129.	Wiązów	strzeliński	+		+		
130.	Wińsko	wołowski	+		+		
131.	Wisznia Mała	trzebnicki	+		+		
132.	Wleń	lwówecki	+			+	
133.	Wojcieszów	złotoryjski	+	+	+	+	
134.	Wołów	wołowski	+		+	+	
135.	Zagrodno	złotoryjski	+		+		
136.	Zawidów	zgorzelecki	+				
137.	Zawonia	trzebnicki	+		+		
138.	Ząbkowice Śl.	ząbkowicki	+	+	+	+	
139.	Ziębice	ząbkowicki	+	+	+	+	
140.	Złotoryja	złotoryjski	+	+	+	+	
141.	Złoty Stok	ząbkowicki	+	+		+	
142.	Żarów	świdnicki	+	+			
143.	Żmigród	trzebnicki	+		+		
144.	Żórawina	wrocławski	+		+		
145.	Żukowice	głogowski	+		+		

U – funkcja usługowa, P – funkcja przemysłowa (górnictwo, kopalnictwo, działalność produkcyjna, zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz i wodę), OR – funkcja obsługi rolnictwa, T – funkcja turystyki i wypoczynku (miejsowości turystyczne o znaczeniu krajowym i międzynarodowym oraz ponadregionalnym i regionalnym), UZ – funkcja uzdrowiskowa

- Ustalenie funkcji poszczególnych ośrodków

Funkcje ośrodków przypisano podstawowym zhierarchizowanym ogniom sieci osadniczej. Jest to znaczny poziom uogólnienia zapisu, jednakże stwarzający czytelność podstawowych ustaleń planu.

- dla miasta **Wrocławia** - centralnego obszaru metropolitalnego (europole) wskazuje się funkcję ośrodka wielofunkcyjnego. Rozwój następować będzie w procesie europejskiej konkurencji wartości renty położenia dla lokalizacji kapitału i przedsiębiorczości prywatnej oraz usług publicznych. Zakłada się dalszy rozwój funkcji metropolitalnych Wrocławia jako:
 - ośrodka administracji rządowej i samorządowej
 - centrum finansowo-bankowego
 - centrum informacji gospodarczej
 - centrum innowacji technologicznej
 - centrum wystawowo-targowego
 - ośrodka konferencyjno-szkoleniowego
 - centrum handlu hurtowego i giełd towarowych
 - ośrodka nauki, szkolnictwa wyższego, kultury narodowej
 - centrum usług multimodalnych.
- dla miast **dużych** (Legnica, Jelenia Góra, Wałbrzych) i **średnich** (Bolesławiec, Głogów, Kłodzko, Lubin, Świdnica, Zgorzelec) i aglomeracji Dzierżoniów-Bielawa-Pieszycy) wskazuje się rolę wielofunkcyjnych ośrodków usług wyższego rzędu, znaczących w skali kraju w sferze aktywności gospodarczej, umożliwiających nie tylko podnoszenie standardu życia ludności, ale również oddziałujących kulturowo oraz gospodarczo na otaczające tereny.
- dla **miast małych** i rozwiniętych **ośrodków wiejskich** wskazuje się funkcję organizacji racjonalnej obsługi zaplecza rolniczego na szczeblu lokalnym, podstawowym dla sprawnego funkcjonowania rolnictwa, funkcje rekreacji, gospodarki leśnej oraz poprawy warunków życia ludności wiejskiej w ramach wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich.

3.2. SYSTEM FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNY

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Ochrona i rozwój naturalnej struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa uwarunkowanej położeniem geograficznym, rzeźbą terenu, szatą leśną, systemem hydrograficznym, a także historycznymi procesami działalności człowieka
- Zapewnienie najdogodniejszych warunków rozwoju i wykorzystanie potencjałów obszarów o zróżnicowanym charakterze
- Zapobieganie występowaniu konfliktów przestrzennych i ekologicznych
- Rozwiązywanie konfliktów na obszarach parków krajobrazowych na korzyść środowiska przyrodniczego w oparciu o zapisy ustawy o ochronie przyrody
- Wykorzystanie ekonomicznego potencjału urbanizacji i aglomeracji (przestrzenna dostępność, lokalny potencjał rynkowy, zróżnicowanie rynku pracy, obecność centrów naukowo-badawczych)

3.2.1. STREFY FUNKCJONALNO-PRZESTRZENNE

ZASADY REALIZACJI

Ustalenie 6 **stref funkcjonalnych** o zróżnicowanej polityce przestrzennej:

- **Strefa obszarów rolno-leśnych** o dominujących funkcjach ochrony walorów środowiska przeznaczona do rozwoju funkcji ochronnych, rozwoju turystyki i rekreacji i utrzymania funkcji rybackiej. Obejmuje bogato zalesioną północno-wschodnią i północno-zachodnią część województwa. Charakteryzuje się niskim wskaźnikiem waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej oraz dużym nagromadzeniem cennych przyrodniczo obszarów objętych lub planowanych do objęcia ochroną, a także dużą atrakcyjnością pod względem turystycznym. Ze strefą związany jest obszar metropolitalny miasta Wrocławia.
- **Strefa rolno-przemysłowa** przeznaczona do rozwoju rolnictwa i przemysłu z uwzględnieniem priorytetu intensyfikacji produkcji rolnej i ochrony rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Zajmuje środkowo-wschodni pas województwa charakteryzujący się najwyższą jakością rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Ze strefą związany jest obszar metropolitalny miasta Wrocławia.
- **Strefa obszarów rolnych Pogórza i Przedgórze Sudetów** przewidziana dla rozwoju rolnictwa i przemysłu, w tym przemysłu wydobywczego, z uwzględnieniem ochrony walorów środowiska. Obejmuje pas terenu ciągnący się wzdłuż Sudetów od granicy polsko-niemieckiej i polsko-czeskiej do granicy z województwem opolskim. Jest to teren o wysokim stopniu urbanizacji, o dużych walorach przyrodniczych i kulturowych, dobrych glebach i bogatych zasobach surowców naturalnych.
- **Strefa górskich obszarów rolno-leśnych Sudetów** o dominujących funkcjach ochrony walorów środowiska, przeznaczona do rozwoju funkcji ochronnych, rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych i uzdrowiskowych z wykorzystaniem renty położenia przy granicy polsko-czeskiej. Obejmuje południową część województwa w rejonach górskich Sudetów przy granicy z Czechami. Charakteryzuje się występowaniem obszarów o najwyższych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i kulturowych objętych ochroną prawną (Karkonoski Park Narodowy, Park Narodowy Gór Stołowych) lub przewidzianych do objęcia ochroną, a także atrakcyjnością pod względem turystycznym i lecznictwa uzdrowiskowego.

- **Strefa o przeważającym udziale funkcji przemysłowej i gospodarczej** – do restrukturyzacji przemysłu z podwyższeniem standardów ochrony środowiska Obejmuje teren Legnicko-Głogowskiego Okręgu Miedziowego (LGOM). Walorem jest duży potencjał gospodarczy KGHM Polska Miedź S.A. i jego wysoka pozycja na światowym rynku miedzi i srebra. Do głównych problemów należy zaliczyć: monostrukturę przemysłową, zbliżanie się przemysłu miedziowego do fazy schyłkowej oraz konieczność dalszych, intensywnych działań zmierzających do przywrócenia równowagi w środowisku przyrodniczym.
- **Strefa związana z rzeką Odrą** przeznaczona do wielofunkcyjnego rozwoju, z zachowaniem walorów środowiska przyrodniczego. Obejmuje obszary przylegające do rzeki Odry. Jest to strefa w większości zagrożona zalewem powodziowym. Przewidziane są działania zmniejszające zagrożenie powodziowe, rozwój żeglugi, sportów wodnych i rekreacji. Konieczne jest zachowanie i wzmocnienie funkcji ochronnych korytarza ekologicznego rzeki Odry. Ze strefą związany jest obszar metropolitalny miasta Wrocławia. Przebieg tras komunikacyjnych drogowych i kolejowych winien uwzględniać zagrożenia powodziowe i w związku z tym należy zachować połączenia na prawym i lewym brzegu rzeki umożliwiające obsługę terenów przyległych w przypadku wystąpienia zagrożeń.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Dla północno-wschodniej i północno-zachodniej strefy obszarów rolno-leśnych

- restrukturyzacja gospodarki rolnej i leśnej pod kątem ograniczeń wynikających z położenia w parkach krajobrazowych
- rozwijanie bazy i zaplecza turystyczno-rekreacyjnego,
- eksponowanie zabytkowych obiektów i układów urbanistycznych,
- rozwijanie funkcji uzdrowiskowej w rejonie Trzebnicy i Obornik Śląskich,
- rozwijanie bazy przetwórstwa rolno-spożywczego, w tym przetwórstwa rybnego,
- uzupełnienie sieci komunikacyjnej dla zwiększenia dostępności turystycznej,
- dokonanie zmian w sferze produkcyjnej wynikających z ochrony środowiska i położenia na terenach chronionych,
- podnoszenie standardu sieci usług,
- rozwój agroturystyki i rolnictwa ekologicznego.

Dla środkowo – wschodniej strefy rolno - przemysłowej

- restrukturyzacja rolnictwa w kierunku tworzenia silnych gospodarstw rolnych, szczególnie z wykorzystaniem gruntów po zlikwidowanych PGR-ach, przejętych do Zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa
- tworzenie w ośrodkach lokalnych zespołów obsługi gospodarki rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego
- podnoszenie standardu systemu infrastruktury technicznej
- koncentracja zabudowy miast i wiejskich jednostek osadniczych ze względu na ochronę gruntów rolnych
- tworzenie sieci dróg gospodarczych dla obsługi produkcji rolnej
- ochrona krajobrazu kulturowego
- wzbogacenie jednostek osadniczych o zespoły zieleni publicznej

- tworzenie uzupełniających systemów zieleni dla terenów rolnych (wiatrochronnej, przy ciekach wodnych)
- uwzględnienie ograniczeń wynikających z ochrony środowiska w rozwoju jednostek osadniczych, ze szczególnym uwzględnieniem terenów zlewni chronionych (przede wszystkim zlewni Oławy, Nysy Kłodzkiej, Bystrzycy, Nysy Szalonej).

Dla strefy obszarów rolnych Pogórza i Przedgórze Sudetów

- restrukturyzacja rolnictwa w kierunku tworzenia silnych gospodarstw, szczególnie z wykorzystaniem gruntów po zlikwidowanych PGR-ach przejętych do Zasobu Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa,
- tworzenie w ośrodkach lokalnych zespołów obsługi gospodarki rolnej i przetwórstwa rolno-spożywczego,
- rozwój agroturystyki w połączeniu z gospodarstwami ekologicznymi,
- ochrona krajobrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem architektury regionalnej,
- ochrona i rewaloryzacja licznie występujących cennych ośrodków staromiejskich,
- adaptowanie zespołów zabytkowych dla pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- uzupełnienie systemu komunikacyjnego tworzącego III Paneuropejski Korytarz Transportowy (odcinek autostrady A-4 Krzyżowa-Zgorzelec),
- dalsza kompleksowa modernizacja elektrowni Turów w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń powietrza,
- dalsza współpraca międzynarodowa prowadząca do zmniejszenia ilości zanieczyszczeń transgranicznych,
- rekultywacja w kierunku leśnym i wodnym zdegradowanych terenów Worka Turowskiego,
- prowadzenie gospodarki związanej z eksploatacją surowców naturalnych na terenach o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych w kierunku maksymalnych ograniczeń uciążliwości, zmniejszania a nawet zaniechania wydobycia,
- tworzenie warunków dla dalszej aktywizacji społeczno-gospodarczej związanej z istniejącym zapleczem infrastrukturalnym i położeniem przygranicznym.

Dla strefy górskich obszarów rolno-leśnych Sudetów

- zwiększenie potencjału i poprawa bazy dla turystyki i rekreacji,
- podnoszenie standardu uzdrowisk,
- adaptowanie zespołów zabytkowych dla pełnienia funkcji turystycznych i rekreacyjnych,
- rozwój agroturystyki na nizinnych i podgórszych obszarach wiejskich w połączeniu z gospodarstwami ekologicznymi,
- rozwój ośrodków sportów zimowych,
- ochrona krajobrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem architektury regionalnej,
- promowanie i rozwój rolnictwa ziem górskich,
- utworzenie „Drogi Śródsudeckiej” jako ważnego elementu aktywizacji turystycznej obszaru pogranicza,

- wykorzystanie linii kolejowych istniejących i o ruchu zawieszonym jako ważnego elementu aktywizacji turystycznej obszaru pogranicza.

Dla strefy o przeważającym udziale funkcji przemysłowej i gospodarczej

- rekonwersja przemysłu, rozwój nowoczesnych, innowacyjnych technologii przemysłowych, poszukiwanie alternatywy dla miedzi,
- ochrona udokumentowanego złoża węgla brunatnego „Legnica”,
- rozbudowa i modernizacja systemu komunikacji drogowej, w tym budowa przepraw mostowych na Odrze (Głogów, Radoszyce, gm. Rudna),
- rozwiązanie problemu składowania i zagospodarowania odpadów poflotacyjnych (zbiornik Żelazny Most),
- rekultywacja w kierunku leśnym i wodnym terenów zdegradowanych (gmina Polkowice i Rudna),
- kształtowanie powiązań ekologicznych.

Dla strefy związanej z rzeką Odrą

- ograniczanie zabudowy w obszarze objętym zalewem powodziowym lipiec 1997,
- budowa i rozbudowa urządzeń służących zwiększeniu bezpieczeństwa powodziowego (poldery, zabudowa hydrotechniczna) - zgodnie z Programem dla Odry 2006,
- modernizacja szlaku żeglugowego i rozbudowa zaplecza żeglugowego z możliwością intensyfikacji żeglugi pasażerskiej (zgodnie z Programem dla Odry 2006),
- zachowanie i wzmocnienie funkcji ochronnych korytarza rzeki Odry, kształtowanego w zgodzie z ładem przestrzennym; wnętrza powinny być otwarte na rzekę, dostępne od nadrzecznych szlaków spacerowych, uwzględniające ekspozycję obiektów od strony rzeki,
- rozwój energetyki wodnej jako taniego źródła energii,
- wykorzystanie cennych walorów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i rekreacji,
- zapewnienie kolejowego ciągu komunikacyjnego pomiędzy województwem opolskim a obszarami zlokalizowanymi na północ i zachód od Wrocławia poprzez zachowanie linii kolejowej 292 omijającej przeprawy na Odrze we Wrocławiu.

3.2.2. OBSZARY PROBLEMOWE ZRÓŻNICOWANEJ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

ZASADY REALIZACJI

Wyodrębnienie na obszarze województwa następujących **obszarów problemowych** o zróżnicowanej polityce przestrzennej:

- Pasma Odry stanowiące oś rozwoju gospodarczego województwa, będące obszarem o szczególnym zagrożeniu powodziowym i dużych walorach przyrodniczych
- Oś LGOM – Brama Lubawska stanowiąca obszar wskazany do rozwoju i poprawy funkcjonalności korytarza E – 65, osi komunikacyjnej pogranicza zachodniego Polski
- Obszary aktywizacji społecznej i gospodarczej obejmujące:
 - Specjalne Strefy Ekonomiczne: Wałbrzyska SSE, Legnicka SSE, Kamiennogórska SSE Małej Przedsiębiorczości,
 - centra logistyczne,

- parki technologiczne,
- obszary i pasma aktywności gospodarczej (miasto Wrocław i aglomeracja wrocławska, ośrodki o znaczeniu regionalnym, tereny okołoautostradowe, "gminne" i „powiatowe” strefy ekonomiczne).

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ dla wymienionych obszarów problemowych sformułowano w opracowaniach:

- Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry
- Regionalne Strefy Wspierania Przedsiębiorczości.

Omówienie opracowań w punkcie 7 - KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ OBSZARÓW PROBLEMOWYCH.

- Studium osi rozwoju LGOM – Brama Lubawska

3.2.3. OBSZAR METROPOLITALNY MIASTA WROCŁAWIA

ZASADY REALIZACJI

- Wyodrębnienie na obszarze województwa obszaru metropolitalnego obejmującego miasto centralne Wrocław oraz obszar bezpośredniego sąsiedztwa Wrocławia silnie z nim powiązany funkcjonalnie, charakteryzujący się wysokim poziomem jednorodności procesów ekonomicznych i urbanizacyjnych. W skład obszaru metropolitalnego wchodzi aglomeracja wrocławska. Wstępnie zdelimitowano obszar na dwa sposoby, biorąc pod uwagę obszar gmin sąsiadujących z terenem miasta Wrocławia oraz obszar powiatów sąsiadujących z Wrocławiem, leżących w odległości ok. 30 km od miasta. Na obszarach tych koncentruje się potencjał przemysłowy i powstają ośrodki i pasma aktywności gospodarczej sytuowane przede wszystkim przy wylotach dróg krajowych i międzynarodowych.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Aktywizacja działań na rzecz społecznej akceptacji dla idei wspólnych przedsięwzięć wspomagających rozwój obszaru metropolitalnego
- Budowa i rozbudowa układu komunikacji drogowej, w tym systemu obwodnic (śródmiejskiej, autostradowej obwodnicy Wrocławia - AOW, obwodnicy "powiatowej" i obwodnicy "aglomeracyjnej")
- Komplementarność systemów komunikacyjnych, tworzenie związków i porozumień dotyczących transportu oraz kompleksowe przedsięwzięcia komunikacyjne wewnątrz obszaru metropolitalnego mające szanse (zgodnie z założeniami polityki transportowej państwa) otrzymać wsparcie państwa
- Stworzenie statystyki metropolitalnej dla wrocławskiego obszaru metropolitalnego, jako regionalnej jednostki statystycznej Eurostatu
- Rozwijanie i świadczenie usług wymagających wysokich kwalifikacji (edukacja, zdrowie, szkolnictwo wyższe, kultura)
- Rozwijanie bazy przetwórstwa rolno-spożywczego szczególnie w południowej części obszaru jako zaplecza dla mieszkańców metropolii
- Ograniczanie zagrożeń powodziowych poprzez realizowanie ustaleń Programu dla Odry 2006
- Modernizacja i rozwój Wrocławskiego Węzła Wodnego dla pełnego wykorzystania do żeglugi, transportu wodnego, sportów wodnych i rekreacji

- Restrukturyzacja sfery produkcyjnej, prawidłowe kształtowanie zespołów produkcyjnych w powiązaniu z istniejącym układem urbanistycznym
- Poprawa stanu środowiska – zmniejszenie uciążliwości wywołanej działalnością gospodarczą i komunalną
- Porządkowanie i rewaloryzacja obrzeżnej zabudowy Wrocławia, w tym dawnych miast (Leśnica, Psie Pole, Brochów)
- Utworzenie systemu terenów zielonych wokół Wrocławia („zielony pierścień”).
- Rozwój znaczących węzłów społeczno - gospodarczych w tym parków technologicznych i usług logistycznych.
- Rozwój aglomeracji wrocławskiej poprzez kreowanie jej jako głównego, potencjalnego obszaru docelowych migracji oraz akumulacji kapitału, a także ośrodka, który może w przyszłości awansować w europejskim systemie wielkich miast,
- Uwzględnienie wpływu aglomeracji berlińskiej, pobudzającej rozwój aglomeracji wrocławskiej jak i tłumiącej niektóre jej wyższe funkcje o znacznym zasięgu przestrzennym,
- Wzmocnienie więzi transportowych Wrocławia z Warszawą w kontekście rosnącej zależności od Berlina.

3.2.4. AGLOMERACJE I ZESPOŁY MIAST

ZASADY REALIZACJI

Wyodrębnienie na obszarze województwa następujących aglomeracji:

- **Zespół miast Legnica-Głogów** – utworzona na bazie przemysłu wydobywczego (Legnicko – Głogowski Okręg Miedziowy LGOM), generującego jego rozwój. Plan zakłada, że zespół stanowić będzie główny trzon osi rozwoju LGOM – Brama Lubawska oparty na istniejącym potencjale społeczno – gospodarczym oraz na projektowanej autostradzie A – 3 (S – 3).
- **Aglomeracja wałbrzyska** – utworzona na bazie przemysłu wydobywczego (Dolnośląskie Zagłębie Węglowe); likwidacja kopalń węgla kamiennego przeprowadzona w ramach krajowej restrukturyzacji górnictwa stworzyła możliwości wejścia w to miejsce branż o czystych i wysokich technologiach.
- **Aglomeracja – zespół miast Dzierżoniów-Bielawa-Pieszycy** – z miastem centralnym Dzierżoniowem, powstały na bazie przemysłu o wysokim stopniu specjalizacji branżowej.
- **Aglomeracja jeleniogórska** – zespół miejsko – przemysłowy z miastem centralnym Jelenią Górą.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Dla zespołu miast legnicko – głogowskiego

- Rekonwersja przemysłu, poszukiwanie alternatywy dla przemysłu miedziowego,
- Przywracanie równowagi w środowisku przyrodniczym i systemowa ochrona najcenniejszych zasobów przyrody,
- Budowa i modernizacja układu komunikacji drogowej i kolejowej, w tym:
 - budowa przepraw mostowych na Odrze,
 - modernizacja szlaku E – 65 z zabezpieczeniem możliwości budowy autostrady A – 3 lub drogi szybkiego ruchu S – 3 jako rozwiązania docelowego

Dla aglomeracji wałbrzyskiej

- Kształtowanie i rozwój aglomeracji w oparciu o turystykę związaną z cennymi zasobami przyrodniczo – kulturowymi i zagospodarowaniem turystycznym obszarów i obiektów przemysłowych i poprzemysłowych,
- Rozwój aglomeracji na bazie postępujących procesów społeczno – gospodarczych w regionie (Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna),
- Wykorzystanie renty położenia na pograniczu polsko – czeskim.

Dla aglomeracji – zespołu miast Dzierżoniów-Bielawa-Pieszycy

- Wzmocnienie integracji funkcjonalno – przestrzennej oraz infrastrukturalnej,
- Usprawnienie powiązań komunikacyjnych,
- Utrzymanie funkcji przemysłowej z dążeniem do kształtowania struktury gospodarczej bardziej odpornej na fluktuacje rynkowe,
- Rozwój gospodarczy w oparciu o bazę postępujących procesów społeczno – gospodarczych w regionie (Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna),

Dla aglomeracji jeleniogórskiej

- Rozwój aglomeracji w oparciu o potencjał rekreacyjno – turystyczny i uzdrowiskowy,
- Rozwijanie funkcji przemysłowo – gospodarczych z ukierunkowaniem na zachowanie, wykorzystanie i ochronę środowiska przyrodniczego,
- Wykorzystanie renty położenia na pograniczu polsko – czeskim.

3.3. SFERY POLITYKI PRZESTRZENNEJ

3.3.1. SFERA EKOLOGICZNA

CEL GŁÓWNY

Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki oznaczającego zabezpieczenie przed niekorzystnym oddziaływaniem na środowisko działalności gospodarczej prowadzonej na terenie województwa i poza jego granicami, a także zabezpieczenia odpowiednich zasobów dyspozycyjnych wody, zachowania rolniczej przestrzeni produkcyjnej, zwiększenia lesistości kraju oraz zwiększenia powierzchni obszarów chronionych.

CELE SZCZEGÓŁOWE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

W zakresie **ochrony zasobów surowców mineralnych oraz gospodarki kopalinami użytecznymi** wskazuje się:

- Zapewnienie racjonalnego wykorzystania zasobów złóż surowców mineralnych
- Prowadzenie sukcesywnej rekultywacji i obszarów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej
- Minimalizację negatywnych oddziaływań eksploatacji kopalin użytecznych na środowisko przyrodnicze i środowisko człowieka

W zakresie **ochrony zasobów wód podziemnych** wskazuje się:

- Zachowanie zasobów zwykłych wód podziemnych
- Zapewnienie wysokiej jakości zwykłych wód podziemnych

W zakresie **ochrony wód powierzchniowych** wskazuje się:

- Zapewnienie wysokiej jakości wód powierzchniowych
- Zwiększenie retencji wód

- Utrzymanie właściwych stosunków wodno-glebowych na terenach przyległych do rzeki

W zakresie **ochrony zasobów glebowych** wskazuje się

- Zachowanie odpowiedniej ilości i jakości gleb, na których możliwa byłaby produkcja żywności

W zakresie **ochrony zasobów leśnych** wskazuje się:

- Powiększanie i ochrona zasobów leśnych
- Zapewnienie trwałości ekosystemów leśnych i wielofunkcyjności gospodarki leśnej

W zakresie **ochrony zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych** województwa wskazuje się:

- Zwiększenie całkowitej powierzchni przyrodniczych obszarów chronionych
- Utrwalenie, integracja i rozszerzanie regionalnego systemu obszarów chronionych – w nawiązaniu do systemu krajowego oraz systemów europejskich (Rezerваты Biosfery, NATURA 2000, EECONET i inne)
- Zachowanie, ochrona, właściwe wykorzystanie i odtwarzanie zasobów przyrodniczych województwa

W zakresie **ochrony powietrza atmosferycznego** wskazuje się:

- Zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego na terenie województwa z uwzględnieniem klasyfikacji stref

W zakresie **ochrony środowiska przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym** wskazuje się:

- Zapewnienie jak najlepszego stanu akustycznego środowiska w odniesieniu do poszczególnych rodzajów terenów
- Uzyskanie wartości normatywnych dla poziomów pól elektromagnetycznych na obszarach zabudowy mieszkaniowej i w miejscach dostępnych dla ludności

Dla **obszarów wymagających działań przywracających równowagę w środowisku** wskazuje się:

- Prowadzenie wielokierunkowych działań mających na celu zmniejszenie całkowitej powierzchni terenów zdegradowanych i stopniowe przywracanie równowagi ekologicznej

ZASADY REALIZACJI CELÓW

ZASADY PODSTAWOWE

- **Zasada zrównoważonego rozwoju** - oznaczająca taki rozwój społeczno-gospodarczy, w którym w celu równoważenia szans dostępu do środowiska poszczególnych społeczeństw lub ich obywateli – zarówno współczesnego, jak i przyszłych pokoleń – następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych.
- **Zasada stosowania Najlepszych Dostępnych Technik (BAT)** – najbardziej efektywny oraz zaawansowany poziom rozwoju technologii i metod prowadzenia danej działalności, wykorzystywany jako podstawa ustalania granicznych wielkości emisyjnych, mających na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji i wpływu na środowisko jako całość.
- **Wdrażanie standardów UE** – służące poprawie bezpieczeństwa ekologicznego kraju i zdrowia obywateli, ułatwianiu i przyspieszaniu procesów integracyjnych z Unią Europejską, wykorzystywaniu dorobku organizacji międzynarodowych i państw oraz tworzeniu warunków do eksportu polskiej myśli technicznej w dziedzinie ochrony środowiska na rynki Europy Środkowej i Wschodniej.

- **Monitoring środowiskowy** – stanowiący system pomiarów, ocen i prognoz stanu środowiska oraz gromadzenia, przetwarzania i rozpowszechniania informacji o środowisku i będący głównym źródłem informacji o środowisku; państwowy monitoring środowiska obejmuje informacje w zakresie: jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, jakości gleby i ziemi, hałasu, promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych, stanu zasobów środowiska, w tym lasów, rodzajów i ilości substancji lub energii wprowadzanych do środowiska oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami.
- **Edukacja ekologiczna** – służąca kształtowaniu świadomości ekologicznej, budzeniu zainteresowania społeczeństwa wzajemnie powiązаныmi kwestiami ekonomicznym, społecznymi, politycznymi i ekologicznymi, tworzeniu nowych wzorców zachowań uwzględniających troskę o jakość środowiska.

ZASADY SZCZEGÓŁOWE

System gospodarki surowcami mineralnymi

- Ochrona niezagospodarowanych złóż kopalin użytecznych umożliwiającą ich przyszłą, ewentualną eksploatację, wynikającą z ustaleń przepisów szczegółowych
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa eksploatacji surowców mineralnych w stosunku do obszarów zamieszkałych, atrakcyjnych turystycznie, o wysokich walorach przyrodniczych, rolniczych, leśnych i innych
- Wszechstronne wykorzystanie kopalin oraz zaawansowana przeróbka i przetwórstwo surowców mineralnych
- Dążenie do gospodarczego wykorzystania odpadów przemysłu wydobywczego zamiast ich składowania

System ochrony wód podziemnych

- Ochrona i właściwe rozdysponowanie udokumentowanych zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych
- Gospodarowanie wodami podziemnymi uzależnione od warunków hydrogeologicznych zbiorników wód podziemnych
- Racjonalne użytkowanie wód podziemnych, z priorytetowym przeznaczeniem dla ludności, a jedynie w uzasadnionych przypadkach, dla przemysłu farmaceutycznego i spożywczego
- Ścisłe określenie granic obszarów wymagających szczególnej ochrony poprzez szczegółowe rozpoznanie Głównych Zbiorników Wód Podziemnych i wyznaczenie obszarów ochronnych dla tych zbiorników
- Uregulowanie zasad ochrony oraz rodzajów nakazów i zakazów, co do sposobu zagospodarowania obszarów ochronnych GZWP

System ochrony wód powierzchniowych

- Racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi niewielkimi w stosunku do innych krajów europejskich
- Minimalizowanie wszelkich naruszeń zasobów wód w zakresie ilości, jakości i rozmieszczenia oraz naturalnego reżimu ich zmian
- Prowadzenie gospodarki wodno – ściekowej w granicach zlewni hydrograficznych
- Uznanie za priorytety: zaopatrzenie w wodę ludności i zachowanie w korytach rzek nienaruszalnych przepływów hydrobiologicznych
- Integracja systemu gospodarki wodnej

- Zwiększenie retencji wód poprzez budowę dużych zbiorników retencyjnych oraz rozbudowę systemu małej retencji na obszarze całego województwa

System ochrony zasobów glebowych

- Zapewnienie racjonalnego wykorzystania występujących w województwie zasobów glebowych, łączące w sobie racjonalność ekonomiczną z ekologiczną
- Dostosowanie formy zagospodarowania gleb do ich naturalnego, biologicznego potencjału
- Eliminacja produkcji rolniczej lub zmiana struktury upraw na obszarach, na których występują przekroczenia norm zanieczyszczeń gleb substancjami niebezpiecznymi

System ochrony zasobów leśnych

- Trwały zrównoważony rozwój gospodarki leśnej, której elementem jest ochrona różnorodności biologicznej w lasach

System ochrony zasobów przyrodniczych i walorów krajobrazowych

- Przeciwdziałanie fragmentacji środowiska naturalnego
- Zachowanie państwowego charakteru własności lasów i parków narodowych w celu zapewnienia równego dostępu do środowiska przyrodniczego i ochrony dziko żyjących gatunków
- Konsekwentna realizacja ustaleń miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z wykorzystaniem procedury ocen oddziaływania na środowisko
- Aktywna ochrona obszarów jeszcze nie zdegradowanych, w pierwszej kolejności projektowanych obszarów chronionych
- Renaturyzacja obszarów przekształconych

System ochrony powietrza atmosferycznego

- Zasada likwidacji zanieczyszczeń, uciążliwości i zagrożeń u źródła - minimalizacja uciążliwości zakładów
- Stosowanie zasad przezorności i prewencji przy lokalizacji nowych zakładów i wyznaczaniu terenów przemysłowych w planowaniu przestrzennym

Ochrona środowiska przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

- Wykluczenie na etapie projektowania inwestycji generujących uciążliwości dla środowiska

Obszary wymagające działań przywracających równowagę w środowisku

- Wielokierunkowość i kompleksowość działań na obszarach silnej antropopresji (poprawa stanu środowiska, rozwój przestrzenny)
- Prowadzenie rekultywacji terenów górniczych równoległe lub natychmiast po zakończeniu działalności wydobywczej

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

SYSTEM GOSPODARKI SUROWCAMI MINERALNYMI

- Utrzymanie eksploatacji kopalin użytecznych w najważniejszych ośrodkach górnictwa, w tym:
 - złoża węgla brunatnego „Turów” w Niece Żytawskiej
 - złóż rud miedzi na monoklinie przedsudeckiej (obszar LGOM)
 - złóż gazu ziemnego na przedsudeckiej części Niżu Polskiego w północnej części województwa

- kamieni drogowych i budowlanych w masywie Strzelina, Masywie Strzegom-Sobótka, obszarach Zgorzelec-Lubań i Jawor-Złotoryja oraz innych,
- gipsów i anhydrytów
- złóż kruszywa naturalnego, surowców ilastych oraz glin wykorzystywanych przede wszystkim na potrzeby lokalne i regionalne
- złóż surowców skalnych, unikalnych w skali kraju
- wód mineralnych i leczniczych (szczawy, wody radocenne, wody termalne) w Kotlinie Kłodzkiej, masywie Śnieżnika, masywie Karkonoszy, pasie Wałbrzych-Bolków, Górach Izerskich
- Rozwój działalności górniczej na obszarach o największej bazie zasobowej, istniejącej infrastrukturze oraz tradycjach eksploatacji surowców mineralnych
- Prowadzenie działalności związanej z eksploatacją surowców mineralnych w pasmach sudeckim i północnym, o cennych walorach przyrodniczych i kulturowych, w kierunku maksymalnych ograniczeń uciążliwości
- Ochrona części złóż węgla brunatnego zalegających na monoklinie przedsudeckiej dla przyszłej, hipotetycznej eksploatacji tej kopaliny
- Wykorzystanie małych złóż kopalin pospolitych takich jak kruszywa naturalne, kamienie drogowe i budowlane, surowce ilaste ceramiki budowlanej i inne, jako bodźca lokalnej aktywizacji gospodarczej
- Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie wyrobisk, hałd, osadników oraz innych nieużytków powstałych w wyniku działalności górniczej:
- Rekultywacja i zagospodarowanie dawnych terenów górniczych Dolnośląskiego Zagłębia Węglowego
- Rozpoznanie możliwości zagospodarowania hałd i osadników powstałych w rezultacie eksploatacji i przeróbki innych kopalin
- Inwentaryzacja wyrobisk poeksploatacyjnych na obszarze Dolnego Śląska pod kątem możliwości ich wykorzystania jako miejsca składowania odpadów komunalnych
- Prowadzenie prac związanych z uzupełnianiem bazy zasobowej kopalin użytecznych
- Wykorzystanie potencjału Sudetów do rozwoju turystyki hobbystycznej oraz kolekcjonerstwa minerałów i skał
- Rozpoznanie i ewentualne wykorzystanie zasobów wód mineralnych, radocennych i termalnych w regionie

SYSTEM OCHRONY WÓD PODZIEMNYCH

- Objęcie szczególną ochroną i wdrożenie zasad ochrony dla obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) zgodne z Prawem Wodnym
- Objęcie najwyższą ochroną obszarów zasilania zbiorników:
 - Pradolina Barycz-Głogów (W) (nr. 302)
 - Zbiornik międzymorenowy Smoszew (nr. 309)
 - Zbiornik Góry Białskie-Śnieżnik (nr. 339)
 - Dolina Kopalna Nysy Kłodzkiej (nr. 340)
 - Niecka wewnątrzsudecka Kudowa-Bystrzyca (nr. 341)
 - Niecka wewnątrzsudecka Krzeszów (nr. 342)
- Objęcie wysoką ochroną obszarów zasilania zbiorników:
 - Pradolina Odry (Głogów) (nr. 314)

- Zbiornik Chocianów-Gozdnicza (nr. 315)
- Subzbiornik Lubin (nr. 316)
- Zbiornik Słup-Legnica (nr. 318)
- Subzbiornik Prochowice-Środa Śląska (nr. 319)
- Zbiornik Oleśnica (nr. 322)
- Subzbiornik Paczków-Niemodlin (nr. 338)
- Objęcie wysoką i najwyższą ochroną obszarów zasilania zbiorników:
 - Pradolina Barycz-Głogów (E) (nr. 303)
 - Zbiornik Wschowa (nr. 306)
 - Niecka zewnątrzsudecka Bolesławiec (nr. 317)
 - Pradolina Odry (S Wrocław) (nr. 320)
 - Dolina Bobru (Marciszów) (nr. 343)
- Koncentracja ochrony wód podziemnych na obszarach ochrony GZWP oraz w strefach ochronnych ujęć wód podziemnych
- Inwentaryzacja i prowadzenie działań ukierunkowanych na zneutralizowanie istniejących źródeł zanieczyszczeń punktowych, liniowych i obszarowych
 - racjonalizacja użytkowania środków ochrony roślin i nawozów w rolnictwie
 - budowa oczyszczalni ścieków
 - budowa kanalizacji na obszarach osadnictwa
- Realizacja ustaleń planów gospodarowania wodami
- Współpraca z sąsiednimi województwami w zakresie ochrony użytkowych poziomów wód podziemnych (lubuskie, wielkopolskie i opolskie)
- Prowadzenie wspólnych działań z Republiką Czeską i Republiką Federalną Niemiec w zakresie ochrony zasobów wód podziemnych w rejonach przygranicznych (ochrona GZWP nr 315,339, 341, 342)

SYSTEM OCHRONY WÓD POWIERZCHNIOWYCH

- Prowadzenie działań w zakresie ochrony wód z uwzględnieniem obszarów zlewni hydrograficznych, na podstawie warunków korzystania z wód dorzecza oraz zgodnie z programami ochrony wód dla obszarów, dla których poziomy jakości wód nie są osiągnięte
- Wdrożenie ochrony w zlewniach: Nysy Kłodzkiej, Bystrzycy do zbiornika Mietków, Kaczawy do miasta Legnica, Strzegomki do zbiornika Dobromierz, Nysy Szalonej, górnego Bobru do przekroju w Marciszowie wraz z dopływem Lesk, Oławy, Klikawy, Orlicy, źródłiskowych odcinków potoków górskich w rejonie Śnieżnika
- Objęcie ochroną zlewni rzek Baryczy i Widawy
- Szczególna ochrona zlewni zbiorników retencyjnych pełniących funkcje ujęć wody powierzchniowej na potrzeby zaopatrzenia ludności (Dobromierz, Bukówka, Słup, Lubachów, Sosnówka)
- Zmniejszenie zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, poprzez budowę systemów kanalizacji szczególnie w zlewniach chronionych i na obszarach objętych istniejącymi i projektowanymi formami ochrony przyrody
- Ograniczenie negatywnego wpływu nawożenia mineralnego i organicznego oraz środków ochrony roślin na stan czystości wód poprzez stosowanie przepisów ustawy o nawozach i nawożeniu oraz Kodeksu Dobrych Praktyk Rolniczych
- Wprowadzanie naturalnych stref buforowych wzdłuż cieków wodnych (pasy zieleni, mokradła) dla ograniczenia spływu i oczyszczenia

- Zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń w ściekach a także unikanie, eliminacja i ograniczanie dopływu do wód substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego
- Doprowadzenie rzek zlewni do osiągnięcia odpowiednich klas czystości oraz utrzymania tych klas, w pierwszej kolejności dla przyrodniczych obszarów chronionych
- Pokrywanie potrzeb wodnych dla celów gospodarczych przede wszystkim z ujęć powierzchniowych
- Zwiększenie retencji wód poprzez budowę dużych zbiorników retencyjnych oraz rozbudowę systemu małej retencji na obszarze całego województwa

SYSTEM OCHRONY ZASOBÓW GLEBOWYCH

- Ochrona gruntów wysokiej jakości (klasy bonitacyjne I-III) przed nieuzasadnionym wyłączeniem z użytkowania rolniczego
- Przeznaczanie na cele inwestycyjne gruntów niższej jakości, nie rozpraszanie zabudowy
- Likwidacja skutków fizycznej i chemicznej degradacji gleb – obszary wokół zakładów przemysłowych (np. LGOM), tereny poradzieckie (obszary po poligonach Strachów i Świętoszów oraz mniejsze tereny w gminach Świdnica, Legnica i Oława)
- Działania w kierunku ograniczenia skali oraz intensywności naturalnej i antropogenicznej erozji gleb (prowadzenie prawidłowej agrotechniki, nie pozostawianie powierzchni gruntów narażonych na erozję bez pokrywy roślinnej) – obszary województwa dolnośląskiego najbardziej narażone na erozję to rejony Gór Złotych i Masywu Śnieżnika, Gór Bardzkich, Sowich i Wałbrzyskich, Gór Kamiennych, Stołowych i Bystrzyckich, Rudaw Janowickich, Karkonoszy, Gór Izerskich, a w północnej części województwa Wzgórz Trzebnickich w rejonie miasta Trzebnica. Średnią podatność na erozję wykazują gleby Pogórza Izerskiego, Pogórza Kaczawskiego, Pogórza Bolkowski-Wałbrzyskiego, Wzgórz Strzegomskich, Wzgórz Niemczańsko-Strzelińskich oraz Wysoczyzny Chojnowskiej i okolic Głogowa, a także częściowo w obszarze Wzgórz Trzebnickich

SYSTEM OCHRONY ZASOBÓW LEŚNYCH

- Przebudowa gatunkowa obszarów leśnych, w celu dostosowania składu gatunkowego do warunków siedliskowych, w tym m.in.:
 - podjęcie działań związanych z przebudową i ochroną siedlisk łągowych w dolinach głównych rzek regionu
 - przebudowa siedlisk Borów Dolnośląskich w kierunku wykorzystania w części do celów gospodarczych i w części objęcia ochroną
- Ochrona terenów lasów przed pożarami
- Polepszanie stanu zdrowotności i odporności drzewostanów na biotyczne i abiotyczne czynniki szkodliwe, w tym m.in.:
 - podjęcie działań w celu zwiększenia różnorodności biologicznej lasów poprzez utrzymanie i inspirowanie różnych form ochrony
 - uregulowanie i ukierunkowanie rekreacji i turystyki na obszarach leśnych w sposób godzący funkcje społeczne lasów z ochronnymi i produkcyjnymi

- Kontynuacja programu zagospodarowania i ochrony terenów leśnych po byłych poligonach Armii Radzieckiej (poligony Strachów i Świętoszów oraz mniejsze obszary w Nadleśnictwach Świdnica i Legnica)
- Regulowanie form i intensywności użytkowania zasobów leśnych, tj. pozyskiwania drewna i użytków nieдрzewnych oraz świadczenia przez las funkcji ochronnych i socjalnych
- Działania w kierunku objęcia nadzorem gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych

SYSTEM OCHRONY ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH I WALORÓW KRAJOBRAZOWYCH

- Zmniejszanie uciążliwości barier ekologicznych (komunikacyjnych, gospodarczych, urbanistycznych i innych) uniemożliwiających lub utrudniających rozwój i swobodne przemieszczanie się gatunków roślin i zwierząt, w tym m.in. budowa bezpiecznych przejść dla zwierząt przy istniejących barierach komunikacji drogowej i kolejowej.
- Utworzenie następujących form ochrony:

Projektowane Parki Krajobrazowe:

Zadania umieszczone w **Programie rozwoju zrównoważonego i ochrony środowiska województwa dolnośląskiego** (strategia krótkoterminowa do roku 2004):

- Lubiąsko – Głogowski Park Krajobrazowy – dla projektowanego Parku Krajobrazowego przewiduje się również utworzenie otuliny
- Nadodrzański Oławsko-Wrocławski Park Krajobrazowy
- Park Krajobrazowy Doliny Kwisy, z wyłączeniem części uzgodnionych terenów specjalnych i tras dla wojskowych pojazdów specjalnych
- Kaczawski Park Krajobrazowy

Pozostałe propozycje wynikające z programów i koncepcji dotyczących tworzenia systemów przyrodniczych:

- Park Krajobrazowy Gór Kruczych i Zaworów (włączenie istniejącego Obszaru Chronionego Krajobrazu Zawory do projektowanego Parku Krajobrazowego),
- Leśniańsko-Złotnicki Park Krajobrazowy
- Łomnicki Park Krajobrazowy
- Park Krajobrazowy Gór Bystrzyckich i Orlickich (przekształcenie istniejącego Obszaru Chronionego Krajobrazu w Park Krajobrazowy),
- Powiększenie Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy - najcenniejsze tereny wydzielone z istniejącego Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Baryczy, będące kontynuacją istniejącego Parku Krajobrazowego Dolina Baryczy w kierunku zachodnim
- Powiększenie obszaru Parku Krajobrazowego Chełmy o tereny Pogórza Złotoryjskiego,
- Powiększenie powierzchni istniejącego Parku Krajobrazowego Gór Sowich o tereny obecnego Obszaru Chronionego Krajobrazu Gór Bardzkich i Sowich; dla powiększonego Parku Krajobrazowego przewiduje się utworzenie otuliny.
- Ewentualne powiększenie Słężańskiego Parku Krajobrazowego poprzez połączenie jego trzech części w jedną całość.

Projektowane Obszary Chronionego Krajobrazu

- Bory Dolnośląskie – z wyłączeniem uzgodnionych terenów specjalnych, dróg dla wojskowych pojazdów specjalnych i tras przebiegu autostrad A-4 i A-18
- Wzgórza Trzebnickie

- Dolina Dobrej
- Dolina Widawy – z ewentualnym włączeniem do obszaru najcenniejszych fragmentów wrocławskich pól irygacyjnych
- Wzgórza Strzelińskie
- Górna Nysa – w przyszłości przewiduje się utworzenie parku krajobrazowego obejmującego również część gminy Zgorzelec
- Poszerzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Ostrzyca Proboszczowicka o część leżącą na terenie gmin Lwówek Śląski i Wleń.

Ponadto na terenie województwa projektuje się **utworzenie 30 i powiększenie 4 rezerwatów przyrody.**

- Podejmowanie i kontynuacja współpracy z sąsiednimi krajami w celu ochrony, integracji i prawidłowego wykorzystania obszarów i zasobów przyrodniczych.

Z Republiką Czeską:

- sąsiadujące obszary chronione CHKO Izerske Hory – OChK Karkonosze – Góry Izerskie,
- Bilateralny Rezerwat Biosfery Karkonosze (Krkonoše),
- CHKO Broumovsko – projektowany PK Gór Kruczych i Zaworów, PK Sudety Wałbrzyskie,
- powołanie Rezerwatu Biosfery obejmującego CHKO Broumovsko i P.N. Gór Stołowych,
- CHKO Orlicke Hory – OChK Góry Bystrzyckie i Orlickie.

Z Republiką Federalną Niemiec:

- utworzenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Górnej Nysy (w perspektywie park krajobrazowy), komplementarnego do Obszaru Chronionego Krajobrazu Neissetal und Klosterwald oraz projektowanych obszarów chronionych po stronie niemieckiej.
- Kształtowanie spójnej przestrzennej sieci powiązań przyrodniczych uwzględniającej istniejące i projektowane obszary chronione oraz korytarze ekologiczne, w oparciu o założenia koncepcji ECONET-PL. Na terenie województwa dolnośląskiego wyróżniono następujące elementy sieci ECONET:

Obszary węzłowe:

- Obszar Doliny Środkowej Odry (17 M), Obszar Milicki (18 M), Obszar Karkonosko-Izerski (35 M), Obszar Gór i Pogórza Kaczawskiego (36 M), Obszar Gór Stołowych (37 M), Obszar Gór Sowich (26 K), Obszar Gór Bystrzyckich i Orlickich (27 K), Obszar Ślęży (38 M), Obszar Masywu Śnieżnika (39 M)

Korytarze ekologiczne:

Obszar Głogowski Odry (18 m), Obszar Wzgórz Dalkowskich (33 k), Obszar Dolnej Baryczy (34 k), Obszar Prochowicki (35 k), Obszar Nysy Kłodzkiej (36 k), Obszar Kwisy (66 k), Obszar Górnego Bobru (67 k), Obszar Gór Kamiennych (31 m), Obszar Gór Wałbrzyskich (68 k), Obszar Dusznicki (32m), Obszar Przełęczy Międzyleskiej (33 m)

W planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego sieć Econet uzupełniono o korytarze ekologiczne doliny Bystrzycy (istniejący Park Krajobrazowy), Krzywińsko-Osiecki Obszar Chronionego Krajobrazu oraz obszary łączące Góry Bialskie i Złote ze Wzgórzami Strzelińskimi

- Ochrona stanowisk roślin i zwierząt chronionych, wykorzystywanie inwentaryzacji przyrodniczych w planach zagospodarowania przestrzennego gmin

- Zwiększanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej na obszarach przekształconych wskutek działalności człowieka
- Poddanie czynnej ochronie obszarów mokradeł, torfowisk, łąk pobagiennych, łąk w dolinach rzek stanowiących ostoje ptaków i zagrożonych gatunków roślin
- Poprawa warunków fitosanitarnych w miastach i ich otoczeniu oraz stworzenie zaplecza dla rekreacji świątecznej poprzez wprowadzanie zadrzewień, zalesień, rozbudowę istniejących kompleksów leśnych i parkowych oraz ich powiązanie z otaczającymi miastem obszarami chronionymi i korytarzami ekologicznymi (Zielony Pierścień Wokół Wrocławia)
- Opracowanie planów ochrony dla istniejących rezerwatów i parków krajobrazowych (PK Dolina Baryczy, PK Dolina Jezierzycy, PK Dolina Bystrzycy, Przemkowski PK, PK Sudetów Wałbrzyskich)
- Uwzględnianie w opracowaniach planistycznych obszarów, wytypowanych do Europejskiej Sieci Ekologicznej NATURA 2000 (na podstawie dyrektyw ptasiej i siedliskowej)
- Na obszarze województwa dolnośląskiego wytypowano następujące obszary kwalifikujące się do włączenia w sieć NATURA 2000: Bory Dolnośląskie, Stawy Przemkowskie, Dolina Baryczy, Lasy Przemkowskie i Szprotawskie, Dolina Jezierzycy, Łęgi Odrzańskie, Grądy Odrzańskie, Góry Kaczawskie, Zbiornik Mietkowski, Pradolina Bobru, Karkonosze i Góry Izerskie, Masyw Ślęży, Góry Stołowe, Góry Bialskie i Grupa Śnieżnika, Obniżenie Legnickie, Stawy koło Łagowa, Lasy między Bystrzycą a Lubszą, Wzgórza Kiełczyńskie, Kamionki, Stolec koło Ząbkowic.

SYSTEM OCHRONY POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO

- Ograniczanie emisji substancji do powietrza w celu uzyskania wartości dopuszczalnych z uwzględnieniem wymogów dla obszarów i stref określonych w przepisach szczególnych, w tym m.in.: eliminowanie emisji zanieczyszczeń specyficznych w obrębie aglomeracji wrocławskiej
- Ograniczanie zanieczyszczeń ze źródeł mobilnych
- Ograniczenie napływu transgranicznych zanieczyszczeń powietrza, w tym: dalsza realizacja porozumień wynikających z międzynarodowych programów i monitoringu środowiska
- Rozbudowa systemów ciepłowniczych, likwidacja kotłowni lokalnych, wykorzystanie rezerw ciepłych pochodzących z ciepłowni komunalnych i przemysłowych w celu likwidacji emisji niskiej (szczególnie na obszarach inwersyjnych i uzdrowiskowych)
- Zastępowanie tradycyjnych nośników energii paliwami gazowymi, olejami lekkimi, ewentualnie koksem lub niskosiarkowym i niskopyłowym węglem z dodatkami brykietu drzewnego
- Preferowanie i wspomaganie stosowania odnawialnych i niekonwencjonalnych źródeł energii – wód geotermalnych, energetyki wiatrowej i wodnej, kolektorów słonecznych, spalania biogazu i biomasy

OCHRONA ŚRODOWISKA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTROMAGNETYCZNYM

- Dążenie do uzyskania poziomu hałasu do wartości dopuszczalnych dla poszczególnych rodzajów terenów, z uwzględnieniem obiektu lub działalności będącej źródłem hałasu oraz okresów, do których odnoszą się poziomy hałasu.

- Uwzględnianie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego zróżnicowania terenów pod kątem dopuszczalnych poziomów hałasu na tereny:
 - pod zabudowę mieszkaniową,
 - pod szpitale i domy opieki społecznej,
 - pod budynki związane ze stałym lub wielogodzinnym pobytem dzieci i młodzieży,
 - na cele uzdrowiskowe,
 - na cele rekreacyjno – wypoczynkowe poza miastem
- Wprowadzanie pasów zieleni przy drogach, zieleni niskiej i wysokiej do wnętrza osiedlowych, instalowanie ekranów akustycznych przy trasach o największym natężeniu ruchu
- Rezerwacja terenów przeznaczonych pod planowane linie 110kV, 220kV, 400kV oraz inne obiekty będące źródłem promieniowania elektromagnetycznego. Lokalizacja obiektów i sieci emitujących promieniowanie elektromagnetyczne z ograniczeniem uciążliwości dla obszarów zabudowy mieszkaniowej oraz miejsc dostępnych dla ludności.

OBSZARY WYMAGAJĄCE DZIAŁAŃ PRZYWRACAJĄCYCH RÓWNOWAGĘ W ŚRODOWISKU

- Rewitalizacja terenów zdegradowanych przez przemysł, działalność wydobywczą i funkcjonowanie baz wojskowych
- Rekultywacja terenów odkrywkowej eksploatacji węgla brunatnego (Turów) oraz zagospodarowanie i rozwój przestrzenny terenów dawnej eksploatacji węgla kamiennego (Wałbrzych, Nowa Ruda), rekultywacja i zagospodarowanie innych terenów działalności górniczej
- Zmniejszenie powierzchni zdegradowanych obszarów znajdujących się pod wpływem działalności przemysłowej (LGOM, zachodnia granica województwa od Turoszowa po Zgorzelec, aglomeracja wrocławska – Brzeg Dolny)
- Odbudowa i przebudowa struktury lasów pozostających pod wpływem zanieczyszczeń przemysłowych (w dużej części są to lasy położone w granicach przyrodniczych obszarów chronionych) – Góry Izerskie, Góry Bialskie i Złote.
- Rekultywacja terenów po byłych bazach wojskowych (usuwanie zanieczyszczeń ropopochodnych, odbudowa lasów) – tereny po poligonach Strachów, Świętoszów i obszary w okolicach Legnicy i Świdnicy
- Powstrzymanie procesów erozyjnych gleb poprzez prowadzenie prawidłowej dla tych terenów agrotechniki
- Proekologiczna rekonwersja przemysłu miedziowego, ze szczególnym uwzględnieniem aspektów ochrony środowiska naturalnego i jego zasobów;
- Dalsza rozbudowa zbiornika odpadów poflotacyjnych „Żelazny Most” uwarunkowana wynikami badań monitoringowych w celu zminimalizowania negatywnego wpływu na środowisko, w tym zmniejszenia ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

3.3.2. SFERA SPOŁECZNA

DEMOGRAFIA

W dziedzinie demografii przyjmuje się założenia „Prognozy ludności Polski wg województw na lata 1999 – 2030” opracowanej przez GUS w Warszawie, z której dla obszaru województwa dolnośląskiego wynikają następujące ustalenia:

- Spadek liczby ludności województwa dolnośląskiego do 2030 r. (o około 141 tys. osób w tym: w miastach o 49 tys. osób a na terenach wiejskich o 91 tys. osób.
- Zmiana struktury wieku ludności województwa dolnośląskiego w ekonomicznych grupach wieku w tym:
 - spadek liczby dzieci i młodzieży w wieku przedprodukcyjnym w grupie 0-17 lat (z 23,3% w 1999 r. do 17,3% w 2030 r.)
 - wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w grupie 60K/65M lat (z 14,6% w 1999 r. do 24,9% w 2030 r.)
 - spadek liczby osób w wieku produkcyjnym w grupie 18-59/64 lata (z 62,1% w 1999 r. do 57,8% w 2030 r.)
- Zmiana struktury wieku ludności województwa dolnośląskiego wg płci w miastach (ze 109 kobiet/100 mężczyzn w 1999r. do 110 w 2030 r.) i na terenach wiejskich (ze 101 kobiet/100 mężczyzn do 98 w 2030 r.)

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zapewnienie prawidłowej struktury demograficznej w poszczególnych regionach i jednostkach osadniczych województwa dolnośląskiego.
- Kompleksowe działania na rzecz poprawy jakości życia mieszkańców województwa dolnośląskiego.

ZASADY REALIZACJI

- Prowadzenie polityki prorodzinnej na wszystkich szczeblach administracji rządowej i samorządowej.
- Poprawa jakości życia ludności województwa a szczególnie mieszkańców terenów wiejskich.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Poprawa sytuacji mieszkaniowej ludności na terenach o dużej dekapitalizacji zasobów mieszkaniowych.
- Zapewnienie dobrej jakości obsługi i lepszej dostępności placówek opieki zdrowotnej.
- Zapewnienie opieki socjalnej osobom starszym i niepełnosprawnym.
- Powstrzymanie wzrostu migracji ludności w relacji wieś – miasto.

RYNEK PRACY

W wyniku realizacji założeń "Narodowej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000-2006" opracowanej przez Ministerstwo Pracy i Polityki Socjalnej na rynku pracy województwa dolnośląskiego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Tworzenie nowych miejsc pracy w celu zmniejszenia bezrobocia w województwie dolnośląskim
- Podwyższenie potencjału intelektualnego zasobów ludzkich przez zapewnienie mieszkańcom dostępu do różnicowanych form edukacji.
- Zapewnienie równości szans zatrudnienia na rynku pracy dla wszystkich grup społecznych.

ZASADY REALIZACJI

- Dostosowanie struktury zatrudnienia ludności województwa dolnośląskiego do poziomu struktury zatrudnienia istniejącej w krajach europejskich
- Likwidowanie dysproporcji w zatrudnieniu ludności w poszczególnych regionach a przede wszystkim w gminach o wysokim bezrobociu strukturalnym.

- Podjęcie działań na rzecz maksymalizacji powstawania nowych miejsc pracy w celu zatrudnienia przyrostu zasobów pracy z wyżu demograficznego lat 80 wchodzącego na rynek pracy.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zmiany w strukturze zatrudnienia ludności w wyniku restrukturyzacji w przemyśle lekkim oraz reformy służb obrony kraju, służby zdrowia i opieki społecznej oraz oświaty.
- Lokalizacja placówek szkolnictwa średniego i wyższego o dużej różnorodności kierunków kształcenia dostosowanych do lokalnego rynku pracy zapewniających wysoko wyspecjalizowaną kadrę dla regionu dolnośląskiego.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w rozwijających się dziedzinach usług w tym m.in. w przemysłach wysokiej techniki, profesjonalnych usługach biznesowych, opiece społecznej, ochronie środowiska, usługach finansowych, edukacji, hotelarstwie i gastronomii, turystyce i obsłudze komunikacji.
- Tworzenie poza rolniczych miejsc pracy na wsi szczególnie w usługach na rzecz rolnictwa i w drobnej wytwórczości w celu zatrzymania ludności w miejscu zamieszkania.
- Lokalizacja niewielkich zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego o nieuciążliwej produkcji w powiatach o dużym areale użytków rolnych.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w usługach agroturystycznych w gminach o atrakcyjnych walorach środowiska naturalnego.
- Tworzenie nowych miejsc pracy w wyniku lokalizacji niewielkich obiektów handlowych, gastronomicznych, hotelowych i motoryzacyjnych dla obsługi ruchu turystycznego szczególnie w rejonach atrakcyjnych turystycznie o dużym bezrobociu.

MIESZKALNICTWO

W dziedzinie mieszkalnictwa w wyniku wdrażania „Założeń polityki mieszkaniowej państwa na lata 1999-2003” wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych ludności województwa dolnośląskiego.
- Poprawa standardów zamieszkania ludności województwa dolnośląskiego.
- Osiągnięcie prawidłowych relacji pomiędzy miejscem zamieszkania ludności a miejscem pracy i dostępem do usług.

ZASADY REALIZACJI

- Kształtowanie struktur osiedleńczych spełniających warunki ochrony zdrowia i życia mieszkańców (pełne wyposażenie infrastrukturalne).
- Kształtowanie struktur mieszkaniowych nienaruszających walorów środowiska przyrodniczego.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zapewnienie terenów pod budownictwo mieszkaniowe o różnej intensywności zabudowy.
- Wymiana substancji mieszkaniowej wynikająca z dekapitalizacji budynków mieszkalnych i ubytków urbanistycznych (około 10% do roku 2015).
- Podwyższanie standardów zamieszkania ludności województwa dolnośląskiego dla zbliżenia do standardów w krajach europejskich.

- Rozwój budownictwa mieszkaniowego w całym województwie w tym w dużych i mniejszych miastach województwa gdzie występują największe potrzeby mieszkaniowe.

OŚWIATA I NAUKA

W dziedzinie oświaty i nauki wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Tworzenie sieci szkolnictwa średniego i wyższego dla podnoszenia poziomu wykształcenia ludności województwa dolnośląskiego
- Wykorzystanie istniejącego w ośrodkach miejskich potencjału intelektualnego dla zapewnienia wysokiego poziomu kształcenia.

ZASADY REALIZACJI

- Tworzenie nowoczesnej bazy dydaktycznej szkolnictwa dla zapewnienia różnorodnych możliwości i form kształcenia ludności na wszystkich poziomach edukacji.
- Wyrównanie szans edukacyjnych młodzieży na obszarze całego województwa.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Przebudowa systemu edukacji na poziomie szkolnictwa ponadgimnazjalnego i utworzenie zróżnicowanej sieci szkół na poziomie średnim, w tym rozwój szkół policealnych, centrów kształcenia praktycznego i ustawicznego dorosłych.
- Tworzenie nowoczesnej bazy dydaktyczno - socjalnej i sportowo - rekreacyjnej oraz zapewnienie wysoko kwalifikowanej kadry nauczycielskiej jednostkom szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego i ponadgimnazjalnego.
- Lokalizacja placówek szkolnictwa średniego i wyższego o różnych stopniach i profilach kształcenia w ośrodkach miejskich zgodnie z potrzebami lokalnego i regionalnego rynku pracy.
- Rozszerzenie sieci szkolnictwa średniego na obszary wiejskie dla wyrównania szans edukacyjnych młodzieży na obszarze całego województwa.
- Unowocześnianie, modernizacja istniejącej i budowa nowej bazy dydaktycznej dla szkolnictwa podstawowego, gimnazjalnego oraz ponadgimnazjalnego.
- Utrzymanie i uzupełnienie istniejącej bazy szkół i ośrodków specjalnych, wymagających specjalistycznej kadry dla kształcenia zawodowego osób niepełnosprawnych fizycznie z określonym poziomem ułomności.

NAUKA

- Tworzenie nowych placówek szkolnictwa wyższego we Wrocławiu dla wzmocnienia metropolitalnej funkcji miasta oraz utrzymania rangi interdyscyplinarnego ośrodka nauki.
- Remonty, rozbudowa i modernizacja istniejącej bazy dydaktyczno-socjalnej w celu poprawy warunków i jakości kształcenia w uczelniach wyższych (m.in. Wrocław, Legnica, Wałbrzych, Jelenia Góra, Kłodzko, Zgorzelec, Głogów, Świdnica, Chróstonik)
- Podniesienie rangi istniejących mniejszych ośrodków akademickich poprzez lokowanie nowych uczelni wyższych o profilu zawodowym i rozwój nowych kierunków kształcenia (m.in. utworzenie filii UW w Kłodzku)
- Tworzenie nowych ośrodków szkolnictwa wyższego w mniejszych miastach oddalonych od centrów akademickich, przy wykorzystaniu istniejącego potencjału

bazowego i kadrowego przekształcanych aktualnie szkół średnich, policealnych i wojskowych (Dzierżoniów, Polkowice, Bolesławiec, Oleśnica).

OCHRONA ZDROWIA I OPIEKA SPOŁECZNA

W dziedzinie ochrony zdrowia i opieki społecznej wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie bazy leczenia w celu ochrony stanu zdrowotnego ludności województwa dolnośląskiego.
- Stworzenie bazy socjalno-bytowej dla ludzi wymagających pomocy społecznej i osób niepełnosprawnych.
- Stworzenie bazy socjalno-bytowej dla ludzi zagrożonych patologiami społecznymi.

ZASADY REALIZACJI

- Stworzenie bazy leczenia do potrzeb ludności województwa i zlokalizowanej w dogodnym zasięgu oddziaływania.
- Tworzenie placówek opieki społecznej dla ludzi w wieku poprodukcyjnym i osób niepełnosprawnych na bazie likwidowanych obiektów leczenia szpitalnego i uzdrowiskowego.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie sieci szpitali podstawowej opieki zdrowotnej.
- Stworzenie regionalnej sieci szpitali specjalistycznych psychiatrycznej opieki zdrowotnej.
- Utrzymanie i podniesienie rangi placówek leczenia ponadregionalnego zlokalizowanych na terenie Wrocławia i województwa dolnośląskiego (m.in. Polanica Zdrój)
- Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci placówek szpitalnych dla podniesienia standardów obsługi ludności (m.in. Środa Śląska, Lubin)
- Stworzenie sieci placówek ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w tym bazy lokalowej dla lekarzy rodzinnych na terenach wiejskich w celu poprawy dostępu do lekarzy pierwszego kontaktu.
- Stworzenie sieci placówek i obiektów świadczenia usług pomocy społecznej we wszystkich powiatach w związku z niedostateczną siecią domów pomocy społecznej
- Modernizacja i rozbudowa istniejących obiektów i domów pomocy społecznej
- Tworzenie nowej bazy świadczenia pomocy społecznej w tym usług opiekuńczych dla ludzi starszych, chorych, niepełnosprawnych, samotnych matek z dziećmi, oraz noclegowni i schronisk dla osób bezdomnych.
- Tworzenie bazy dla Centrów Zarządzania Kryzysowego oraz dla regionalnych oddziałów ratownictwa medycznego przy wybranych szpitalach powiatowych województwa dolnośląskiego (m.in. Lubin)
- Tworzenie zakładów (hospicja) i oddziałów opieki paliatywnej w placówkach opieki społecznej lub przekształcanych placówkach szpitalnych. (m.in. hospicjum w Lubinie)
- Adaptacja istniejących lub budowa nowych obiektów na cele penitencjarne w celu poprawy warunków odbywania kary pozbawienia wolności

KULTURA

W dziedzinie kultury wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie nowoczesnej bazy dla działalności kulturalnej popularyzującej ogólnoswiatowe osiągnięcia kultury oraz tradycje i kulturę naszego kraju w tym regionu dolnośląskiego.
- Poprawa dostępu ludności województwa do ośrodków kultury oferujących różnorodne formy edukacji kulturalnej

ZASADY REALIZACJI

- Uzupełnienie, rozbudowa i modernizacja istniejącej sieci obiektów i placówek kultury.
- Tworzenie ośrodków i centrów kultury skupiających placówki o różnym stopniu atrakcyjności.

KIERUNKI DZIAŁANIA

- Wytworzenie na obszarze województwa dolnośląskiego silnych ośrodków kultury w zależności od funkcji pełnionej w systemie osadniczym i administracyjnym
- Utrzymanie i wzmocnienie rangi Wrocławia jako ośrodka organizacji życia kulturalnego o znaczeniu regionalnym, krajowym i europejskim
- Wzmocnienie bazy kultury w ośrodkach regionalnych, subregionalnych i pozostałych w celu poprawy jakości placówek kultury i rozwój różnorodnych form krzewienia kultury.
- Lokalizacja nowych placówek kultury o zróżnicowanych formach działalności w centrach usługowych miast i gmin.
- Łączenie działalności instytucji kultury z innymi rodzajami działalności, szczególnie w dziedzinie rekreacji, handlu i gastronomii.
- Rozwijanie wymiany i współpracy kulturalnej w rejonach przygranicza polsko-czeskiego i polsko-niemieckiego.

USŁUGI HANDLU

W zakresie usług handlu wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie bazy handlu hurtowo-detalicznego dla zaspokojenia wzrastającego popytu konsumpcyjnego ludności.

ZASADY REALIZACJI

- Wyrównanie dysproporcji w ilościowym i jakościowym wyposażeniu w sieci usług handlowych poszczególnych rejonów województwa.
- Zróżnicowanie oferty sieci handlu hurtowo-detalicznego.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Modernizacja i rozbudowa istniejącej sieci obiektów handlu hurtowego i detalicznego.
- Koncentracja sieci handlowej w ośrodkach usługowych lub w samodzielnych centrach handlowo-usługowych.
- Wykształcenie zróżnicowanej branżowo i asortymentowo sieci obiektów handlowych.

- Tworzenie ciągów handlowych i handlowo-usługowych w parterach domów mieszkalnych, w staromiejskich centrach usługowych i w nowoprojektowanych dzielnicach mieszkalnych.
- Wyznaczenie terenów pod lokalizację obiektów handlu hurtowo-detalicznego, który pełni funkcję czynnika stymulującego dynamiczny rozwój gmin.
- Lokalizowanie obiektów handlowych o małej powierzchni sprzedaży i odpowiednim standardzie technicznym, dających zatrudnienie społecznościom lokalnym.
- Rozwijanie wymiany handlowej pomiędzy ośrodkami przygranicza polsko-czeskiego i polsko-niemieckiego

SPORT I KULTURA FIZYCZNA

W dziedzinie sportu i kultury fizycznej zgodnie z „Programem rozwoju bazy sportowej w województwie dolnośląskim do roku 2005” wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie urozmaiconej bazy sportowo-rekreacyjnej w celu podniesienia stanu zdrowotności społeczeństwa.
- Wyrównanie dysproporcji w nasyceniu poszczególnych rejonów województwa dolnośląskiego w obiekty i urządzenia sportowe.

ZASADY REALIZACJI

- Utworzenie ogólnodostępnych kompleksów sportowo-rekreacyjnych wyposażonych w różnorodny zestaw urządzeń sportowych dla podniesienia ich atrakcyjności.
- Tworzenie bazy sportów wyczynowych dla zwiększania różnorodności form rekreacji i rozrywki
- Poprawa stopnia powszechności i dostępności społeczeństwa do obiektów sportu i kultury fizycznej.

KIERUNKI DZIAŁANIA

- Tworzenie ogólnodostępnych ośrodków sportowo-rekreacyjnych, wyposażonych w zależności od pełnionej funkcji w hierarchii osadniczej w pełny zestaw urządzeń sportowych i rekreacyjnych (ośrodki dzielnicowe, gminne, powiatowe, dzielnicowe)
- Wyposażenie istniejących oraz nowoprojektowanych szkół podstawowych i gimnazjalnych oraz szkół średniego i uczelni wyższych w obiekty sportu ogólnorozwojowego w tym sale gimnastyczne, boiska sportowe, baseny pływackie itp. (m.in. AWF-Wrocław, Nowogrodziec, Sulików, Grębocice)
- Budowa nowych, w pełni wyposażonych w urządzenia i obiekty sportowe ogólnodostępnych regionalnych, miejskich lub gminnych ośrodków sportowo-rekreacyjnych w miastach i gminach województwa (m.in. Kłodzko)
- Modernizacja i doposażenie w urządzenia sportowe istniejących ośrodków sportu i rekreacji o różnym stopniu zainwestowania i zasięgu działania (m.in. Środa Śląska)
- Łączenie obiektów sportowo-rekreacyjnych z kompleksami ogólnodostępnej zieleni parkowo-leśnej oraz akwenami wodnymi.
- Rekonstrukcja bazy dla sportu wyczynowego w tym m.in. sportów zimowych

- Zagospodarowanie i przystosowanie bulwarów i terenów nadrzecznych do uprawiania sportów, poprzez tworzenie i wyznaczenie systemu tras rekreacyjnych.

3.3.3. SFERA KULTUROWA

SYSTEM OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO

W zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Tworzenie uwarunkowań przestrzennych sprzyjających utrwaleniu wielokulturowej tożsamości historycznej regionu z zachowaniem lokalnych odrębności.
- Ochrona, rewaloryzacja oraz udostępnianie zasobów dziedzictwa kulturowego.
- Wykorzystanie zasobów dziedzictwa kulturowego jako ważnego elementu rozwoju gospodarczego oraz promocji województwa dolnośląskiego.

ZASADY REALIZACJI CELÓW

- Kompleksowość działań ochronnych i rewaloryzacyjnych.
- Wprowadzanie nowych form ochrony dziedzictwa kulturowego.
- Łączenie ochrony środowiska kulturowego z ochroną środowiska przyrodniczego.
- Promowanie regionalnych walorów dziedzictwa kulturowego.

KIERUNKI DZIAŁAŃ POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Wspieranie działań służących poprawie stanu obiektów zabytkowych poprzez:
 - kompleksową rewaloryzację obiektów i zespołów zabytkowych włączonych do stref konserwatorskich,
 - ustanawianie nowych form ochrony poprzez tworzenie parków i rezerwatów kulturowych,
 - prowadzenie działań rewaloryzacyjnych pod kątem tworzenia atrakcyjnych ofert inwestycyjnych o charakterze kulturotwórczym, społecznym i gospodarczym, nie kolidujących z charakterem i pierwotną funkcją obiektów zabytkowych.
- Zachowanie, ochrona i rewaloryzacja historycznych układów przestrzennych poprzez:
 - opracowanie programów kompleksowej rewaloryzacji zespołów staromiejskich z zachowaniem wszelkich wymogów konserwatorskich oraz programów zagospodarowania tych obszarów, zapewniających im jednocześnie ochronę przed uciążliwościami ze strony działalności gospodarczej oraz zagrożeniami wynikającymi z oddziaływania układów komunikacyjnych,
 - eksponowanie i odtwarzanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych, takich jak wieże kościołów, klasztorów, zamków, ratuszy – nawiązując tym samym do dawnej tradycji charakterystycznej dla panoram śląskich miast,
 - podejmowanie działań rewaloryzacyjnych zespołów staromiejskich według priorytetów wynikających z wartości historyczno - artystycznych: znaczenie europejskie – Wrocław, znaczenie krajowe – Bystrzyca Kłodzka, Chełmsko Śląskie, Głogów, Gryfów Śląski, Jawor, Jelenia Góra, Kłodzko, Legnica, Lubomierz, Lwówek Śląski, Mirsk, Niemcza, Oleśnica, Środa Śląska, Świdnica, Ziębice, Złotoryja oraz 85 miejscowości o znaczeniu lokalnym. Ponadto kompleksową rewaloryzacją należy objąć zespoły urbanistyczne

położone na obszarach proponowanych parków i rezerwatów kulturowych; na terenach, przez które przebiega Dolnośląski Szlak Cystersów, w pasmach - Odry i Drogi Śródsudeckiej oraz na obszarze Doliny Baryczy.

- Ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego o najcenniejszych walorach artystycznych i krajobrazowych województwa poprzez ustalenie proponowanych form ochrony (wg V programu resortowego MKiS „Ochrona i konserwacja zabytkowego krajobrazu kulturowego”):

- **Strefa „A” – pełnej ochrony konserwatorskiej** – dla obszarów uznanych za szczególnie ważne jako materialne świadectwo historyczne, w których elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w prawie nienaruszonym stanie lub zostały tylko nieznacznie zniekształcone i stanowią harmonijną całość w krajobrazie lub jego dominantę. W strefie tej zakłada się bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z prowadzonej działalności inwestycyjnej, gospodarczej i usługowej, jak również konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego bądź rewaloryzacji, który będzie stanowił ostateczną formę ustaleń i wymogów konserwatorskich do projektowania realizacyjnego poszczególnych elementów zagospodarowania zabytkowych zespołów.

Strefą „A” – ochrony rezerwatowej obejmuje się:

- **założenia przestrzenne:** Bardo, Bolków z zamkiem Świny, Bystrzyca Kłodzka, Chełmsko Śląskie, Gorzanów, Gryfów Śląski, Jawor, Jelenia Góra, Kamieniec Ząbkowicki, Kłodzko, Lubomierz, Lwówek Śląski, Międzygórze, Międzylesie, Niemcza, Oleśnica, Oława, Srebrna Góra, Środa Śląska, Świdnica, Świerzawa z Sędziszowem, Wrocław, Ziębice, Złotoryja, Ząbkowice Śląskie;
- **zespoły rezydencjonalne:** Bukowiec, Czocho, Gorzanów, Grodziec, Kliczków, Krobielowice, Książ, Mysłakowice, Piotrowice, Radomierzyce.
- **zespoły sakralne:** Bardo, Głębowice, Henryków, Krzeszów, Lubiąż, Lubomierz, Legnickie Pole, Trzebnica, Wambierzyce.

- **Strefa „B” – częściowej ochrony konserwatorskiej** - dla obszarów, w których elementy dawnego układu przestrzennego zachowały się w stosunkowo dobrym stanie, a krajobraz zachował swój historyczny charakter i harmonię. Obszary objęte strefą podlegają rygorom konserwatorskim w zakresie utrzymania zasadniczych elementów struktury przestrzennej i utrzymania istniejącej substancji zabytkowej. Strefą „B” – częściowej ochrony konserwatorskiej obejmuje się:

- **założenia przestrzenne** – Bielawa, Bierutów, Boguszów Gorce, Bogatynia, Bolesławiec, Brzeg Dolny, Chobienia, Chocianów, Chojnów, Cieszków, Długopole Dolne, Długopole Górne, Długopole Zdrój, Dobromierz, Domaszków, Duszniki Zdrój, Dzierżoniów, Gierałtów, Głuszyca, Góra Śląska, Idzików, Jedlina Zdrój, Jugowice, Kamienna Góra, Karpacz, Kąty Wrocławskie, Kostomłoty, Kudowa Zdrój, Łądek Zdrój, Legnica, Leśna, Lewin Kłodzki, Lubań Śląski, Lubawka, Lubiąż, Marciszów, Mieroszów, Milicz, Mirsk, Nowa Ruda, Nowogrodziec, Oborniki Śląskie, Odrzychowice Kłodzkie, Pieńsk, Pieszyce, Piława, Pisarzowice, Podgórzyn, Polanica Zdrój, Prochowice, Przeworno, Przerzeczyn Zdrój, Radków, Rudna, Sobótka, Sokołowsko, Stronie Śląskie, Strzegom, Strzelin, Sulików, Sułów, Syców, Szczawno Zdrój, Szklarska Poręba, Ścinawa, Świebodzice, Świeradów Zdrój, Twardogóra,

- Trzebieszowice, Trzebnica, Walim, Wałbrzych, Wiązów, Wilkanów, Wińsko, Wojcieszów, Wołów, Zagórze Śląskie, Zawidów, Zgorzelec, Złoty Stok, Żmigród;
- **zespoły rezydencjonalne** – Biedrzychowice, Bożków, Goszcz, Korytów, Krasków, Kwietno, Morawa, Mrowiny, Ratno, Roztocznik, Roztoka; Siciny, Wierzchowice – Krośnice.
 - **założenia krajobrazowe** – Dolina Bystrzycy, Dolina Dobrej, Głębowice – Nieszkowice, Kwietno – Dębice, Szczodre, Parki Krajobrazowe - Chełmy, Ślążański.
- **Strefa W – ochrony stanowisk archeologicznych** – obejmująca stanowiska archeologiczne o własnej formie terenowej, takie jak grodziska, forty, ruiny, zamków, hałdy i szyby górnicze. Obiekt, dla którego wyznaczono strefę jest wykluczony z wszelkiej działalności inwestycyjnej, która mogłaby naruszyć jego specyficzną formę. Przedsięwzięcia o charakterze rewaloryzacyjnym, prace rekultywacyjne lub adaptacyjne podejmowane na obszarze stanowiska objętego strefą powinny uzyskać akceptację służb konserwatorskich i być prowadzone pod ich ścisłym nadzorem. Wyznacza się następujące zespoły zabytków archeologicznych:
- **o randze europejskiej** – obozowisko Homo Erectusa (paleolit) - Winna Góra (Trzebnica), zespół stanowisk archeologicznych położonych w Masywie Śląży.
 - **o randze krajowej** – miejsca górnictwa piasku złotoносnego i systemów płuczkarskich (Złotoryja, Płakowice); miejsca górnictwa skał złotoносnych oraz pola górnicze ze znakami walońskimi (rejon Karpacza); zespół ziemnych fortów braszowickich k. Ząbkowic Śląskich;
 - **o randze regionalnej** – grody prasłowiańskie (Wrocław-Osobowice, Kretowice Kędzie); zespoły osadnicze przy kasztelaniach - bardzkiej, bolesławieckiej, milickiej, niemczańskiej, ryczyńskiej, sądowelskiej; grody i kurhany - Białogórze, zespół grodów plemiennych - Wzgórza Dalkowskie, zespoły kurhanów - muszkowickie, obornickie; ziemne wały śląskie (Bory Dolnośląskie), osada hutnicza w Tarchalicach, starożytne miejsca kultu – góra Skałka, Ostrzyca.
- Utworzenie parków i rezerwatów kulturowych w celu ochrony, utrzymania i wyeksponowania unikatowych walorów krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych, historycznych i architektonicznych województwa dolnośląskiego. W przypadku sprawowania opieki nad dziedzictwem kulturowym na wskazanych obszarach proponuje się wykorzystywanie istniejących form ochrony (np. przyrodniczej) bądź powoływanie nowych. Zaproponowane formy ochrony nie posiadają umocowań prawnych.

Proponowane parki kulturowe

- Chełmy – obszar Parku Krajobrazowego Chełmy o wysokich walorach krajobrazu naturalnego i kulturowego, w dużym stopniu zachowany w niezmienionej formie.
- Czocho – Gryfów Śląski – założenie miejskie Gryfowa Śląskiego z zamkiem Czocho, wkomponowane w krajobraz naturalny (Leśna, Biedrzychowice).
- Dolina Bobru – obszar o wysokich walorach krajobrazu naturalnego i przyrodniczego (Marczów, Wleń, Pilchowice).

- Gór Kruczych i Zaworów - obszar o wysokich walorach krajobrazu naturalnego i przyrodniczego (Miszkowice – Błażkowa, Kamienna Góra, Przedwojów, Lubawka, Zawory).
- Grodziec – założenie z zamkiem i pałacem w Grodźcu wraz z otoczeniem.
- Jeleniogórski - założenie miejskie Jeleniej Góry.
- Kotliny Kłodzkiej – obszar o wysokich walorach krajobrazu naturalnego i kulturowego, w dużym stopniu zachowany w niezmienionej formie.
- Krosnowicko – Wierzchowicki – obszar dwóch parków krajobrazowych połączonych kompozycyjnie.
- Kwietno – Dębice – dwa założenia pałacowo – parkowe połączone powiązaniem kompozycyjnymi i widokowymi.
- Milicki – historyczne założenie miejskie Milicza z zespołem pałacowo – parkowym oraz cenne krajobrazowo Stawy Milickie.
- Mysłakowicki – obszar połączonych krajobrazowo cennych założeń pałacowo - parkowych w Bukowcu, Karpnikach, Łomnicy, Mysłakowicach i Wojanowie.
- Ostrzyca – Proboszczów - obszar o wysokich walorach kulturowych, historycznych i krajobrazowych.
- Ślęzański – obszar Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego o wysokich walorach przyrodniczych, historycznych i kulturowych – miejsce kultu, siedziba klasztoru augustianów, starożytne kamieniołomy i pracownie kamieniarskie, kopalnie serpentynitu i nefrytu, zespół osadniczy w Będkowicach, osada targowa w Sobótce.
- Wałbrzyski – cenny krajobrazowo i historycznie układ urbanistyczny dobrze wkomponowany w krajobraz naturalny.
- Wrocławski – obszar historycznego miasta, uznanego za pomnik historii, o cennych walorach historycznych i kulturowych

Proponowane rezerваты kulturowe

- Bardzki – układ miejski Barda wraz z zespołem pielgrzymkowym.
- Bolków – Świny – założenie miejskie Bolkowa z zamkiem Świny.
- Bystrzycki – układ miejski Bystrzyca Kłodzkiej o dużych walorach krajobrazowych.
- Chełmsko Śląskie – układ urbanistyczny historycznego miasta.
- Chocianowski – zespół miejski Chocianowa.
- Chojnowski – zespół miejski Chojnowa.
- Gorzanowski – układ ruralistyczny miejscowości z zespołami - pałacowo – parkowym i dworskim.
- Goszczański – obszar założenia pałacowo – parkowego z krajobrazowym systemem stawów.
- Grodowca – zespół pielgrzymkowy w Grodowcu.
- Henrykowski – założenie klasztorne – parkowe opactwa cystersów.
- Jaworski – założenie miejskie Jawora o wysokich wartościach historycznych.
- Kamieniecki – obszar dawnego opactwa cysterskiego oraz założenia pałacowo – parkowego.
- Kłodzki – historyczny zespół miejski Kłodzka połączony z fortyfikacjami twierdzy.
- Krzeszowski – założenie klasztorne opactwa cystersów.
- Książański – założenie zamkowe – parkowe z otaczającym parkiem krajobrazowym.

- Legnickiego Pola – obszar opactwa benedyktyńskiego.
- Lubiąski – układ ruralistyczny miejscowości z zespołem klasztoru cystersów oraz skansenem wsi dolnośląskiej.
- Lubomierza – historyczny zespół miejski Lubomierza.
- Lwówka Śląskiego - obszar historycznego miasta.
- Niemczański – układ urbanistyczny i panorama miejska o dużych walorach widokowych.
- Oławski – historyczne założenie miejskie Oławy.
- Srebrnogórski – historyczny zespół miejski Srebrnej Góry z fortami i dawnymi kopalniami srebra oraz obiektami inżynieryjnymi dawnej Kolejki Sowiogórskiej.
- Średzki – historyczne założenie miejskie Środy Śląskiej.
- Sułowski – obszar dawnego miasta z zabudową o charakterze miejsko – wiejskim, założeniem pałacowo – parkowym.
- Świdnicki – historyczne założenie miejskie Świdnicy.
- Świerzawa – Sędziszowa - obszar historycznego miasta Świerzawy z Sędziszową.
- Trzebnicki – historyczne założenie miejskie Trzebnicy.
- Wambierzycki - założenie ruralistyczne miejscowości wraz z zespołem pielgrzymkowym.
- Wiązowski – zespół miejski Wiązowa.
- Wlenia – okolice sztucznego zbiornika wodnego w Pilchowicach.
- Złotoryjski – zespół miejski Złotoryi z fortami oraz dawnymi kopalniami złota.
- Rejonu dawnej Śląskiej Kolei Górskiej na odcinku Wałbrzych Główny – Nowa Ruda – Kłodzko – zespół cennych, kolejowych budowli inżynieryjnych (mosty, wiadukty, tunele liniowe, parowozownia – stacja Wałbrzych Główny) usytuowanych w górskim terenie, o wysokich walorach krajobrazowych.
- Zachowanie, ochrona i rewaloryzacja obiektów i zespołów o najwyższej randze i szczególnym znaczeniu dla kultury narodowej. Wyznacza się następujące zespoły zabytkowe:
 - zespoły zabytkowe o **randze europejskiej**: pocysterskie zespoły klasztorne w Henrykowie, Kamieńcu Ząbkowickim, Krzeszowie, Lubiążu, Trzebnicy; zamki – Czocho, Książ; Oleśnica; założenia rezydencjonalne w Płakowicach, Radomierzycach, obiekty sakralne w Jaworze, Jeleniej Górze, Karpaczu Górnym (kościół Wang), Legnickim Polu, Lubomierzu, Lwówku Śląskim, Świdnicy; piarnia w Dusznikach Zdroju, wieża mieszkalna w Siędlęcinie;
 - **pomniki historii** - opactwa cysterskie w Henrykowie, Kamieńcu Ząbkowickim, Krzeszowie, Lubiążu, Trzebnicy; opactwo benedyktyńskie w Legnickim Polu, Hala Ludowa oraz tereny wystawowe we Wrocławiu, zamek w Oleśnicy, zespół zamku Książ k. Wałbrzycha.
 - zespoły zabytkowe proponowane do wpisania na **listę światowego dziedzictwa kulturalnego UNESCO**: opactwa cysterskie w Henrykowie, Kamieńcu Ząbkowickim, Krzeszowie, Lubiążu, Trzebnicy; opactwo benedyktyńskie w Legnickim Polu, Hala Ludowa oraz tereny wystawowe we Wrocławiu, zespół zamku Książ k. Wałbrzycha.
- Ochrona, zachowanie, udostępnianie i zagospodarowanie stanowisk archeologicznych o zachowanych formach krajobrazowych w celach naukowych, dydaktycznych oraz turystycznych.

- Ochrona, zachowanie i upamiętnienie miejsc bitew historycznych z okresu średniowiecza (np. Głogów, Legnickie Pole, Niemcza); pól bitewnych związanych z trzema wojnami śląskimi (1740 – 1763; np. pod Dzierżoniowem, pod Lutynią), wojnami napoleońskimi (np. nad Kaczawą, pod Strugą), drugą wojną światową oraz Pomników Walki i Męczeństwa Narodu Polskiego (Rogoźnica – Gross Rosen).
- Tworzenie atrakcyjnych ofert inwestycyjnych o charakterze kulturotwórczym, społecznym i gospodarczym, których funkcjonowanie powinno sprzyjać utrzymaniu i wspomaganiu zasobów środowiska kulturowego.
- Wykorzystanie walorów krajobrazowych, przyrodniczych, kulturowych, historycznych i architektonicznych Dolnośląskiego Szlaku Cystersów w zagospodarowaniu tego obszaru jako pasma aktywizacji turystycznej.
- Zagospodarowanie pasma Odry w kontekście projektowanego Przestrzennego Muzeum Odry (Otwarte Muzeum Techniki).
- Zagospodarowanie obszaru Doliny Baryczy – kształtowanie nowej zabudowy w nawiązaniu do skali i charakteru zabudowy tradycyjnej na tym terenie.
- Zagospodarowanie pasma Drogi Śródsudeckiej poprzez wykorzystanie i dostosowanie zasobów dziedzictwa kulturowego do funkcji turystyczno – rekreacyjnej.
- Objęcie ochroną sudeckiej zabudowy o cechach regionalnych, ze szczególnym uwzględnieniem zabudowy powstałej pod wpływem kultury łużyckiej, poprzez opracowanie programów ratowania sudeckiego budownictwa regionalnego (inwentaryzacja, rewaloryzacja, zabezpieczenia przeciwpożarowe) oraz zagospodarowanie obiektów nieposiadających właściciela, np. jako skanseny wsi śląskiej.
- Rewaloryzacja obszarów zabudowy przemysłowej oraz obiektów i urządzeń technicznych.
- Przy zagospodarowaniu pozostałych obszarów zaleca się kontynuowanie tradycji architektonicznych regionu w zakresie skali, formy, detalu, materiału nowo wznoszonej zabudowy oraz wpisanie jej w historycznie ukształtowaną przestrzeń.

KSZTAŁTOWANIE ŁADU PRZESTRZENNEGO

Dla kształtowania ładu przestrzennego wskazuje się następujące cele polityki przestrzennej:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zwiększenie atrakcyjności województwa z punktu widzenia walorów środowiska i warunków życia
- Powstanie zróżnicowanych i atrakcyjnych form zagospodarowania przestrzennego stwarzających możliwości wyboru
- Poprawa stanu środowiska mieszkaniowego
- Adaptacja zainwestowania do nowych warunków zrównoważonego rozwoju

ZASADY KSZTAŁTOWANIA ŁADU PRZESTRZENNEGO

- Uporządkowanie całości przestrzeni, której części poddane są wspólnym regułom rozwoju
- Zachowanie właściwych proporcji pomiędzy elementami zagospodarowania przestrzennego dla harmonijnego rozwoju przestrzennego

- Poprawa walorów estetycznych struktur przestrzennych w oparciu o ich otwartość i czytelność.
- Dostosowanie sposobu gospodarowania przestrzenią Dolnego Śląska do naturalnych cech fizjograficzno-przyrodniczych regionu i wynikających z nich predyspozycji gospodarczych, co umożliwi rozwój harmonijny i zrównoważony.
- Prowadzenie działań decyzyjnych o charakterze przestrzenno-gospodarczym w oparciu o analizy interdyscyplinarne.
- Świadome kształtowanie (projektowanie) przestrzeni, a nie zezwalanie na jej żywiołowy rozwój.
- Wypracowanie ośrodków krystalizacji (wzorców przestrzennych) - pozytywnie kształtowanych elementów przestrzeni (zespołów osadniczych, terenów uprawowych, miejsc pracy, terenów rekreacji). staromiejskich.
- Prowadzenie w sposób ciągły i na warunkach synergii, a nie kolizji, procesu restrukturyzacji sieci: osadniczej, produkcyjnej, usługowej, rekreacyjnej.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

W zakresie kształtowania makrostruktury regionu:

- Wyraźne zidentyfikowanie, zdefiniowanie struktury funkcjonalno-przestrzennej i zasad prowadzenia polityki przestrzenno-gospodarczej zgodnej z cechami struktury.
- Wyeksponowanie kierunku półn-zach – półd-wsch jako osi rozwoju panregionalnego, którego kierunek wyznaczają trasa autostrady A-4 i pasmo rzeki Odry.
 - Wykształcenie silnych powiązań zewnętrznych z Republiką Federalną Niemiec i Republiką Czeską
 - Skonstruowanie czytelnego i nośnego funkcjonalnie układu komunikacyjno-transportowego o charakterze zintegrowanym, obejmującego: komunikację drogową, szlaki kolejowe, szlaki wodne
- Aktywne wykorzystanie Odry
- Oparcie wewnętrznego rozwoju funkcjonalno-przestrzennego regionu o system największych miast – Wrocław, Jelenia Góra, Legnica, Wałbrzych, Głogów, Lubin, Bolesławiec, Świdnica, Zgorzelec. Utrzymanie walorów przestrzenno-krajobrazowych miast, wsi i terenów otwartych (w tym szczególnie obszarów Przedgórze, Pogórze i Sudetów).

W zakresie kształtowania krajobrazu

- Ochrona walorów przyrodniczo-fizjograficznych regionu jako naturalnego podłoża procesów urbanizacyjnych
- Aktywne wykorzystanie wód powierzchniowych i polderów w kształtowaniu krajobrazu
- Uwzględnianie trzeciego wymiaru wysokości – tła krajobrazowego, w praktyce lokalizacyjnej
- Wykonanie studiów zakresu widoczności i studiów panoramicznych oraz określenie skali waloryzacji krajobrazu, zachowanie osi widokowych i panoram zespołów zabytkowych o randze europejskiej
 - Reorientacja przestrzenna miast w stronę rzek
 - Eksponowanie w sylwetach miejscowości dominant architektonicznych charakterystycznych dla panoram śląskich miast (wieże kościołów, klasztorów, zamków, ratuszy)

W zakresie kształtowania przestrzeni miast i wsi

- Restrukturyzacja przemysłu wydobywczego z uwzględnieniem dostosowania skali eksploatacji do środowiska przyrodniczego i kulturowego
- Likwidacja skutków i rekultywacja terenów dewastacji poprzemysłowej
- Ochrona i aktywnie zagospodarowywanie obiektów dziedzictwa przeszłości, rewaloryzacja zabytkowych zespołów staromiejskich (szczególnie dotyczy miast bram otwarcia).
- Rekompozycja (scalanie zespołów) i rekonstrukcja (rewaloryzacja) miast
- Odzwierciedlenie problematyki fizjonomii (panoram), w planach miast
- Eliminacja, względnie łagodzenie, ekspansji komunikacji w miastach
- Kształtowanie układów przestrzennych miast zgodne z ich specyfiką lokalizacyjną: miasta na terenach nizinnych: Wołów, Milicz, Oleśnica, Żmigród, miasta Przedgórze: Strzelin, Świdnica, Jawor, Bolesławiec, Złotoryja, miasta Pogórza: Lubań, Lwówek Śląski, Kamienna Góra, Nowa Ruda, Złoty Stok, miasta uzdrowiskowe: Kudowa Zdrój, Polanica, Duszniki Zdrój, Łądek Zdrój, Świeradów Zdrój, miasta na terenach górzystych: Szklarska Poręba, Karpacz, Kłodzko, Kowary, miasta ośrodki przemysłowe: Dzierżoniów, Lubin, Polkowice, Bielawa, Bogatynia, Świdnica.
- Humanizowanie osiedli mieszkaniowych, poprzez nadanie im cech habitatu, tj. pełnowartościowego środowiska mieszkaniowego.
- Ochrona charakterystycznych układów przestrzennych wsi
- Kształtowanie krajobrazu wiejskiego integralnie z jego tradycją i kulturą,
- Przeciwdziałanie tendencjom do rozpraszania zabudowy na wsi, przeciwdziałanie „miastowieniu”,

W zakresie kształtowania przestrzeni miasta centralnego - Wrocławia

- Wzmocnienie funkcji głównego ośrodka handlowo-usługowego
- Wykreowanie Wrocławia jako multimodalnego węzła transportowego o znaczeniu europejskim
- Wykształcenie dzielnicy urzędowo-administracyjnej,
- Przekształcenia poprzemysłowych terenów śródmiejskich
- Rewitalizacja kwartałów w zabudowie XIX w:
- Przywrócenie „małomiejskiego” charakteru przedmieść
- Realizacja dzielnicowych ośrodków usługowych

3.3.4. SFERA GOSPODARCZA

PRZEMYSŁ

W dziedzinie przemysłu wskazuje się:

CELE POLITYKI

- Stworzenie bazy dla rozwijania gospodarki rynkowej
- Uczynienie gospodarki bardziej konkurencyjnej
- Stworzenie gospodarki innowacyjnej.

ZASADY REALIZACJI

- Prowadzenie działalności gospodarczej w zgodzie z zasadami ekologii,
- Unowocześnianie produkcji, dążenie do wytwarzania produktów konkurencyjnych na rynkach europejskich,

- Wykorzystanie miejscowego potencjału naukowo – badawczego,
- Rozwijanie przemysłu wysokiej techniki,
- Współpraca z kapitałem zagranicznym,
- Wykorzystywanie programów pomocowych w celu wzrostu atrakcyjności regionu,
- Wykorzystanie miejscowych surowców.

KIERUNKI POLITYKI

- Restrukturyzacja technologiczna przemysłu oraz transformacja jego struktury szczególnie na obszarach monokultury przemysłowej (LGOM, obszar wałbrzysko-noworudzki, Worek Turossowski),
- Modernizacja i rozbudowa infrastruktury technicznej na terenach poprzemysłowych,
- Odchodzenie od przemysłów surowcowych na rzecz zaawansowanych przemysłów przetwórczych,
- Tworzenie instytucji otoczenia biznesu – centrów informacyjnych, instytucji wspierania biznesu, infrastruktury targowej, placówek szkoleniowych,
- Rozwijanie sektora nowych usług (np. opiekuńczych),
- Utworzenie regionalnego systemu wspomagania rozwoju Małych i Średnich Przedsiębiorstw
- Pobudzenie rozwoju przedsiębiorczości poprzez:
 - przygotowanie terenów pod działalność inwestycyjną
 - wspieranie obszarów szczególnie aktywnych gospodarczo,
- Rozwój regionalnych systemów innowacyjnych – tworzenie parków technologicznych, inkubatorów przedsiębiorczości, centrów transferu technologii ośrodków wspierania innowacyjności itd.,
- Budowa multimodalnych centrów logistycznych,
- Tworzenie przedsiębiorstw kojarzących kapitał Europy Zachodniej z zasobami pracy wykwalifikowanej,
- Tworzenie regionalnych centrów jakości i wzornictwa przemysłowego powiązanych ze szkołami wyższymi,
- Tworzenie sieci współpracy między przedsiębiorstwami i instytucjami badawczymi,
- Działanie na rzecz wzrostu międzynarodowej konkurencyjności gospodarki poprzez:
 - wspomaganie generowania nowoczesnych strumieni eksportu
 - tworzenie instytucji współdziałania gospodarczego z UE
 - wspomaganie i współpraca z Euroregionami Nysa i Glacensis
 - tworzenie wspólnych sieci dystrybucyjnych dla przedsiębiorstw z regionu dolnośląskiego o podobnym profilu produkcji,
- Wspieranie tworzenia specjalnych stref ekonomicznych i innych obszarów specjalnych,
- Poprawę atrakcyjności obszarów poprzez rozwój infrastruktury technicznej i komunikacji.

Dla **aglomeracji miejsko-przemysłowej Wrocławia** wskazuje się następujące kierunki polityki przestrzennej w dziedzinie przemysłu:

- Rozwój Wrocławia jako miasta o wielofunkcyjnym charakterze z szansą na rozwój funkcji o znaczeniu europejskim (tzw. europole)
- Rozwój aglomeracji wrocławskiej jako centralnego bieguna wzrostu i rozwoju w województwie
- Wykorzystanie aglomeracji wrocławskiej jako podstawy do jakościowego wzmocnienia ponadlokalnych ośrodków obsługi
- Utworzenie Południowo-Zachodniego Pasma Aktywności Gospodarczej i Północnego Pasma Aktywności Gospodarczej
- Utworzenie obszarów koncentracji aktywności gospodarczych o charakterze centrotwórczym – utworzenie: dwóch Parków Technologicznych, Convention Bureau, Centrum Kongresowego
- Utworzenie Wrocławskiego Zintegrowanego Centrum Logistycznego
- Wzniesienie kompleksu targowego i wystawienniczego (na części terenu możliwość lokalizacji Wystawy Światowej EXPO)

Dla **ośrodków ponadregionalnych i regionalnych (Bolesławiec, Głogów, Jelenia Góra, Kłodzko, Legnica, Lubin, Świdnica, Wałbrzych, Zgorzelec)** wskazuje się następujące kierunki polityki przestrzennej w dziedzinie przemysłu:

- Rekonwersja przemysłu oraz transformacja jego struktury szczególnie na obszarach monokultury przemysłowej
- Wprowadzenie zaawansowanych przemysłów przetwórczych
- Rozwinięcie wielofunkcyjnego charakteru ośrodków dla zapewnienia pełnego zakresu usług dla ludności
- Wsparcie rozwoju małych i średnich prywatnych podmiotów gospodarczych

Dla **ośrodków subregionalnych (Dzierżoniów, Góra, Jawor, Kamienna Góra, Lubań, Lwówek Śląski, Milicz, Oleśnica, Oława, Polkowice, Strzelin, Środa Śląska, Trzebnica, Wołów, Ząbkowice Śląskie, Złotoryja)** wskazuje się następujące kierunki polityki przestrzennej w dziedzinie przemysłu:

- Wprowadzanie nowych branż, zwłaszcza wysokiej techniki
- Rozwijanie sektora nowych usług
- Rozbudowa bazy ekonomicznej ośrodków i ich funkcji służących rozwojowi usług na rzecz gospodarki i ludności wiejskiej
- Wsparcie rozwoju małych i średnich prywatnych podmiotów gospodarczych,
- Rozwój przemysłu bazującego na surowcach lokalnych
- Wykreowaniu lokalnego centrum gospodarczego
- Wyznaczeniu regionalnych (powiatowych, gminnych) stref ekonomicznych w powiatach wymagających wsparcia i pomocy (między innymi Góra, Lwówek Śląski, Złotoryja)

Wskazuje się na terenie województwa funkcjonowanie następujących **obszarów specjalnych**, do których zalicza się:

- **Specjalne Strefy Ekonomiczne (SSE): Wałbrzyska SSE** (składająca się z podstref – Wałbrzych, Dzierżoniów, Kłodzko oraz Nowa Ruda, Jelcz-Laskowice, Nysa), **Kamiennogórska SSE Małej Przedsiębiorczości**, (składająca się z podstref w Kamiennej Górze, Nowogrodźcu, Lubawce,

- Krzeszowie, Lubaniu, Jaworze) **Legnicka SSE** (składająca się z podstref w Legnicy, Polkowicach, Gromadce, Lubinie, Złotoryi i Legnickim Polu)
- **Pasma aktywności gospodarczej** - Południowo – Zachodnie Pasma Aktywności Gospodarczej i Północne Pasma Aktywności Gospodarczej we Wrocławiu
 - **Wrocławskie Parki Technologiczne** (przy ul. Mokronoskiej pomiędzy Oporowem a granicą miasta oraz w rejonie ul. Klecińskiej – Szwajcarskiej - Duńskiej) oraz **Wrocławskie Zintegrowane Centrum Logistyczne** (pomiędzy lotniskiem, ul. Graniczną a planowaną Autostradą Obwodnicą Wrocławia).
 - **Regionalne Strefy Rozwoju Przedsiębiorczości** – tereny o najkorzystniejszej lokalizacji dla rozwoju funkcji gospodarczych na obszarach o szczególnych predyspozycjach rozwojowych (strategiczne osie rozwojowe) oraz na obszarach wyodrębnionych jako obszary wsparcia (powiaty: wołowski, lwówecki, kamiennogórski, wałbrzyski)

ROLNICTWO I GOSPODARKA LEŚNA

W dziedzinie rolnictwa i gospodarki leśnej wskazuje się, co następuje:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Przystosowanie sektora rolniczego do zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej poprzez przebudowę struktur
- Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich i ochrona zasobów środowiska naturalnego
- Zapewnienie warunków pracy i życia ludności wiejskiej odpowiadających standardom cywilizacyjnym
- Kontynuacja gospodarki leśnej opartej na zasadach zrównoważonego gospodarowania zasobami naturalnymi i dalsza realizacja proekologicznych wzorców produkcji
- Stałe powiększanie zasobów leśnych
- Zapewnienie lasom i zadrzewieniom właściwego znaczenia w zagospodarowaniu terenów
- Racjonalne, zgodne z zasadami ochrony przyrody, użytkowanie zasobów leśnych i zadrzewieniowych, utrzymywanie i rozwój produkcyjnej funkcji lasów i zadrzewień
- Poprawa stanu i produktywności lasów prywatnych.

ZASADY REALIZACJI

- Wielofunkcyjność rozwoju obszarów wiejskich – dążenie do harmonijnego współistnienia wszystkich funkcji, prowadzenie gospodarki leśnej w powiązaniu z innymi elementami środowiska i gospodarki narodowej
- Nadrzędność ochrony środowiska przyrodniczego w strukturze funkcji obszarów wiejskich wyrażająca się przede wszystkim w:
 - dostosowaniu poziomu i struktury rozwoju funkcji do cech i walorów środowiska przyrodniczego,
 - ograniczeniu niekorzystnego oddziaływania na środowisko sytuacji konfliktowych do społecznie niezbędnych,
 - kształtowanie struktur przestrzennych, które korzystnie wpływają na jakość środowiska lub chronią go przed zniszczeniem.

- Zasada trwale zrównoważonego rozwoju gospodarki leśnej, której elementem jest także ochrona różnorodności biologicznej w lasach.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Wspieranie rozwoju intensywnego rolnictwa w pasie centralnym województwa dolnośląskiego, gmin charakteryzujących się najwyższymi wartościami wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Promowanie i wspieranie ekologicznych metod produkcji, szczególnie na obszarach o gorszych warunkach dla intensywnej produkcji rolniczej oraz o stosunkowo mało skażonym środowisku naturalnym (północno-wschodnia i południowo-zachodnia część województwa)
- Wspieranie produkcji rybackiej, szczególnie w obszarach stawów milickich i stawów przemkowskich (z uwzględnieniem zasad ochrony przyrody na tych obszarach), w rejonie Borów Dolnośląskich – między Węglińcem a Osiecznicą, w zlewni rzeki Widawy, w okolicach Chojnowa i Kunic, w Kotlinie Kłodzkiej i rejonie Starej Kamienicy
- Promowanie i pomoc w tworzeniu gospodarstw agroturystycznych, szczególnie w obszarach o gorszych warunkach dla produkcji rolniczej oraz atrakcyjnych pod względem turystycznym, o wysokich walorach przyrodniczych (obszary północno-wschodnie oraz górskie i podgórskie, okolice Borów Dolnośląskich)
- Zakończenie restrukturyzacji rolnictwa w kierunku trwałego rozdysponowania gruntów znajdujących się w Zasobie Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.
- Poprawa struktury obszarowej gospodarstw w kierunku zwiększenia średniej wielkości gospodarstw oraz promowania i wzmocnienia dużych gospodarstw
- Tworzenie na obszarach wiejskich miejsc pracy w usługach dla rolnictwa, przetwórstwie rolno-spożywczym oraz w sferach pozarolniczych – dotyczy to całości obszarów wiejskich
- Aktywizacja rynku rolno – spożywczego poprzez tworzenie nowych i rozwój istniejących centrów hurtu rolno – spożywczego (ze szczególnym uwzględnieniem Dolnośląskiego Centrum Hurtu Rolno – Spożywczego S.A. we Wrocławiu)
- Modernizacja istniejących i budowa nowych zakładów przetwórstwa rolno-spożywczego (z preferencją lokalizacji takich zakładów bliżej producenta, a nie w dużych ośrodkach miejskich, takich jak Wrocław, Legnica, Wałbrzych i Jelenia Góra)
- Zapewnienie warunków dla rozwoju i niezbędnych przekształceń rolnictwa w obszarach górskich (obszar Sudetów wraz z Przedgórzem Sudeckim):
 - preferencje dla rozwoju hodowli bydła i owiec przy wykorzystaniu trwałych użytków zielonych,
 - preferencje dla uprawy roślin pastewnych,
 - promowanie niekonwencjonalnych form produkcji (np. zielarstwo, pszczelarstwo itp.),
 - wspieranie całorocznej agroturystyki,
 - tworzenie pozarolniczych miejsc pracy m.in. w usługach, leśnictwie.
- Odtworzenie systemu melioracji wodnych na obszarach wymagających regulacji stosunków wodno – powietrznych w glebie.
- Wspomaganie istniejących i tworzenie nowych instytucji i organizacji rolniczych oraz prywatnych właścicieli lasów, mogących służyć pomocą we wprowadzaniu

nowych metod produkcji rolniczej i leśnej (poprawa stanu wiedzy zarówno na temat tradycyjnych jak i niekonwencjonalnych form produkcji rolniczej, kształtowanie świadomości ekologicznej, wprowadzanie nowych ras zwierząt i nowych odmian roślin uprawnych, analiza rynku rolnego, rachunkowość gospodarstw rolnych, marketing produktów rolnych)

- Działania w zakresie ochrony zasobów leśnych (sformułowane w sferze ekologicznej)
- Zwiększenie lesistości województwa, zgodnie z założeniami Krajowego Programu Zwiększania Lesistości oraz Programem Wzrostu Lesistości Województwa Dolnośląskiego. Lokalizacja zalesień powinna zapewniać zmniejszenie rozdrobnienia i rozproszenia kompleksów leśnych. Wśród gmin szczególnie preferowanych w zwiększaniu lesistości w KPZL znalazły się następujące gminy dolnośląskie: Bogatynia, Bolków, Gryfów Śląski, Lubawka, Mirsk, Nowogrodziec, Pieńsk, Janowice Wielkie, Jeżów Sudecki, Kamienna Góra, Gromadka, Lubin, Bystrzyca Kłodzka, Głuszyca, Lądek Zdrój, Mieroszów, Międzylesie, Radków, Stronie Śląskie, Szczytna, Czarny Bór, Nowa Ruda, Stare Bogaczowice, Walim i Wisznia Mała.
- Przeznaczanie pod zalesienia gruntów najniższej jakości, zbędnych dla rolnictwa, zdegradowanych (skażonych emisjami i poprzemysłowych) np. w gminach Polkowice, Rudna i Ścinawa oraz zagrożonych erozją, na podstawie planu zalesień, zgodnie z opracowanymi projektami granicy – leśnej
- Wprowadzanie nowych i pielęgnacja istniejących zadrzewień śródpolnych i przydrożnych, szczególnie w obszarach o wysokiej wartości wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej
- Kontynuacja prac nad opracowaniem i wdrożeniem projektów granicy rolno-leśnej i rolno-pastwiskowej oraz projektów zadrzewień śródpolnych i przydrożnych
- Opracowanie i wdrożenie programu małej retencji wodnej w celu przywrócenia korzystnego zaopatrzenia lasów w wodę i poprawę gospodarki wodnej szczególnie na wododziałach, terenach wyżynnych i górskich
- Kontynuacja programu zagospodarowania i ochrony terenów leśnych po byłych poligonach
- Podporządkowanie gospodarki leśnej funkcjom jakie obszary leśne mają do spełnienia: ekologicznym, gospodarczym i społecznej
- Objęcie nadzorem gospodarki leśnej w lasach niepaństwowych

TURYSTYKA I WYPOCZYNEK

W zakresie turystyki i wypoczynku wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie z turystyki i rekreacji źródła rozwoju gospodarczego gmin w obszarach atrakcyjnych turystycznie (nowe miejsca pracy).
- Osiągnięcie wysokich standardów w zakresie infrastruktury turystycznej i komunikacji w obszarach turystycznych.
- Otwarcie województwa na kontakty międzyregionalne i międzynarodowe.

ZASADY REALIZACJI

- Wykorzystanie walorów środowiska kulturowego i przyrodniczego Dolnego Śląska dla rozwoju turystyki i rekreacji.

- Kształtowanie przestrzeni turystycznej zgodnie z naturalną pojemnością recepcyjną i chłonnością terenów, w zgodzie ze środowiskiem przyrodniczym.
- Integracja poszczególnych systemów zagospodarowania turystycznego w oparciu o walory i zasoby kulturowe oraz środowiskowe na poziomie lokalnym, regionalnym i międzynarodowym.
- Wykorzystanie możliwości gospodarki turystycznej i uzdrowiskowej w restrukturyzacji innych sektorów (rolnictwo, zdrowie, gospodarka wodna).
- Kompleksowa modernizacja bazy pobytowej.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Infrastruktura turystyczna:

- Rozbudowa i poprawa standardów bazy noclegowej i gastronomicznej w rejonach turystycznych, głównie w powiatach: jeleniogórskim, lubańskim, kamiennogórskim, wałbrzyskim, jaworskim, milickim, wrocławskim, kłodzkim, dzierzoniowskim, świdnickim, trzebnickim.
- Otwarcie województwa na kontakty międzynarodowe poprzez zwiększenie ilości przejść granicznych na szlakach turystycznych. Proponuje się utworzenie następujących turystycznych przejść granicznych:
 - Orłowiec – Růženec - Bilá Voda, Łądek Zdrój - Černý Kout - Jawornik, Nowy Gierałtów – Nové Vilémovice (Uhelná), Bielice – Nýznerov, Bielice – Smrk, Bielice – Staré Město (Papršek), Potoczek – Heřmanice, Lasówka – Trčkov, Mostowice - Orlickie Zahoři, Czermna – Mala Čermna, Orlica – Vrhmezi, Kocioł (Lewin Kłodzki) – Olešnice v. Orl. H., Pstrážna – Ždárky, Pasterka – Ždárky, Pasterka – Muchovsky Kriz, Łomnica – Ruprechtice, Sokołowsko – Vižnov, Chełmsko Śląskie – Libná, Uniemyśl – Adrspach Horni, Niedamirów – Horni Albeřtice, Polana Jakuszycka – Harrachov, Szklarska Poręba, Granicznik – Harrachov, Śnieżka – Snežka, Orle - Jizerka, Na Izerze – Jizerka, Zawidów – Černousy, Zgorzelec – Görlitz (Most Staromiejski).
- Zagospodarowanie turystyczne tras o znaczeniu ponadlokalnym, tj.: wodnych, rowerowych, pieszych, kolejowych oraz kulturowych - integracja poszczególnych systemów.

Strefy rozwoju turystyki

Dla funkcji krajoznawczej

- Rozwijanie w ważniejszych i cennych kulturowo miejscach bazy hotelowo-gastronomicznej oraz usług turystycznych dla zaspokojenia potrzeb turystów krajowych i zagranicznych, dla różnych okresów pobytu.
- Doskonalenie powiązań przestrzennych obszarów koncentracji walorów turystycznych w miastach – w obrębie układów staromiejskich oraz powiązanie ich z innymi, cennymi walorami - kulturowymi i środowiskowymi.
- Otwarcie miejscowości na turystykę, poprzez modernizację i usprawnienie dostępności komunikacji do atrakcji turystycznych.
- Tworzenie miejsc obsługi recepcyjnej w ośrodkach turystycznych pełniących funkcje rozrządowe o znaczeniu krajowym, regionalnym i lokalnym – Głogów, Jelenia Góra, Kłodzko, Lubiąż, Milicz, Wrocław, Zgorzelec.
- Rozwój obsługi kongresowo – konferencyjnej w większych miastach tj.: Wrocław, Legnica, Wałbrzych, Jelenia Góra, Głogów.

- Tworzenie bazy dla rozwoju turystyki w paśmie Odry - wyznaczenie szlaków pieszych, bulwarów, szlaków rowerowych oraz miejsc rekreacyjnych wzdłuż rzeki w ujęciu systemowym, z wykorzystaniem walorów środowiska.
- Kreowanie nowoczesnej oferty turystycznej związanej z obiektami hydrotechnicznymi oraz dziedzictwem kulturowym - Przestrzenne Muzeum Odry (szlak muzealno – turystyczny).
- Rozwój turystyki krajoznawczej w obszarze Dolnośląskiego Szlaku Cystersów - stworzenie programu aktywizacji szlaku turystycznego w powiązaniu z obszarem Stawów Milickich oraz szlakiem wodnym na Odrze.
- Stworzenie zintegrowanego systemu szlaków pieszych, rowerowych w powiązaniu z innymi systemami w regionie oraz sąsiednich województwach i krajach.

Dla funkcji uzdrowiskowej

- Możliwość wprowadzenia funkcji uzdrowiskowej w miejscowościach posiadających warunki środowiska naturalnego - Bolków, Kowary, Sosnówka, Szklarska Poręba i Trzebnica.
- Unowocześnienie infrastruktury uzdrowisk statutowych oraz kreowanie nowoczesnej oferty zdrowotnej dla zróżnicowania oferty turystyczno - rekreacyjnej miejscowości uzdrowiskowych i klimatycznych.
- Promocja walorów oraz bazy uzdrowiskowej w regionie.

Dla funkcji wypoczynkowo-krajoznawczej

- Rozwój turystyki w przyrodniczych, cennych krajobrazowo, obszarach chronionych (parki narodowe, parki krajobrazowe), dla których turystyka jest szansą rozwoju, z uwagi na istniejące ograniczenia funkcji gospodarczej.
- Wspieranie rozwoju agroturystyki i ekoturystyki w obszarach posiadających bogate walory przyrodnicze.
- Rekonstrukcja przestrzeni turystycznej oraz zagospodarowania turystyczno - rekreacyjnego przyjaznego środowisku w kompleksach leśnych - Bory Dolnośląskie, Lasy Milicko - Ostrzeszowskie.
- Rozwój funkcji turystyczno - rekreacyjnej oraz zabudowy letniskowej w strefie wypoczynku weekendowego.
- Aktywizacja turystyczna Drogi Śródsudeckiej jako osi koncentracji usług związanych z rekreacją i wypoczynkiem.
- Zwiększenie oferty turystyczno – wypoczynkowej w obszarze Transeuropejskiego Dalekobieżnego Szlaku Turystycznego E3, Dolnośląskiego Szlaku Cystersów, Szlaku Zamków Piastowskich oraz Głównego Szlaku Sudeckiego im. M. Orłowicza.

Dla funkcji aktywno-krajoznawczej

Sporty wodne

- Zagospodarowanie turystyczne dolnośląskich odcinków europejskich szlaków wodnych we współpracy międzynarodowej.
- Otwarcie Doliny Odry na ruch transgraniczny - przystosowanie szlaku wodnego dla rekreacji, stworzenie przystani wodnych oraz obsługi – stacji paliw. Potencjalne lokalizacje przystani: Jelcz - Laskowice, Czernica, Kamieniec Wrocławski, Wrocław, Uraz, Malczyce, Lubiąż, Kwiatkowice, Jurcz, Dziewin, Ścinawa, Buszkowice, Ciechłowice, Budków, Lasków, Chobienia, Leszkowice, Wyszanów, Gołkowice, Borków, Wojszyn, Głogów, Czerna.

- Zagospodarowanie turystyczne zbiorników wodnych i wielofunkcyjnych zbiorników retencyjnych tj.: Mietków, Bukówka.
- Przystosowanie dla potrzeb spływów i wędrówek kajakowych potencjalnych szlaków wodnych na Baryczy, Bobrze, Bystrzycy, Kwisie, Nysie Kłodzkiej oraz Odrze i jej dopływach.
- Stworzenie regionalnego, zintegrowanego systemu turystyki wodnej w powiązaniu z siecią szlaków pieszych i rowerowych. Otwarcie dolin Odry oraz Nysy Kłodzkiej dla celów rekreacji.

Wędkarstwo

- Ochrona i rewaloryzacja wędkarskiej przestrzeni rekreacyjnej.
- Tworzenie stanic wędkarskich.

Narciarstwo i sporty zimowe

- Dalszy rozwój turystyki i kształtowanie wysokich standardów w zakresie infrastruktury turystycznej i komunikacyjnej w obszarach posiadających warunki do uprawiania sportów zimowych – Karkonosze, Masyw Śnieżnika, Góry Bialskie, Góry Izerskie, Góry Krucze, Góry Orlickie, Góry Suche, Góry Sowie.
- Integracja regionalnego systemu infrastruktury narciarskiej (obiekty i trasy) w powiązaniu z innymi systemami w sąsiednich województwach i krajach. Integracja przestrzenna ośrodków sportów zimowych Jakuszyce - Harrachov, Zieleniec- Deštné; rozwój ośrodka Czarna Góra (Sienna) – pow. kłodzki.

Turystyka rowerowa

- Wyznaczenie i zagospodarowanie tras i szlaków rowerowych oraz miejsc rekreacyjnych w ujęciu systemowym w powiązaniu z walorami środowiskowymi i kulturowymi okolic Wrocławia, Ślęzańskiego Parku Krajobrazowego, Doliny Baryczy, Borów Dolnośląskich, Sudetów, Magistrała Rowerowa Drezno - Wrocław.
- Rozwój turystyki rowerowej w strefie wypoczynku weekendowego.

Turystyka związana z obiektami i terenami przemysłowymi

- Zwiększenie atrakcyjności obszarów i obiektów przemysłowych i poprzemysłowych poprzez umożliwienie wprowadzenia funkcji turystycznych oraz rewitalizację tych obszarów.
- Ochrona i rewaloryzacja cennych obiektów i obszarów poprzemysłowych.

3.3.5 SFERA INFRASTRUKTURY

SYSTEM KOMUNIKACJI DROGOWEJ, KOLEJOWEJ I LOTNICZEJ

W dziedzinie komunikacji wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stworzenie układów komunikacyjnych sprzyjających rozwojowi społecznemu i gospodarczemu województwa.
- Stworzenie dogodnych połączeń komunikacyjnych z ośrodkami krajowymi i z krajami sąsiednimi dla ułatwienia kontaktów międzywojewódzkich, międzynarodowych i zwiększenia integracji województwa dolnośląskiego z sąsiednimi obszarami.
- Uzyskanie optymalnego poziomu niezawodności transportu z dostosowaniem do standardów europejskich.

- Aktywizacja terenów przyległych poprzez właściwe kształtowanie przebiegu tras komunikacyjnych.
- Dostosowanie sieci komunikacyjnej do potrzeb obsługiwanego obszaru.
- Osiągnięcie sprawności i niezawodności funkcjonowania systemów komunikacyjnych również w przypadku klęski żywiołowej.

ZASADY REALIZACJI

- Zatrzymanie dekapitalizacji istniejącej sieci drogowej, kolejowej i obiektów inżynierskich.
- Wyrównanie dostępności komunikacyjnej wszystkich obszarów województwa.
- Poprawa warunków przejazdu przez obszary zurbanizowane, eliminacja uciążliwości i konfliktów wywołanych ruchem samochodowym.
- Ograniczenie ruchu kołowego lub jego eliminacja z obszarów zabudowanych, zwłaszcza z centrów miast.
- Przejęcie części przewozów przez tańsze, bardziej przyjazne środowisku systemy transportowe (kolej, żeglugę).
- Planowanie, projektowanie i przebudowa inwestycji komunikacyjnych z uwzględnieniem zasad ochrony środowiska.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Komunikacja drogowa

- Poprawa i ujednoczenie parametrów drogowych w III Paneuropejskim Korytarzu Transportowym, przechodzącym przez obszar województwa dolnośląskiego, dostosowanie do standardów europejskich.
- Budowa systemu dróg szybkiego ruchu, w powiązaniu z istniejącym i planowanym systemem autostrad i dróg ekspresowych kraju oraz obszarów sąsiednich poza granicami kraju.
- Budowa tras komunikacyjnych obsługujących główne ośrodki aktywizacji gospodarczej województwa.
- Realizacja dogodnego połączenia Wrocławia z Warszawą oraz z istotnymi ośrodkami gospodarczymi kraju, zwłaszcza w województwach sąsiednich.
- Budowa tras obwodowych i obejść miejscowości, zwłaszcza na drogach krajowych i wojewódzkich, zmniejszenie konfliktów w strukturze przestrzennej.
- Dążenie do uzyskania parametrów klasy GP na większości dróg krajowych i klasy G na większości dróg wojewódzkich.
- Budowa drogowych tras gospodarczych, w tym Drogi Podsudeckiej, Drogi Sudeckiej i Drogi Rokadowej oraz trasy turystycznej – Drogi Śródsudeckiej, istotnych dla aktywizacji położonych przy nich miejscowości o dużych walorach turystycznych, krajoznawczych i rekreacyjnych, (promocja tych miejscowości).
- Segregacja ruchu tranzytowego, lokalnego, a także oddzielenie ruchu kołowego od ruchu rowerowego i pieszego, zwłaszcza przy przejściu przez miejscowości.
- Wzbogacenie sieci drogowej o obiekty zaplecza technicznego, poprawa standardu istniejących obiektów, w tym parkingów dla TIR-ów.
- Stworzenie sieci tras rowerowych na obszarach o walorach turystycznych i krajoznawczych (wzdłuż niektórych tras drogowych, poza jezdnią).
- Modernizacja istniejącej sieci drogowej, drogowych przejść granicznych oraz dojazdów do nich.

W zakresie autostrad, dróg ekspresowych:

- Budowa Autostradowej Obwodnicy Wrocławia (AOW), łączącej autostradę A-4 z projektowanymi odcinkami drogi ekspresowej S-5 oraz drogi ekspresowej S-8 (A-8) po stronie północnej i południowej miasta.
- Budowa drogi ekspresowej S-3 prowadzonej na odcinku północnym – śladem istniejącej drogi krajowej nr 3, z obejściem Lubina i Legnicy (po stronie zachodniej obu miast), z korektą przebiegu w rejonie Chróścinka i Kochlic. Na odcinku południowym, prowadzonej po śladzie projektowanej A-3 z obejściami Jawora (po stronie wsch.), Kamiennej Góry i Lubawki (obu po stronie zachodniej).
- Przewiduje się pozostawienie rezerwy terenowej dla przyszłej autostrady A-3 na odcinku północnym (od A-4 do granic województwa lubuskiego), z obejściem Legnicy po stronie wschodniej i włączeniem do trasy S-3 na północ od Jawora.
- Przebudowa i modernizacja istniejących odcinków autostrady A-4 (Wrocław – Krzywa) i A-18 (Krzywa – Olszyna, granica państwa).
- Budowa autostrady A-4 na odcinku Krzyżowa – Jędrzychowice do połączenia z istniejącym odcinkiem A-4 na granicy państwa.
- Budowa drogi ekspresowej S-8 (A-8).
- Na odcinku wschodnim Syców – Wrocław (Autostradowa Obwodnica Wrocławia): od zrealizowanego obejścia Sycowa – przebieg po śladzie istniejącej drogi krajowej nr 8, z obejściem miejscowości Gaszowice i korektą łuków oraz docelowo uzyskania przekroju o dwóch jezdniach do projektowanego północnego obejścia miejscowości Cieśle i Oleśnica. Odcinek Oleśnica – Wrocław poprowadzony trasą niezależną, po północnej stronie od istniejącej drogi krajowej nr 8, do połączenia z Autostradową Obwodnicą Wrocławia (AOW).
- Budowa drogi ekspresowej S-5 łączącej Dolny Śląsk z Wielkopolską i Pomorzem na odcinku od granicy z województwem wielkopolskim na północy do połączenia z Autostradową Obwodnicą Wrocławia (AOW) prowadzony trasą niezależną, w przybliżeniu równoległe do istniejącej drogi krajowej nr 5. Wariantowo przyjmuje się wykorzystanie istniejącej drogi nr 5 na odcinku Prusice – granica województwa po jej przebudowie do parametrów drogi ekspresowej.

Wnioski Samorządu Województwa Dolnośląskiego do sieci autostrad i dróg ekspresowych określonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów Nr. 1283 z dnia 28 września 2001r. w sprawie ustalenia sieci autostrad, dróg ekspresowych oraz dróg o znaczeniu obronnym:

- **Autostrada A-3:** na przebiegu ustalonym we wskazaniu lokalizacyjnym z 1998r., od północnej granicy województwa dolnośląskiego do granicy państwa w Lubawce.
- **Autostrada A-8:** odcinek wschodni – od wschodniej granicy województwa do połączenia z Autostradową Obwodnicą Wrocławia (AOW) w węźle Psie Pole, odcinek zachodni – od AOW na węźle z A-4 Nowa Wieś Wrocławska do połączenia z projektowaną A-3 w węźle Stare Bogaczowice.
- **Droga ekspresowa S-5:** jako przedłużenie S-5 Poznań – Wrocław, na południe od miasta (od projektowanego węzła Olbrachtowice na postulowanej autostradzie A-8) do przejścia granicznego w Boboszowie. Odcinek południowy rozwiązany wariantowo jako trasa niezależna prowadzona w przybliżeniu równoległe do istniejącej drogi krajowej nr 8 (do Kłodzka) i drogi krajowej nr 33 (do przejścia

granicznego w Boboszowie), bądź z wykorzystaniem istniejących dróg krajowych nr 8 i nr 33 wraz z budową obejść miejscowości Łagiewniki, Wilków Wielki, Przerzeczyn Zdrój, Ząbkowice Śląskie, Kłodzko, Wilkanów, Domaszków i Międzylesie.

W zakresie dróg krajowych:

Budowa obejść na ciągu dróg krajowych:

- **na drodze nr 3:** docelowo budowa wschodniego i południowego obejścia Bolkowa (do połączenia z drogą nr 5), budowa obejść Kaczorowa, osiedla Maciejowa w Jeleniej Górze i Szklarskiej Poręby oraz uzyskanie parametrów klasy GP na całym przebiegu. Po pełnej realizacji trasy S-3 przyjmuje się, że istniejąca trasa drogi krajowej nr 3 zostanie przekwalifikowana do klasy dróg wojewódzkich (na odcinku pokrywającym się z S-3).
- **na drodze nr 4:** uzyskanie parametrów klasy G na całym przebiegu.
- **na drodze nr 5:** na odcinku na północ od Wrocławia: dokończenie budowy obejścia centrum Żmigrodu oraz budowa obejść: Wiszni Małej i Ligoty Pięknej, Kryniczna i Psar (jako wariantu trasy S-5). Na odcinku na południe od Wrocławia: budowa obejść w Bolkowie oraz Kamiennej Górze i Lubawce. Uzyskanie parametrów klasy GP na odcinku Kostomłoty (węzeł A-4) – Bolków.
- **na drodze nr 8:** odcinek Syców – obejście Oleśnicy – uzyskanie docelowo parametrów klasy S, na odcinku Oleśnica – Wrocław dokończenie budowy przekroju o dwóch jezdniach klasy GP 2/2 pomiędzy Oleśnicą a Smardzowem. Na południe od Wrocławia budowa obejścia Bielan Wrocławskich i Domasławia (od strony zachodniej), budowa obejść miejscowości: Łagiewniki, Wilków Wielki oraz Przerzeczyn Zdrój i Ząbkowice Śląskie, parametry GP.
- **na drodze nr 12:** budowa mostu na Odrze i południowo-wschodniego obejścia Głogowa (połączenie z realizowanym aktualnie odcinkiem obwodnicy południowej miasta), korekta w rejonie miejscowości Nielubi – Dankowic oraz korekta w rejonie Radwanic i Buczyny, budowa południowego obejścia Przemkowa. Na odcinku północnym: granica województwa lubuskiego – Głogów – droga nr 3 uzyskanie parametrów klasy GP, na pozostałym odcinku parametry klasy G.
- **na drodze nr 15:** obejście miejscowości Cieszków (łącznie ze Zdunami w województwie wielkopolskim). Proponowane obejście Milicza po stronie zachodniej oraz miejscowości Skoroszów i Jażwiny (po stronie południowej), połączenie z drogą krajową nr 5 projektowanym łącznikiem na północ od Trzebnicy. Uzyskanie parametrów klasy G, docelowo GP.
- **na drodze nr 25:** obejście miejscowości Międzybórz po stronie południowo-wschodniej, uzyskanie parametrów klasy G.
- **na drodze nr 30:** Zgorzelec – Jelenia Góra, budowa obejść miejscowości: Biedrzychowice, Radoniów, Chmieleń, Pasiecznik, przebudowa do uzyskania parametrów klasy G, docelowo GP. Modernizacja odcinka od węzła A-4 do skrzyżowania z drogą wojewódzką nr 352 do uzyskania przekroju dwujezdniowego GP 2/2.
- **na drodze nr 33:** na odcinku Kłodzko – Międzylesie - Boboszków stanowiącym przedłużenie drogi nr 8 do przejścia granicznego z Republiką Czeską, budowa obejść miejscowości: Kłodzko (po stronie zachodniej), Wilkanów, Domaszków i Międzylesie. Przebudowa do uzyskania na całej trasie parametrów klasy G (docelowo S).

- **na drodze nr 34:** Świebodzice – Dobromierz, korekta trasy w rejonie Świebodzic, uzyskanie parametrów klasy GP.
- **na drodze nr 35:** zmiana trasy na odcinku Obwodnica Śródmiejska – Małuszów z przełożeniem na fragment drogi nr 347 i na drogę powiatową 47 806 z obejściem Małuszowa po stronie wschodniej. Dalszy przebieg śladem istniejącej trasy z budową obejść: Mirosławic, Wojnarowic, obejścia Świdnicy po stronie południowej oraz korekty trasy w Wałbrzychu (trasą wschodniego odcinka obwodnicy Wałbrzycha), przebudowa do uzyskania parametrów klasy GP z budową poszerzonych i utwardzonych poboczy. Na odcinku na południe od Wałbrzycha do przejścia granicznego w Golińsku - przebudowa istniejącej trasy do uzyskania parametrów klasy G, obejście Unisławia i Mieroszowa.
- **na drodze nr 36:** budowa obejścia Wąsosza, Wińska, Krzelowa, Małowic, budowa nowego mostu na Odrze wraz z południowym obejściem Ścinawy i Turowa do połączenia z drogą krajową nr 3. Uzyskanie docelowo parametrów klasy G na odcinku Lubin – Prochowice osiągnięcie parametrów klasy GP wraz z obejściem miejscowości Osiek.
- **na drodze nr 39:** budowa obejść miejscowości: Wiązowa, Wyszonowic, Strzelina po stronie północnej, Piotrowic, Karczyna i Białobrzezia oraz obejściem Łagiewnik (do połączenia z projektowanym obejściem na trasie drogi nr 8); przebudowa do uzyskania parametrów klasy G na całości przebiegu.
- **na drodze nr 46:** Kłodzko – Złoty Stok - budowa łącznika pomiędzy drogą krajową nr 33 a istniejącą drogą krajową nr 46 (celem ominięcia centrum Kłodzka), budowa obejścia Złotego Stoku, osiągnięcie parametrów klasy GP.
- **na drodze nr 94:** Węzeł Krzywa – Chojnów – Legnica – Środa Śl. – Wrocław. Projektowany odcinek Legnica – Mazurowice prowadzony nowym przebiegiem równolegle do linii kolejowej do połączenia z projektowanym obejściem Mazurowic i Ruska (od A-4 do Legnicy – parametry G, od Legnicy do Wrocławia – parametry GP). Odcinek Wrocław – Oława – granica województwa, przebieg południowym fragmentem Obwodnicy Śródmiejskiej Wrocławia (OŚW), budowa obejść miejscowości: Radwanice, Oława – Godzikowice, Gać. Uzyskanie docelowo parametrów klasy GP z poszerzonymi i utwardzonymi poboczami.

W zakresie budowy, przebudowy i modernizacji dróg wojewódzkich:

Dla powiązań regionalnych i obsługi ruchem kołowym województwa istotne znaczenie mają trasy następujących dróg:

nr 367: Jelenia Góra – Kamienna Góra – Wałbrzych; budowa obejść Boguszwowa-Gorc i Czarnego Boru oraz Kamiennej Góry (fragment Drogi Sudeckiej łączącej trzy powiaty leżące na obszarze Sudetów Zachodnich i Środkowych, o istotnym gospodarczym i turystycznym znaczeniu dla regionu.

nr 381: Wałbrzych – Nowa Ruda – Kłodzko z budową obejścia Nowej Rudy i Słupca oraz Głuszycy, stanowi przedłużenie Drogi Sudeckiej do Kotliny Kłodzkiej.

nr 382: Stanowice – Świdnica – Dzierżoniów – Ząbkowice Śląskie – Paczków; droga o istotnym znaczeniu gospodarczym dla Dolnego Śląska, łącząca duże ośrodki miejskie województwa. Konieczna jest budowa obwodnic miejscowości (Świdnica, Dzierżoniów, Piława Dolna, Ząbkowice, Kamieniec Ząbkowicki) i uzyskanie parametrów klasy G na całej trasie, stanowi istotny fragment Drogi Podsudeckiej.

nr 374, 363 i 364 Stanowice – Jawor – Złotoryja - Lwówek Śląsk – Gryfów, stanowiące przedłużenie drogi nr 382 w kierunku północno-zachodnim o podobnej

funkcji i znaczeniu, będące także odcinkiem Drogi Podsudeckiej; zachodzi potrzeba ujednolicenia ich parametrów do klasy G i budowy obejść miejscowości (Strzegom, Jawor, Złotoryja).

nr 351, 352: Jagodzin - Zgorzelec – Bogatynia – granica państwa z Republiką Czeską z wykonaniem obejścia Bogatyni i łączącej się z nią drogi **354:** Bogatynia – Turoszów – granica państwa z Republiką Federalną Niemiec, jako tzw. Droga Rokadowa, obsługująca przygraniczne tereny województwa i aktywizująca przyległe tereny. Łączy węzeł Iłowa na A-18 (w przedłużeniu drogą 296 na północ), węzeł na A-4 w Jędrzychowicach z Zagłębiem Turoszowskim oraz z Drogą Śródsudecką.

nr 296 i 393: Iłowa - Lubań – Leśna do przejścia granicznego z Republiką Czeską w Miłoszowie (drogą 12 367) oraz łączącej się z nią drogi **404 i 358** (odcinek Leśna – Pobiedna) i **361** (odcinek Pobiedna – Krobice z możliwością dojazdu do przejścia granicznego w Czerniawie Zdroju) prowadzące do Świeradów Zdrój i umożliwiające dogodne połączenie od zachodniej strony z Kotliną Jeleniogórską (drogą 358; odcinek Świeradów Zdrój – Szklarska Poręba).

nr 297: granica województwa (Leszno Górne) – Golnice (węzeł na A-18) – Bolesławiec – Lwówek - Pasiecznik (droga nr 30) stanowiącej połączenie południowej części Ziemi Lubuskiej z Kotliną Jeleniogórską, jednocześnie ważnych w województwie tras: A-18, A-4 i Drogi Sudeckiej; konieczna przebudowa do uzyskania jednolitych parametrów klasy G korekty przebiegu przy przejściu przez miejscowości.

nr 372 i 111: obsługujące tereny położone na lewym brzegu Odry pomiędzy Chobienią a Prochowicami; konieczna jest ich przebudowa do uzyskania parametrów klasy G, budowa nowego mostu na Odrze na trasie drogi wojewódzkiej nr **323** (pomiędzy Radoszycami a Ciechanowem), co usprawni połączenia obszarów na prawym (powiat Góra i Wołów) i lewym (powiat Lubin) brzegu Odry oraz zaktywizuje je gospodarczo.

nr 395: Wrocław – Strzelin – Ziębice - Chałupki: przebudowa do uzyskania parametrów klasy G na całej trasie z eliminacją uciążliwych przejść przez miejscowości, docelowo przebudowa odcinka Wrocław – węzeł Krajków na A-4 do uzyskania parametrów klasy GP jako ważnego połączenia Wrocławia z autostradą A-4 od strony Krakowa.

nr 340 i 346: stanowiące południowy i północny odcinek obwodnicy aglomeracji wrocławskiej; projektowana jest modernizacja obu dróg, budowa obejść miejscowości i uzyskania parametrów klasy G na całej trasie.

Zamknięcie obwodnicy aglomeracji wrocławskiej poprzez budowę odcinka zachodniego: od drogi 340 obwodnicą Brzegu Dolnego z budową mostu na Odrze; przebieg po wschodniej stronie Miękinia, przez skrzyżowanie z drogą nr 94, do Kątów Wrocławskich, z odejściem do Kostomłotów (trasa drogi 47 888) i połączenia z A-4 oraz odcinka wschodniego (w drugiej kolejności realizacji): Oleśnica – Jelcz-Laskowice – Oława, także z budową nowego mostu na Odrze. Na obu trasach zakłada się obejście większości miejscowości i odcinkowe wykorzystanie dróg powiatowych oraz uzyskanie parametrów klasy G na całym przebiegu.

Droga wojewódzka Bielany–Łany–Długoleka („droga powiatu wrocławskiego”) prowadzona po południowej i wschodniej stronie Wrocławia, łącząca 4 gminy powiatu, której zadaniem, prócz usprawnienia ruchu w tym rejonie, jest aktywizacja przyległego terenu.

Droga Śródsudecka - dla aktywizacji położonych w Sudetach miejscowości o dużych walorach turystycznych, krajoznawczych i rekreacyjnych, prowadzonej poprzez malownicze, bogate w zabytki architektury i kultury materialnej tereny Sudetów po polskiej i czeskiej stronie. Umownie przyjęto początek trasy w Sieniawce (z możliwością przedłużenia na teren Saksonii), przez Bogatynię, Frýdlant, Świeradów Zdrój, Szklarską Porębę, Przełęcz Okraj, Lubawkę, Mieroszów, Broumov, Tłumaczów, skrajem Kotliny Kłodzkiej przez Kudowę Zdrój, Zieleniec, Międzylesie, Stronie Śląskie, Łądek Zdrój do Javornika i Jesenika po czeskiej stronie oraz Głuchołaz. Przyjmuje się, że parametry dróg na trasie Drogi Śródsudeckiej nie powinny być niższe niż klasy Z.

Obwodnica Śródmiejska Wrocławia złożona z odcinków południowego (zrealizowany), zachodniego (w realizacji), wschodniego i północnego (na etapie koncepcji) – jej zadaniem jest odciążenie tras drogowych przechodzących przez centrum Wrocławia, rozrząd ruchu na trasie poprzeczne i wymiana ruchu w węzłach z Autostradą Obwodnicą Wrocławia.

W pierwszym etapie realizacji dróg wojewódzkich przewiduje się wykonanie inwestycji komunikacyjnych zgodnie z wykazem zadań zawartych w Kontrakcie Wojewódzkim dla województwa dolnośląskiego.

Istotnymi zagadnieniami związanymi z przebudową sieci dróg wojewódzkich, poprawą bezpieczeństwa i warunków podróży będzie:

- Segregacja ruchu na drogach poprzez stworzenie odrębnych tras dla ruchu tranzytowego i lokalnego a także oddzielenie ruchu kołowego od ruchu rowerowego i pieszego, zwłaszcza przy przejściu przez miejscowości.
- Ustalenie priorytetów realizacji inwestycji drogowych uwzględniających potrzeby obsługi komunikacyjnej i możliwości finansowe i realizacyjne, wytypowanie kluczowych przedsięwzięć infrastruktury drogowej.
- Wyposażenie sieci drogowej w obiekty zaplecza technicznego, zwłaszcza w parkingi dla pojazdów ciężarowych na głównych trasach drogowych, miejsca i obiekty obsługi podróżnych na trasach ruchu turystycznego.

Komunikacja kolejowa

- Powstrzymanie degradacji majątku trwałego w transporcie kolejowym.
- Uzyskanie dogodnego połączenia kolejowego stolicy Dolnego Śląska ze stolicą kraju.
- Modernizacja linii magistralnych i pierwszorzędnych do uzyskania prędkości i komfortu podróży odpowiadających standardom Unii Europejskiej.
- Dokończenie elektryfikacji głównych tras kolejowych.
- Modernizacja kolejowych przejść granicznych oraz dojazdów do nich.
- Wykorzystanie potencjału transportowego kolei, stworzenie w pełni zintegrowanego systemu logistycznego.
- Stworzenie turystycznych tras kolei regionalnych z wykorzystaniem istniejących linii o zawieszonym ruchu kolejowym.
- Zwiększenie wykorzystania trakcji kolejowej dla przewozów masowych oraz transportu kombinowanego droga/kolej.

- Najważniejsze połączenia kolejowe do modernizacji, przebudowy i utrzymania ruchu osobowo-towarowego, do których należą linie o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, na których przewiduje się uzyskanie podwyższonych prędkości:
 - **AGC; E 30:** (Görlitz) - Zgorzelec – Węgliniec – Legnica – Wrocław – Opole – Katowice – Kraków – Rzeszów- Przemyśl – Medyka;
 - **AGC; E 59:** (Ystad) – Świnoujście – Szczecin – Poznań -- Wrocław – Opole – Chałupki – (Bohumin);
 - **AGTC, C-E 30:** Zgorzelec – Węgliniec – Legnica – Wrocław – Jelcz-Miłoszyce – Opole-Groszowice - Gliwice – Katowice – Kraków – Przemyśl – Medyka;
 - **AGTC, C-E 59:** Świnoujście – Szczecin – Poznań -- Wrocław – Jelcz-Miłoszyce, Opole-Groszowice – Kędzierzyn -Kozłe - Chałupki; Szczecin – Zielona Góra - Wrocław
 - **AGTC, C 59/1:** Nowa Sól – Żagań – Węgliniec – Zawidów;
 - **AGTC, C 59/2:** Wrocław –Kamieniec Ząbkowicki - Kłodzko – Międzylesie;
 - **Linia nr 273:** Szczecin – Rzepin - Zielona Góra – Wrocław;
 - **Linia nr 275:** (Legnica) – Miłkowice – Żary – Cottbus.
 - **Linia nr 295:** Węgliniec – Horka;

Znaczenie regionalne mają linie:

- **nr 274 i 279:** Wrocław – Wałbrzych – Jelenia Góra – Lubań – Zgorzelec/Węgliniec
- **nr 289 i 137:** Rudna – Legnica – Jaworzyna Śląska – Ząbkowice Śląskie – Nysa – Katowice
- **nr 143** Oleśnica – Kluczbork – Olesno
- **nr 281, 365** Oleśnica – Grabowno Wielkie – Ostrów Wlkp. (do Łodzi i Warszawy)

Dla poprawy warunków podróży, aktywizacji regionu i wykorzystania jego potencjałów oraz skrócenia czasu podróży między Wrocławiem a ważnymi ośrodkami kraju i województwa istotne będzie:

- Budowa linii Wrocław - Warszawa przez Kępno – Bełchatów z wykorzystaniem odcinka Wrocław – Oleśnica i terenów kolejowych na odcinku Oleśnica – Syców dla poprawy połączeń z centralnymi regionami Polski.
- Budowa północnej obwodnicy towarowej Wrocławia.
- Dokończenie elektryfikacji linii znaczenia państwowego (pierwszorzędnych): Węgliniec – Zgorzelec i Węgliniec – Horka (zaliczonych do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego).
- Modernizacja kolejowych przejść granicznych Węgliniec – Horka, Zgorzelec – Görlitz i Lubawka – Kralovec.
- Modernizacja i dostosowanie do prędkości powyżej 160 km/h korytarzy transportowych E-30, C-E 30 (III Paneuropejski Korytarz Transportowy); E-59 i C 59/2; E-26; C-E 59; C 59/1.
- Modernizacja linii magistralnych i pierwszorzędnych do uzyskania docelowo prędkości: 160 km/h na liniach 132 (Wrocław – Opole – Katowice), 271 (Wrocław – Poznań) i 275 (na fragmencie Wrocław – Legnica - Miłkowice), 282 (na

fragmencie Miłkowice – Bolesławiec – Węglińiec), 278 (Węglińiec – Zgorzelec) oraz do prędkości 120 km/h na liniach: 276 (Wrocław – Kamieniec Ząbkowicki – Kłodzko - Międzyzlesie) i 277 (Wrocław Brochów – Opole przez Jelcz Miłoszyce).

- Budowa stacji transportu kombinowanego (droga – kolej) na linii E-30 w Węglińcu i centrów logistycznych we Wrocławiu, Legnicy, Miłkowicach k/Legnicy, Głogowie.
- Modernizacja, ważnych z punktu widzenia gospodarczego, linii kolejowych poprzez elektryfikację i dobudowę 2-toru na odcinkach linii nr 137; 274; 275; 276; 279; 299.
- Stworzenie turystycznych kolei regionalnych np.: Kolej Sudecka (relacji Tanvald – Harrachov – Jakuszyce – Jelenia Góra – Kowary/Marciszów – Wałbrzych Główny – Nowa Ruda – Kłodzko – Międzyzlesie/Kudowa Zdrój/Stronie Śląskie – Lichkov – Letohrad z ewentualnym połączeniem z aglomeracją legnicką i wrocławską), koleje turystyczne w rejonach atrakcyjnych turystycznie, Związek Transportowy Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz Niederschlesien „Kolej w Dolinie Nysy Łużyckiej”; Connex, Optymalizacja transportu publicznego w Dolinie Nysy Łużyckiej itp.
- Poprawa funkcjonowania i podniesienia poziomu nowoczesności w infrastrukturze transportowej kolei. Powstrzymanie degradacji majątku trwałego w transporcie kolejowym.
- Lokalizacja centrów logistycznych oraz stacji przeładunkowych w Węglińcu, Miłkowicach k/Legnicy, Głogowie i we Wrocławiu (Wrocławskie Zintegrowane Centrum Logistyczne, stacja kontenerowa Świniary, węzeł Osobowice, stacja Brochów).
- Modernizacja zaplecza technicznego i obiektów stacyjnych.
- Racjonalizacja transportochłonności gospodarki i ruchliwości komunikacyjnej ludności.
- Ustalenie linii kolejowych do zachowania i modernizacji oraz do przekazania samorządom dla obsługi ruchu lokalnego i regionalnego, organizacja i zarządzanie przewozami lokalnymi oraz regionalnymi na liniach przejętych przez samorzady.

Przejścia graniczne – drogowe i kolejowe

- Budowa nowych przejść granicznych w celu ułatwienia komunikacji transgranicznej i międzynarodowej.
- Dostosowanie infrastruktury przejść granicznych do struktury ruchu granicznego oraz do współczesnych wymogów i standardów europejskich.
- Budowa odcinka: przejście graniczne Lubawka – węzeł Lubawka w celu uzyskania nowego przejścia granicznego, w związku z nieokreślonym terminem realizacji drogi ekspresowej S-3 (autostrady A-3).
- Budowa odcinka: przejście graniczne Międzyzlesie – węzeł Międzyzlesie w celu uzyskania nowego przejścia granicznego, w związku z nieokreślonym terminem realizacji drogi ekspresowej S-5.
- Wspomaganie transgranicznego ruchu turystycznego (Związek Transportowy Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz Niederschlesien „Kolej w Dolinie Nysy Łużyckiej”; Connex, Optymalizacja transportu publicznego w Dolinie Nysy Łużyckiej, Kolej Sudecka, Droga Śródsudecka itp.).

Komunikacja lotnicza

- Rozbudowa Portu Lotniczego Wrocław S.A. we Wrocławiu, jako lotniska o randze krajowej a docelowo międzynarodowej, obsługującego oprócz Dolnego Śląska, północną część województwa opolskiego i południowe regiony lubuskiego.
- Wprowadzenie nowych połączeń m.in. z Gdańskiem, Londynem i Düsseldorfem, w dalszej kolejności m.in. z Rzymem, Mediolanem, Amsterdamem, Moskwą, Kijowem, Lwowem oraz Szczecinem i Rzeszowem.
- Budowa nowoczesnego systemu połączenia komunikacją zbiorową centrum Wrocławia z Portem Lotniczym Wrocław S.A.
- Wykorzystanie byłych lotnisk poradzieckich: w Krzywej – do obsługi centrum multimodalnego w Węglińcu i Legnicy – do obsługi centrum multimodalnego w Miłkowie oraz czarterowego ruchu pasażerskiego.
- Podwyższenie rangi istniejącej sieci lotnisk do obsługi czarterowego ruchu pasażerskiego i ruchu cargo oraz towarowego na skalę regionalną, ponadregionalną oraz międzynarodową.
- Wykorzystanie istniejącej sieci lotnisk lokalnych pod lotniska sportowe, sportowo-usługowe, sanitarne i lotniska cargo (np. lotnisko w Legnicy i Krzywej), budowa nowego lotniska w rejonie Głogowa (lokalizacja wariantowa), obsługującego północne obszary LGOM i lotniska w Żarskiej Wsi (przy drodze nr 4).
- Wykorzystanie sieci lotnisk sportowo-usługowych i sanitarnych dla aktywizacji terenów przyległych, lotów czarterowych i specjalizowanych (np. sanitarno-ratowniczych).
- Zapewnienie możliwości komunikacji lotniczej z większymi ośrodkami Dolnego Śląska, strefami aktywności gospodarczej oraz regionami o funkcji turystycznej i wypoczynkowej.

Komunikacja zbiorowa i regionalna

- Koordynowanie i zlecanie przewozów pasażerskich przez samorządy.
- Promowanie transportu zbiorowego jako formy transportu ekonomicznego i ekologicznego (szczególnie w przewozach turystycznych i relacjach dom – praca).
- Utrzymanie i rozwój komunikacji lokalnej i regionalnej w przewozach pasażerskich oraz włączenie komunikacji kolejowej w systemy miejskiej komunikacji zbiorowej, co pozwoli na utrzymanie nierentownych obecnie linii kolejowych i węzłów kolejowych w miastach i przejęcie ich przez samorządy.
- Stworzenie zintegrowanych systemów transportowych na poziomie gminnym i regionalnym, współdziałanie różnych rodzajów transportu.
- Zastosowanie taboru dostosowanego do natężenia ruchu (np. małe autobusy i autobusy szynowe).

Transport i logistyka

- Powiązanie i współpraca wszystkich dostępnych rodzajów transportu w celu obniżenia kosztów transportu w tym utworzenie stacji i infrastruktury dla transportu kombinowanego droga/kolej.
- Wykorzystanie różnych form transportu, wykorzystanie potencjału transportu wodnego i kolejowego (przejęcie części ładunków od transportu drogowego).

- Stworzenie zintegrowanej sieci profesjonalnych centrów logistycznych i firm spedycyjnych dla skrócenia czasu i obniżenia kosztu transportu ładunków od producenta do odbiorcy.
- Tworzenie sieci zintegrowanych centrów logistycznych o znaczeniu lokalnym, regionalnym, ponadregionalnym i międzynarodowym.
- Wprowadzenie nowoczesnych systemów logistycznych.

Zaplecze techniczne

- Budowa miejsc obsługi podróżnych przy autostradzie A-4 i A-18 i projektowanych S-3 (A-3) i A-8 oraz przy drodze ekspresowej S-5.
- Wyposażenie samochodowych tras turystycznych w parkingi i miejsca postojowe (zwłaszcza w rejonach o dużych walorach przyrodniczych, krajoznawczych i kulturowych).
- Wyposażenie dróg krajowych i wojewódzkich (zwłaszcza prowadzących do przejść granicznych oraz większych miast województwa) w parkingi dla samochodów ciężarowych o dużym tonażu i gabarytach.
- Zapewnienie pełnej infrastruktury towarzyszącej (stacje benzynowe, MOP-y itp.) w zależności od potrzeb i struktury ruchu.

Ograniczanie negatywnego wpływu komunikacji na stan środowiska naturalnego

- Budowa ekranów dźwiękochłonnych w obszarach zagrożonych hałasem komunikacyjnym (głównie w obszarach zabudowanych i obszarach chronionych).
- Budowa zbiorników bezodpływowych przy autostradach, drogach ekspresowych oraz głównych trasach dla transportu TŚP oraz innych materiałów niebezpiecznych.
- Stosowanie taboru o niskiej emisji (głównie pojazdy komunikacji zbiorowej oraz samochody ciężarowe).
- Wprowadzanie taboru ekologicznego (tramwaje, kolej regionalna itp.).
- Zabezpieczenie transportu materiałów toksycznych i niebezpiecznych oraz paliw.
- Zapewnienie bezkolizyjnych przejść dla zwierząt na głównych trasach województwa – tj. uwzględnienie korytarzy ekologicznych dla zwierząt, przecinających się z drogami o dużym natężeniu ruchu i zastosowanie dostępnych środków w celu zminimalizowania kontaktu z komunikacją (np. zielone mosty).
- Przejęcie części ładunków masowych z transportu drogowego na mniej uciążliwe systemy transportowe (transport kombinowany droga/kolej).

ŻEGLUGA I TRANSPORT WODNY

Dla rozwoju żeglugi i transportu wodnego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Utrzymanie i odtworzenie żeglugi śródlądowej jako komplementarnego i konkurencyjnego systemu komunikacji (element intermodalnych systemów transportowych) o walorach ekologicznych
- Odciążenie transportu drogowego
- Aktywizacja międzynarodowej wymiany towarowej
- Tworzenie warunków dla przewozu obiektów specjalnych, wielkogabarytowych

- Aktywizacja gospodarcza terenów wzdłuż trasy żeglugowej
- Wykorzystanie żeglugi w celach turystycznych i rekreacyjnych
- Zwiększenie zdolności przewozowej
- Integracja Odry z europejską siecią dróg wodnych.

ZASADY REALIZACJI CELÓW

- Rozwój zabudowy hydrotechnicznej powinien odbywać się z uwzględnieniem potrzeb żeglugi i zminimalizowaniem negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego
- Reaktywacja istniejących urządzeń portowych i hydrotechnicznych
- Modernizacje i prace inwestycyjne muszą uwzględniać przepisy Unii Europejskiej.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Dostosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów III klasy międzynarodowych dróg wodnych poprzez:
 - dokończenie budowy stopnia wodnego Malczyce,
 - budowę stopnia Lubiąż (warunkowo),
 - odtworzenie i modernizację szlaku żeglugowego na Odrze swobodnie płynącej poniżej Lubiąża,
 - remonty i modernizacje śluz długich Odry skanalizowanej,
- Modernizacja i rozbudowa obiektów obsługi i zaplecza technicznego żeglugi śródlądowej:
 - porty ogólnodostępne – budowa portu kontenerowego we Wrocławiu związanego z południowo-zachodnim pasmem aktywności, budowa portu w Ścinawie, modernizacja portów we Wrocławiu: Miejskiego i Popowice, portu Malczyce i Głogów,
 - porty zakładowe – odbudowa portu zakładowego Kozanów we Wrocławiu, budowa portu zakładowego w Maślicach we Wrocławiu, modernizacja pozostałych,
 - remonty, modernizacja nabrzeży przeładunkowych i wyładunkowych w Kanale Żeglugowym i Kanale Miejskim we Wrocławiu a także w Oławie, Brzegu Dolnym, Pogolewie i Głogowie,
 - reaktywowanie pełnej działalności stoczni rzecznej we Wrocławiu,
 - wykorzystanie potencjału przedsiębiorstw budownictwa wodnego, potencjału uczelni wyższych instytutów i biur projektowych związanych z gospodarką wodną, poprzez zlecenie prac na obszarze województwa.
- Dostosowanie floty rzecznej do drogi wodnej kl. III:
 - modernizacja i budowa nowych barek i pchaczy,
 - wzbogacenie floty o typy barek do przewozu paliwa, chemikalii, kontenerów, ładunków ciężkich i wielkogabarytowych, ładunków specjalnych.
- Rozwój rekreacji i sportów wodnych:
 - pogłębienie koryta rzeki Odry i zatok rzecznych,
 - uporządkowanie i modernizacja istniejących ośrodków sportów wodnych,
 - budowa nowych przystani i ośrodków wodnych na rzece Odrze, rzekach górskich i zbiornikach wodnych przystosowanych do żeglugi o charakterze rekreacyjnym.

ZAOPATRZENIE W WODĘ I ODPROWADZANIE ŚCIEKÓW

W zakresie zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zapewnienie wszystkim mieszkańcom województwa dolnośląskiego niezawodnych dostaw wody do picia w należytej ilości i o odpowiedniej jakości.
- Dostarczenie dla celów gospodarczych wody w odpowiedniej ilości i jakości.
- Poprawa jakości wód płynących, stojących i wód podziemnych poprzez zmniejszanie ładunku zanieczyszczeń w ściekach oraz unikanie, eliminację i ograniczanie dopływu do wód substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego.

ZASADY REALIZACJI

- Planowanie gospodarki zasobami wodnymi na obszarach wyznaczonych granicami jednostek hydrograficznych (dorzecza, zlewnie rzeczne, zlewnie jeziorne).
- Stosowanie rozwiązań kompromisowych uwzględniających zasady zrównoważonego rozwoju (kryteria: społeczne, ekonomiczne i ekologiczne) przy korzystaniu z zasobów wodnych.
- Rozdzielanie zasobów wodnych, w przypadku występowania deficytów wód, zgodnie z określoną hierarchią potrzeb, której podstawowym priorytetem będzie zaopatrzenie ludności w wodę i zachowanie w korytach rzek nienaruszonych przepływów hydrobiologicznych.
- Przeznaczenie wód podziemnych, ze względu na ich właściwości, przede wszystkim dla ludności oraz hodowli, a w szczególnych przypadkach dla przemysłu i usług wymagających wody wysokiej jakości.
- Respektowania reguł i mechanizmów rynkowych.
- Zachowanie społecznie i ekonomicznie uzasadnionego zakresu interwencjonizmu państwa oraz zapewnieniu szerokiego udziału organów samorządowych i społeczeństwa w gospodarowaniu zasobami wodnymi.
- Kompleksowe i równoczesne rozwiązywanie problemów zaopatrzenia w wodę i oczyszczania ścieków.
- Uwzględnianie przy wyborze koncepcji oczyszczania ścieków możliwości przyrodniczego zagospodarowania powstających osadów ściekowych.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zachowanie istniejących systemów wodociągowych z dalszą rozbudową i modernizacją.
- Budowa nowych ujęć wody dla
 - miasta Wrocławia - alternatywnego źródła wody z zasobów wód podziemnych z rejonu: Bogdaszowice – Karczyce – Rodakowice, Oleśnicy, Kotowice – Siedlce,
 - niezwodociągowanych terenów wiejskich obszaru województwa dolnośląskiego, położonych głównie na pograniczu polsko-czeskim w zlewniach rzek: Nysa Kłodzka, Nysa Łużycka, Bóbr i Kwisza,
 - pokrycia zapotrzebowania dla przemysłu.
- Ochrona terenów źródłiskowych i ujęć wody przed zanieczyszczeniem poprzez ustanawianie stref ochronnych i właściwe ich zagospodarowanie.
- Budowa magistrali wodociągowych doprowadzających wodę z nowych ujęć do miast: Wrocławia i Jeleniej Góry.
- Budowa i modernizacja zakładów uzdatniania wody.
- Budowa i rozbudowa sieci wodociągowych na terenach niezwodociągowanych.

- Zakończenie budowy realizowanych oczyszczalni ścieków dla miast: Międzylesie i Bystrzyca Kłodzka – zlewnia rz. **Nysy Kłodzkiej**.
- Rozbudowa i modernizacja istniejących oczyszczalni w miastach i na obszarach wiejskich w zlewniach rzek:
 - **Odra:** – Wrocław-Janówek (budowa kolejnych etapów WOŚ) oraz pola irygacyjne – Wrocław–Osobowice, Głogów, Brzeg Dolny (w trakcie modernizacji), Wołów, Grębocice - gm. Grębocice, Malczyce - gm. Malczyce i Pęcław - gm. Pęcław;
 - **Nysa Łużycka:** – Zgorzelec, Pieńsk, Zawidów i Radzimów Górny - gm. Sulików;
 - **Kwisa:** – Lubań, Nowogrodzic, Świeradów Zdrój, Mirsk, Gryfów Śląski i Olszyna - gm. Olszyna,
 - **Bóbr:** – Jelenia Góra, Bolesławiec, Kamienna Góra, Karpacz, Lubawka, Czarny Bór - gm. Czarny Bór (obsługuje: Gorce - dz. Boguszowa-Gorc oraz częściowo w. Czarny Bór), Mysłakowice - gm. Mysłakowice, Marczyce - gm. Podgórzyn i Janowice Wielkie - gm. Janowice Wielkie (w trakcie realizacji),
 - **Szprotawa:** – Chocianów, Polkowice (w trakcie modernizacji), Przemków, Radwanice - gm. Radwanice, Trzebnice - gm. Chocianów;
 - **Kaczawa:** – Legnica, Bolków, Jawor, Złotoryja, Wojcieszów, Snowidza - gm. Mściwojów, Mierczyce - gm. Wądroże Wielkie;
 - **Bystrzyca:** – Świebodzice-Ciernie (obsługuje miasta: Wałbrzych, Szczawno Zdrój i Świebodzice), Bielawa i Dzierżoniów (w trakcie modernizacji), Strzegom, Jugowice (obsługuje miasta: Głuszyca i Jedlina Zdrój oraz częściowo gminy wiejskie Walim i Głuszyca) i Sobótka;
 - **Ślęza:** – Borek Strzeliński – gm. Borów, Domaniów, Wierzbno - gm. Domaniów;
 - **Nysa Kłodzka:** – Kłodzko, Łądek Zdrój, Stronie Śląskie, Ząbkowice Śląskie, Mieroszów, Ścinawka Dolna – gm. Radków (obsługuje miasto Nowa Ruda oraz częściowo gm. Nowa Ruda oraz Radków), Ołdrzychowice Kłodzkie - gmina Kłodzko, Sokołowsko - gm. Mieroszów i Bobolice - gm. Ząbkowice Śląskie;
 - **Oława:** - Siechnice,
 - **Widawa:** - Oleśnica,
 - **Barycz** – Milicz (w trakcie modernizacji), Syców, Twardogóra i Krośnice gm. - Krośnice;
 - **Łaba:** – Lewin Kłodzki - gm. Lewin Kłodzki.
- Budowa oczyszczalni ścieków dla miast:
 - Międzybórz, Prusice (w. Pietrowice Małe) i Wąsosz (w. Bęcz Mały) – **zlewnia rz. Baryczy**,
 - Szklarska Poręba Dolna – **zlewnia rz. Bóbr**
- Budowa grupowych oczyszczalni ścieków dla obszarów wiejskich w zlewniach rzek:
 - **Odra:**
 - gmina Wądroże Wielkie – Budziszów Wielki,
 - gmina Kotła – Chociemyśl,
 - gmina Wińsko – Dąbie, Baszyn, Wyszęcice, Iwno, Moczydlnica Kłasztorna,
 - gmina Brzeg Dolny – Pogalewo Wielkie,

- gmina Wołów – Bożeń, Pełczyce, Domaszków, Lubiąż,
- gmina Trzebnica – Taczów Mały, Taczów Wielki,
- gmina Oborniki Śląskie – Uraz, Zajączków,
- gmina Udanin – Ujazd Dolny;
- **Nysa Łużycka:**
 - gmina Bogatynia – Krzewina,
 - gmina Zgorzelec – Radomierzyce,
 - gmina Platerówka – Włosień Dolny,
 - gmina Siekierczyn – Nowa Karczma;
- **Czerna Wielka:**
 - gmina Węgliniec – Kościelna Wieś;
- **Kwisa:**
 - gmina Leśna – Grabiszycy Dolne;
- **Bóbr:**
 - gmina Bolesławiec – Suszki,
 - gmina Stara Kamienica – Stara Kamienica,
 - gmina Jeżów Sudecki – Czernica,
 - gmina Marciszów – Marciszów;
- **Szprotawa:**
 - gmina Chocianów – Szklary Dolne;
- **Kaczawa:**
 - gmina Zagrodno – Modlikowice, Olszanica,
 - gmina Strzegom – Rogoźnica,
 - gmina Paszowice – Bolkowice,
 - gmina Bolków – Mysłów;
- **Bystrzyca:**
 - gmina Stare Bogaczowice – Chwaliszów (w trakcie realizacji),
 - gmina Środa Śląska – Rakoszyce,
 - gmina Kąty Wrocławskie – Gniechowice,
 - gmina Kobierzyce – Krzyżowice,
 - gmina Marcinowice – Marcinowice, Zebrzydów, Wiry, Strzelce,
 - gmina Jaworzyna Śląska – Milikowice,
 - gmina Dobromierz – Dobromierz;
 - gmina Dzierżoniów – Piława Dolna,
- **Ślęza:**
 - gmina Niemcza – Gilów,
 - gmina Borów – Borów,
 - gmina Kondratowice – Kondratowice,
 - gmina Jordanów Śląski – Jordanów Śląski,
 - gmina Żórawina – Krajków, Mędłów, Wojkowice, Jaksonów, Bogunów, Karolin,
 - gmina Domaniów – Gęsice,
 - gmina Ciepłowody – Dobrzenice, Karczowice;
- **Nysa Kłodzka:**
 - gmina Kamieniec Ząbkowicki – Kamieniec Ząbkowicki,
 - gmina Stoszowice – Stoszowice,
 - gmina Kłodzko – Krosnowice (w trakcie realizacji),
 - gmina Bystrzyca Kłodzka – Międzygórze;
- **Oława:**
 - gmina Przeworno – Przeworno,

- gmina Ciepłowody – Targowica;
- **Widawa:**
 - gmina Dobroszyce – Dobrzeń,
 - gmina Dziadowa Kłoda – Gołębice,
 - gmina Oleśnica – Ligota Mała,
 - gmina Trzebnica – Skarszyn,
 - gmina Długołęka – Pasikurów, Łozina, Dobroszów Oleśnicki, Borowa, Brzezia Łąka;
 - gmina Twardogóra - Sosnówka
- **Barycz:**
 - gmina Cieszków – Cieszków, Ujazd,
 - gmina Twardogóra – Nowa Wieś (Kuźnia Stara), Grabowno Małe,
 - gmina Zawonia – Sucha Wielka,
 - gmina Wińsko – Łazy, Piskorzyna, Brzózka, Głębowice, Smogorzów Wielki, Boraszyce Wielkie,
 - gmina Prusice – Skokowa, Budzicz,
 - gmina Żmigród – Łapczyce, Kaszyce Milickie, Korzeńsko, Radziądz, Osiek
 - gmina Trzebnica – Biedaszków Wielki, Komorowo, Kuźniczysko, Ujeździec Wielki,
 - gmina Góra – Czernina Dolna,
 - gmina Jemielno – Jemielno,
 - gmina Niechlów – Niechlów, Naratów.
- Budowa lokalnych oczyszczalni ścieków dla obszarów wiejskich.
- Budowa i rozbudowa systemów kanalizacyjnych w oparciu o istniejące i projektowane oczyszczalnie ścieków.
- Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków na terenach wiejskich przy rozproszonej zabudowie.
- Budowa, rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla ścieków przemysłowych.

GOSPODARKA ODPADAMI

W zakresie gospodarki odpadami wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zmniejszenie degradacji środowiska.
- Zwiększenie możliwości odzysku odpadów.

ZASADY REALIZACJI

- Kompleksowe rozwiązywanie gospodarki odpadami z uwzględnieniem polityki ekologicznej państwa i obowiązujących aktów prawnych, w tym:
 - zapobieganie powstawaniu odpadów,
 - segregację i recykling odpadów,
 - stosowanie nowoczesnych metod unieszkodliwiania odpadów.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Budowa całościowego systemu gospodarki odpadami, którego podstawą realizacji będzie opracowany, zgodnie z ustawą z dnia 24 kwietnia 2001r. o odpadach, „Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Dolnośląskiego”.
- Unieszkodliwianie odpadów w sposób najefektywniejszy i najprostszy, sprowadzający odpad końcowy do postaci najmniej szkodzącej środowisku

(komplementarność i elastyczność technologii) poprzez budowę zakładów unieszkodliwiania odpadów dla miast: Wrocławia, Jeleniej Góry, Wałbrzycha i Legnicy wraz z przyległymi gminami, a także powiatów: bolesławieckiego, dzierzoniowskiego, jeleniogórskiego, głogowskiego, kamiennogórskiego, kłodzkiego, lubańskiego, lubińskiego, oleśnickiego, polkowickiego, średzkiego, świdnickiego, wołowskiego i ząbkowickiego.

- Tworzenie nowych składowisk dla odpadów przetworzonych jako obiektów ponadgminnych o uzasadnionej ekonomicznie wielkości, spełniających wymagania ochrony środowiska.
- Budowa sektorów na wybranych składowiskach odpadów komunalnych, w celu umożliwienia składowania odpadów niebezpiecznych.
- Modernizacja lub likwidacja istniejących składowisk dla odpadów komunalnych nie spełniających wymogów ochrony środowiska zgodnie z terminem wynikającym z ustawy.
- Modernizacja i rozbudowa składowisk odpadów przemysłowych, w tym ewentualna rozbudowa składowiska odpadów „Żelazny Most”.
- Rekultywacja wyeksploatowanych składowisk odpadów oraz „dzikich” wysypisk śmieci.
- Likwidacja istniejących mogilników.

ENERGETYKA

W zakresie gospodarki energetycznej wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Pokrycie bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na paliwo gazowe, energię elektryczną i ciepłą
- Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego i niezawodności funkcjonowania systemu zaopatrzenia w gaz, energię elektryczną i ciepłą.
- Stworzenie niezawodnych, ekonomicznych i ekologicznych systemów zaopatrzenia w ciepło.
- **ZASADY REALIZACJI**
- Racjonalne gospodarowanie zasobami złóż gazu ziemnego w myśl zasady zrównoważonego rozwoju.
- Wzrost udziału energii elektrycznej wytwarzanej w źródłach energii odnawialnej i źródłach rozproszonych pracujących w skojarzeniu /kogeneracji/
- Dostosowanie sieci przesyłowej do potrzeb krajowego i europejskiego rynku energii.
- Wykorzystanie rezerw w systemach sieci ciepła scentralizowanego
- Zmniejszenie udziału paliw stałych w procesie uzyskiwania ciepła na rzecz paliw niskoemisyjnych, energii elektrycznej i energii odnawialnej.

ZAOPATRZENIE W GAZ

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Poszukiwanie nowych złóż gazu ziemnego (zgodnie z koncesjami poszukiwawczymi Zielonogórskiego Zakładu Górnictwa Nafty i Gazu) w celu uzupełnienia bazy zasobowej regionu, na obszarach:
 - Kotła – Niechlów,
 - Bojanowo – Wąsosz,
 - Pakosław – Krotoszyn.

- Zapewnienie strategicznej rezerwy w systemie gazowniczym poprzez dokończenie budowy podziemnego magazynu gazu (PMG) w obrębie istniejącego obszaru górniczego „Wierzchowice” i budowę podziemnego magazynu gazu w Nowej Rudzie.
- Rozbudowa i modernizacja układu krajowego sieci gazowej wysokiego ciśnienia i doprowadzenie gazu przewodowego do wszystkich miast województwa dolnośląskiego nie posiadających gazu: Bierutów, Bogatynia, Lubomierz, Mieroszów, Międzybórz, Mirsk, Prochowice, Prusice, Ścinawa, Świerzawa, Twardogóra, Węglińiec, Wiązów, Wleń, Wojcieszów, Zawidów, Złoty Stok.
- Budowa i rozbudowa sieci gazowej na terenach uzdrowiskowych.
- Sukcesywna gazyfikacja terenów wiejskich spełniających warunki opłacalności ekonomicznej planowanej inwestycji (odpowiednia ilość umów o przyłączenie do sieci gazowej) wynikające z obowiązujących przepisów Prawa energetycznego.

ZAOPATRZENIE W ENERGIĘ ELEKTRYCZNĄ

- Wykorzystanie źródeł energii odnawialnej poprzez modernizację istniejących i budowę nowych:
 - elektrowni wodnych:
 - **na Odrze** przy stopniu wodnym Malczyce, przy stopniu wodnym Lubiąż (uzależniony od budowy stopnia wodnego) oraz w Oławie, Ratowicach i Rędzinie
 - **na Bobrze** przy stopniu wodnym Rakowice Wielkie i w Pilchowicach (ewentualna budowa uzależniona jest od budowy zbiornika przeciwpowodziowego Pilchowice II),
 - **na Nysie Kłodzkiej** w Kamieńcu Ząbkowickim i Topoli
 - elektrowni wiatrowych:
 - **gmina Gromadka** w pobliżu wsi Rożyniec i Osła /dwadzieścia wiatraków/,
 - **gmina Męcinka** w okolicy miejscowości Słup,
 - **gmina Legnickie Pole** w pobliżu wsi Legnickie Pole.
 - **gmina Lubawka** w Lubawce,
 - dokończenie budowy elektrowni szczytowo-pompowej w Młotach k/Bystrzycy Kłodzkiej
- Rozbudowa obiektów energetyki konwencjonalnej, między innymi z wykorzystaniem możliwości doprowadzenia gazu przewodowego.
- Rozbudowa i modernizacja krajowego systemu przesyłowego na terenie województwa w zakresie wysokich napięć 400 kV i 220 kV:
 - modernizacja elementów sieci 220 i 400 kV znajdujących się w złym stanie technicznym
 - ewentualna przebudowa istniejących sieci o napięciu 220 kV na linie o napięciu 400 kV, względnie na linie wielotorowe wielonapięciowe,
 - rozbudowa stacji 220/110 kV Świebodzice o rozdzielnię 400 kV,
 - rozbudowa stacji 220/110 kV Klecina o rozdzielnię 400 kV,
 - rozbudowa stacji 220/110 kV Ząbkowice Śląskie o rozdzielnię 400 kV,
 - budowa stacji 400/110 kV Młoty k/Bystrzycy Kłodzkiej,
 - budowa linii 400 kV relacji Świebodzice – Klecina,
 - budowa linii 400 kV relacji Klecina – Pasikurówice,
 - budowa odcinka linii 400 kV relacji Dobrzeń – Świebodzice

- budowa linii 400 kV relacji Młoty – Ząbkowice – do linii Świebodzice – Dobrzeń.
- Zachowanie wzdłuż istniejących i przewidywanych linii elektroenergetycznych o napięciu 400 kV obszaru ograniczonego użytkowania o szerokości 90 m (po 45 m od osi w obu kierunkach), a dla dwóch linii jednotorowych realizowanych obok siebie - 140 m.
- Zachowanie wzdłuż istniejących linii elektroenergetycznych o napięciu 220 kV obszaru ograniczonego użytkowania o szerokości 70 m (po 35 m od osi linii w obu kierunkach).
- Rozbudowa i modernizacja sieci w zakresie napięć 110 kV:
 - na terenie objętym działalnością **Zakładu Energetycznego S.A. Legnica** realizacja niżej wymienionych stacji elektroenergetycznych 110/20 kV: EC Głogów, Polkowice Dolne, Rynarcice, Lubin Wschód, EC Lubin, Krzywa, Cementownia „Podgrodzie” w Raciborowicach, Złota, Legmet, EC Legnica, Piekary, Budziszów, Przybków, Farma wiatrowa Gromadka oraz następujących linii napowietrznych 110 kV w relacjach:
 - Żarków - EC Głogów-istniejąca linia 110kV Brzostów – Brzegowa
 - Jakubów - Potoczek - Komorniki - Tarnówek - Czarna
 - Tarnówek - istniejąca linia 110 kV Żarków - Rudna Zachód
 - Grodowiec - istniejąca linia 110 kV Huta Cedynia - Żukowice
 - Kalinówka - istniejąca linia 110 kV Huta Cedynia - Ścinawa
 - Rynarcice - projektowana linia 110 kV Tarnówek Czarna
 - Rynarcice - istniejąca linia 110 kV Pieszkowice - Czarna
 - Czarna -istniejąca linia Czarna - Pieszkowice
 - Lubin Wschód - Lubin Główny
 - Lubin Wschód - Ustronie
 - Lubin Wschód - istniejąca linia 110 kV Polkowice Zachód - Lubin Zachód
 - EC Lubin powiązanie z istniejącą linią 110 kV
 - powiązanie pomiędzy projektowaną linią Tarnówek - Czarna a istniejącą linią 110 kV Kalinówka - Czarna
 - Polkowice Dolne powiązania z istniejącymi liniami 110 kV
 - Huta Głogów 1 - istniejąca linia 110 kV Brzostów - Huta Głogów 1
 - Piekary - Prochowice
 - przebudowa fragmentu istniejącej linii 110 kV Żukowice - Huta - Cedynia
 - Budziszów powiązanie z istniejącą linią 110 kV
 - EC Legnica powiązanie z istniejącą linią 110 kV
 - Huta Legnica - Legmet - do istniejącej linii 110 kV Zosinek - Pawłowice
 - powiązanie istniejących linii 110 kV S461 i S434
 - Złota powiązanie z istniejącymi liniami 110 kV
 - powiązanie pomiędzy istniejącymi liniami 110 kV Złotoryja - Pawłowice i Chojnów – Konrad
 - Konrad - Krzywa – Gromadka
 - Farma wiatrowa Gromadka – projektowana linia 110 kV Krzywa – Gromadka
 - Cementownia „Podgrodzie” w Raciborowicach powiązanie z istniejącą linią 110 kV Raciborowice – Konrad (wariantowo z ZE Jelenia Góra S.A.)
 - na terenie objętym działalnością **Zakładu Energetycznego Jelenia Góra S.A** realizacja następujących stacji elektroenergetycznych 110/20 kV wraz z powiązaniem z istniejącą siecią 110 kV w miejscowościach: Bogatynia,

Jelenia Góra (centrum), Orłowice, Karpacz, Lubań Śląski II, Wojcieszów, Nowogrodzic, Czerwona Woda II, Cementownia Raciborowice) oraz linii napowietrznych 110 kV:

- Cementownia Raciborowice powiązanie z istniejącą linią 110 kV Lwówek Śląski – Raciborowice (variantowo z ZE Legnica S.A.)
 - Cementownia Raciborowice Bolesławiec (variantowo z ZE Legnica S.A.)
 - Zgorzelec - Goerlitz
 - Lwówek – Bolesławiec (ul. Matejki)
 - Lwówek – Cieplice
 - Bogatynia – kierunek Czechy
 - Bogatynia – kierunek Niemcy.
 - Jelenia Góra Centrum powiązanie z istniejącą linią 110 kV Cieplice – Kowary
 - Karpacz powiązanie z istniejącą linią 110 kV Kowary – Kamienna Góra
 - Nowogrodzic powiązanie z istniejącą linią 110 kV Czerwona Woda – Bolesławiec
 - Czerwona Woda II powiązanie z istniejącą linią 110 kV Czerwona Woda – Bolesławiec
 - Orłowice powiązanie z istniejącą linią 110 kV Bartoszówka – Cieplice
 - Lubań II powiązanie z istniejącą linią 110 kV Lubań – Lwówek Śląski
 - Wojcieszów powiązanie z istniejącą linią 110 kV Jelenia Góra - Miedzianka
- na terenie objętym działalnością **Zakładu Energetycznego Wrocław S.A** realizacja stacji elektroenergetycznych 110/20 kV w miejscowościach: Mietków, Łagiewniki, Wiązów, Brzeg Dolny, Długołęka, Wińsko, Węglewo (gm. Żmigród), Oława, Stanowice (gm. Oława), Oleśnica Północ, Wały (gm. Brzeg Dolny), Mrozów (gm. Miękinia), Wierzbice (gm. Kobierzyce), Wrocław Karmelkowa, Wrocław Swojec, Wrocław Biskupin, Wrocław Jagodno, Wrocław Mennicza, Wrocław Złotniki, Wrocław WOS, Wrocław Zakrzów, Wrocław Staszycza (brak ustalonej lokalizacji)
- realizacja stacji 110/20 kV, 110/30 kV w Wierzchowicach (PMG Wierzchowice);
 - realizacja linii napowietrznych 110 kV:
 - relacji Swojec - Biskupin - Wilcza (m. Wrocław)
 - relacji Sobótka - Klecina
 - relacji Żarów - Mietków - Kąty Wrocławskie
 - relacji Sobótka - Mietków
 - relacji Bielany Wrocławskie - Wierzbice - Sobótka
 - relacji Strzelin - Wiązów - Oława
 - relacji Pasikowice - Jelcz Miłoszyce
 - relacji Pasikowice - Wrocław Zakrzów
 - relacji Pasikowice - Oleśnica Północ
 - relacji Ścinawa (Małowice) - Wińsko - Węglewo - Żmigród
 - relacji Oleśnica Południe - Namysłów (woj. opolskie), brak ustalonego przebiegu jednak linia ta powinna przebiegać w pobliżu Bierutowa
 - powiązań liniowych 110 kV do planowanych stacji w Łagiewnikach, Brzegu Dolnym, Długołęce, Oleśnicy Płn, Oławie, Stanowicach, Mrozowie z istniejącymi liniami 110 kV
 - realizacja linii kablowych 110 kV na terenie m. Wrocławia:
 - relacji Skarbowców-Żelazna

- relacji Wieczysta - Mennicza - Walecznych - Łowiecka
- relacji Pułaskiego – Mennicza
- przebudowa linii 110 kV w związku z planowaną organizacją wystawy Expo we Wrocławiu.
- na terenie objętym działalnością **Zakładu Energetycznego Wałbrzych S.A** realizację stacji elektroenergetycznych 110/20 kV: Uciechów (gm. Dierzoniów), Jaworzyna Śląska, Świdnica (Zawiszów) i Mioszów;
 - oraz realizację linii napowietrznych 110 kV:
 - relacji Ząbkowice - Uciechów
 - relacji Jagodnik – Uciechów,
 - relacji Młoty – Bystrzyca Kłodzka
 - relacji Młoty – Kłodzko
 - relacji Ząbkowice Śląskie (Laski) – Kłodzko.
- na terenie gmin: Góra, Niechlów, Wąsosz objętych działalnością **Energetyki Poznańskiej S.A.** realizację:
 - stacji 110/20kV Wąsosz
 - linii napowietrznej 110 kV relacji Rawicz – Góra.
- w ramach działalności prowadzonej przez **Przedsiębiorstwo Elektroenergetyczne Zespołu Elektrociepłowni Wrocławskich „ESV” Sp. z o.o.** realizację stacji elektroenergetycznych 110/20 kV Siechnice, Stanowice, Oława i Iwiny oraz realizację linii napowietrznej 110 kV:
 - relacji Siechnice – Stanowice,
 - relacji Stanowice - Oława,
 - relacji Siechnice - Iwiny.
- Budowa i rozbudowa linii elektroenergetycznych 110 kV w obszarach zwiększonej aktywności społeczno - gospodarczej.
- Zachowanie wzdłuż istniejących i przewidywanych linii elektroenergetycznych o napięciu 110 kV obszaru ograniczonego użytkowania o szerokości 29 m (po 14,5 m od skrajnego przewodu).

ZAOPATRZENIE W CIEPŁO

- Rozbudowa i modernizacja systemów sieci ciepłowniczej.
- Instalowanie kotłów opalanych paliwem przyjaznym środowisku (gaz, olej opałowy, energia elektryczna, biomasa itp.)
- Wyeliminowanie kotłów opalanych węglem lub koksem na terenach uzdrowiskowych.
- Likwidacja przestarzałych ciepłowni opalanych paliwem stałym, ze względu na ochronę środowiska naturalnego.

TELEKOMUNIKACJA

W zakresie telekomunikacji wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Zaspokojenie popytu na usługi telekomunikacyjne.
- Stworzenie systemu komunikacyjnego sprzyjającego rozwojowi społecznemu, gospodarczemu i sprawności zarządzania.

ZASADY REALIZACJI

- Wykorzystanie nowoczesnych technik do tworzenia systemów telekomunikacji.
- Dostosowanie systemu telekomunikacyjnego do warunków Unii Europejskiej.

- Tworzenie systemów komunikacji niekolidujących z istniejącym zainwestowaniem i ochroną środowiska.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Dalsza budowa kabli światłowodowych i zwiększanie liczby automatycznych połączeń międzymiastowych.
- Objęcie światłowodową infrastrukturą telekomunikacyjną wszystkich miast i siedzib gmin, a do roku 2010 - wszystkich miejscowości województwa dolnośląskiego.
- Realizowanie sieci światłowodowej równoległe z autostradami.
- Stosowanie łącz bezprzewodowych dla terenów trudno dostępnych lub o małej gęstości zaludnienia.
- Rozbudowa i modernizacja sieci międzymiastowej.
- Rozbudowa sieci multimedialnych łącz informacyjnych.

3.3.6. SYSTEM OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

Dla zapewnienia ochrony powodziowej w obszarze województwa dolnośląskiego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stwarzanie warunków przestrzennych minimalizujących wielkość wezbrań powodziowych.
- Zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego mieszkańcom województwa, ochrona większych zespołów zabudowy, cennych zespołów i obiektów zabytkowych, ochrona obiektów mogących stworzyć wtórne zagrożenie.
- Usuwanie zniszczeń spowodowanych przez powódź.

ZASADY REALIZACJI

- Wprowadzanie systemów i obiektów ochrony przeciwpowodziowej w jak największym stopniu zgodnych z zasadami ekologicznymi.
- Koordynacja działań systemowych w całej zlewni.
- Dostosowanie wykorzystania pod inwestycje obszarów zagrożonych powodzią do stopnia zagrożenia powodzią.
- Stworzenie wodzie przestrzeni umożliwiającej opóźniony odpływ.
- Zatrzymanie wody deszczowej w miejscu jej opadania.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Dla całego województwa dolnośląskiego

- Określenie stopnia zagrożenia powodziowego obszarów i możliwości inwestowania na tych obszarach. Dla obszarów nie obwałowanych narażonych na niebezpieczeństwo powodzi dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej sporządzi studium określające granice obszarów bezpośredniego zagrożenia powodzią, które będą objęte zakazami ujętymi w Art. 83.1 i 2 Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz.U. nr 115 poz.1229), na podstawie, których zabrania się m.in.:
- Lokalizowania na obszarach bezpośredniego zagrożenia powodzią inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko,
- Wykonywania urządzeń wodnych oraz wznoszenia innych obiektów budowlanych,

- Sadzenia drzew lub krzewów z wyjątkiem plantacji wiklinowych na potrzeby regulacji wód oraz roślinności stanowiącej element zabudowy biologicznej dolin rzecznych lub służącej do wzmocnienia brzegów i obwałowań,
- Zmiany ukształtowania terenu, składowania materiałów oraz wykonywania innych robót, z wyjątkiem robót związanych z regulacją lub utrzymaniem wód.
- Dla tych obszarów oraz dla terenów o szczególnym znaczeniu społecznym, gospodarczym lub kulturowym przy sporządzaniu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego należy uwzględnić poziom wód maksymalnych o prawdopodobieństwie występowania raz na sto lat.
- Granice zalewu powodziowego o prawdopodobieństwie wystąpienia raz na sto lat (woda 1%) zostały zawarte w opracowaniu na podstawie „Mapy zagospodarowania przeciwpowodziowego województwa dolnośląskiego” – skala 1:100 000 (sporządzonej przez Wydawnictwo Kartograficzne EKO-GRAF, Spółka z o.o. na zlecenie Wydziału Zarządzania Kryzysowego, Ochrony Ludności i Spraw Obronnych Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego).
- Minister właściwy do spraw gospodarki wodnej w porozumieniu z ministrami właściwymi do spraw wewnętrznych, administracji publicznej i rozwoju wsi określi obszary potencjalnego zagrożenia powodzią, obejmujące tereny narażone na zalanie w przypadku:
 - przelania się wód przez koronę wału przeciwpowodziowego,
 - zniszczenia lub uszkodzenia wałów przeciwpowodziowych,
 - zniszczenia lub uszkodzenia budowli piętrzących albo budowli ochronnych pasa technicznego.
- W związku z koniecznością zapewnienia szczelności i stabilności wałów będą obowiązywały zakazy zawarte w Art. 85.1. Ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. nr 115 poz.1229).
- Prowadzenie ochrony przeciwpowodziowej wg **Programu dla Odry 2006**. Dla terenów położonych wzdłuż Odry wykorzystanie **Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry**, które jest rozwinięciem przestrzennym Programu dla Odry 2006.
- Zwiększenie retencji powodziowej i zbiornikowej w dorzeczu Odry.
- Zwiększenie retencji polderowej.
- Modernizacja systemu osłony i prognoz hydrologicznych (mapy cyfrowe terenów, modele, plany).
- Stworzenie i wykorzystanie systemu radarów meteorologicznych w połączeniu z radarem meteorologicznym na Górze Pastewnik k. Bolkowa (8 radarów na obszarze Polski).
- Budowa i uruchomienie telemetrycznej sieci pomiarowej z posterunkami działającymi w sytuacjach powodziowych.
- Zwiększenie ochrony biernej - modernizacja i przebudowa wałów – korekta tras, rozsuniecie wałów, podwyższenie, budowa wałów poprzecznych.
- Utrzymanie w sprawności technicznej istniejących obiektów infrastruktury przeciwpowodziowej i zbiorników, wałów, koryt rzecznych, potoków i kanałów oraz zabudowy towarzyszącej.
- Odbudowa obiektów zniszczonych przez powódź z ich modernizacją.
- Ochrona ciągów komunikacyjnych (komunikacja drogowa, kolejowa) i przepraw mostowych, których lokalizacja narażona jest na zalanie powodziowe.]

- Ochrona linii kolejowych, których lokalizacja narażona jest na zalanie wodami powodziowymi:
 - dot. linii nr 132:
szlak Lizawice - Św. Katarzyna
stacja Św. Katarzyna
szlak Św. Katarzyna – Wrocław Brochów –Wrocław Główny
stacja Wrocław – Brochów
 - dot. linii nr 137:
szlak Dzierżoniów – Mościsko Dzierżoniowskie – Świdnica Miasto
 - dot. linii nr 271:
szlak Wrocław Mikołajów – Wrocław Popowice – Szewce
 - dot. linii nr 273:
szlak Wrocław Pracze – Brzezinka Średzka
szlak Wołów – Ścinawa
stacja Małowice Wołowskie
szlak Krzeptów - Głogów
 - dot. linii nr 274:
szlak Kąty Wrocławskie – Mietków
szlak Wałbrzych Główny – Boguszów Gorce
 - dot. linii nr 275:
rejon stacji Wrocław Leśnica
szlak Miękinia - Malczyce
 - dot. linii nr 276:
szlak Wrocław Główny – Lamowice
szlak Biały Kościół – Henryków
szlak Bardo Przyłęk – Bardo
stacja Kłodzko Główne
szlak Kłodzko Główne – Kłodzko Nowe – Krosnowice Kłodzkie
 - dot. linii nr 277:
szlak Czernica Wrocławska – Siechnice
stacja Siechnice
 - dot. linii nr 286:
szlak Kłodzko Główne – Gorzuchów
rejon Bartnicy
 - dot. linii nr 289:
stacja Lubin Górniczy
 - dot. linii nr 291:
szlak Boguszów Gorce/Boguszów Gorce Wschodnie – Mieroszów
 - dot. linii nr 298/774:
rejon pomiędzy Marciszowem Górnym – Sędziszawiem – Kamienną Górą
 - dot. linii nr 309:
szlak Kłodzko Nowe – Kłodzko Zagórze
szlak Polanica Zdrój – Szczytna
 - dot. linii nr 322:
odcinek Kłodzko Nowe – Żelazno
 - dot. linii nr 771:
szlak Świdnica Przedmieście – Świdnica Miasto

Dla strefy górskiej

- Opracowanie Studium ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej oraz realizacja jego ustaleń.

- Budowa zbiorników retencyjnych wg Studium ochrony przed powodzią Kotliny Kłodzkiej: rejon Długopola i Gorzanowa na rzece Nysie Kłodzkiej, rejon Goszowa na Białej Łądeckiej, Bolesławowa na Morawce, Szalejowa Górnego na Bystrzycy Dusznickiej, Gorzuchowa i Bierkowic na Ścinawce, rejon Złotna na Kamiennym Potoku,
- Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dorzecza Bobru od zapory w Pilchowicach do źródła,
- Budowa małych i średnich zbiorników retencyjnych: Mirsk na Czarnym Potoku, Jakuszyce na Kamiennej, Kamionki na Pieszyckim Potoku, Mała Kamienica na Kamieniczce,
- Budowa suchego zbiornika Kostrzyca na Jedlicy,
- Zabudowa techniczna i biologiczna potoków górskich (progi, zapory),
- Odbudowa i budowa wałów, w tym dla zabezpieczenia miast: Wleń, Lwówek Śląski, Kamienna Góra,
- Zabudowa regulacyjna (techniczno – biologiczna) potoków górskich, ze szczególnym uwzględnieniem Łomniczki, Łomnicy, Kamienicy, Piastówki, Wrzosówki, Czerwienia, Podgórnjej, Złotouchej,
- Zabudowa przeciwerozynna stoków górskich, zabiegi agrotechniczne zapobiegające erozji,
- Remont zapór przeciwrumowiskowych na Kwisie i Mroźynce,
- Remont budowli i urządzeń wodnych: Pilchowice, Wrzeszczyn, Bobrowice, Włodzice na rz. Bóbr,
- Zalesianie obszarów górskich, przebudowa monokultur świerkowych regla dolnego w kierunku drzewostanów mieszanych.

Dla strefy podgórskiej Przedgórze i Pogórze

- Odbudowa, modernizacja i budowa wałów przeciwpowodziowych, w tym poprzecznych, zabezpieczenie miast: Zgorzelca, Pieńska, Bogatyni, Lwówka Śląskiego, Nowogrodźca, Leśnej,
- Włączenie do systemu ochrony przeciwpowodziowej zbiorników Topola i Kozielno, których budowa została zakończona w trakcie opracowania planu,
- Budowa zbiorników retencyjnych: Kamieniec na Nysie Kłodzkiej, Pielgrzymka na Skorze, Grobla na Małej Nysie, Pilchowice na Bobrze,
- Odtworzenie małej retencji i budowa małych i średnich zbiorników retencyjnych do 2010 r: Krynka na rz. Krynca w gm. Przeworno, Maleszów na Ślezie Małej gm. Kondratowice po roku 2011 zbiorników: Sienice na Ślezie, Udanin na Pielaszowickim Potoku, Grodziski na Piasecznej, Zagrodno na Zimniku, Oleszna na Oldze, zbiorników Zebrzydów na Czarnej Wodzie, Bojanice na Bojanickiej Wodzie, Piskorzów na Kłomnicy i Czerwona Woda na Czarnej Małej po roku 2021,
- Budowa polderów: Miłkowice, Niedźwiedzice na Czarnej Wodzie, Makowice na Piławie,
- Budowa suchych zbiorników retencyjnych: Rzymówka na Kaczawie, Sarby na Krynca i Mników na Potoku Wigancickim w gm. Przeworno,
- Wykonanie studium zabezpieczenia przed powodzią dolin Kwisy i Nysy Łużyckiej,
- Remont budowli i urządzeń stopni wodnych Leśna i Złotniki na Kwisie.

Dla strefy nizinnej

- Realizacja ochrony m. Wrocławia wg opracowania „Modernizacja wrocławskiego systemu ochrony przed powodzią”, w tym –usunięcie przeszkód dla przepływu wielkich wód w dolinie Odry i Widawy, udrożnienie koryta Widawy, modernizacja jazu Bartoszowice i Kanału Powodziowego, odbudowa przelewu do Widawy, zwiększenie przepustowości w rejonie stopnia Rędzin, remont bulwarów we Wrocławiu. Wykonanie dalszych opracowań dla wyznaczenia terenów do zalewania w sytuacjach ekstremalnych,
- Odbudowa, modernizacja i budowa wałów przeciwpowodziowych, w tym I klasy dla Wrocławia, II klasy dla Oławy, Brzegu Dolnego i Bolesławca,
- Budowa polderów sterowanych: Kotowice, Domaszków – Tarchalice, Bieliszów - Lubów, Dobrzejowice – Czerna, po roku 2011 budowa polderów: Jezierzycy i Marcinkowice – Boguszyce na Ślęzie,
- Odbudowa i budowa małej retencji, budowa średnich zbiorników retencyjnych: Maleszów na Ślęzie Małej gm. Kondratowice, Długomost na Widawie gm. Dziadowa Kłoda, Rudna na rz. Rudnej, zbiornika Bartoszowa po roku 2011, Jamnik, Świętoszyn, Miłosławice na Baryczy i Strzelin na Oławie (2004-2008) oraz Chwalimierz na Średzkiej Wodzie w gminie Środa Śląska (do 2005r.).
- Zwiększenie rezerwy powodziowej na zbiorniku Mietków, zwiększenie przepustowości istniejących koryt i kanałów.

3.3.7. SFERA OBRONNOŚCI I BEZPIECZEŃSTWA PUBLICZNEGO

W dziedzinie obronności i bezpieczeństwa publicznego wskazuje się:

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Podniesienie bezpieczeństwa Państwa.
- Zapewnienie odporności na skutki lokalnych awarii i klęsk żywiołowych.

ZASADY REALIZACJI

- Kształtowanie układów infrastrukturalnych w sposób sprzyjający bezpieczeństwu publicznemu i obronności.
- Wykorzystanie istniejącego zainwestowania, modernizacja i rozbudowa bazy materialnej.

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Poprawa infrastruktury komunikacyjnej, lotniskowej, łącznościowej, granicznej dla potrzeb sił zbrojnych.
- Tworzenie systemów awaryjnych dla systemów infrastrukturalnych.
- Adaptacja i rozwój ośrodka administracyjno-szkoleniowego Śląskiego Okręgu Wojskowego we Wrocławiu.
- Modernizacja i przekształcenie istniejącej bazy związanej z obronnością (poligony, kompleksy magazynowe, bazy paliwowe, lotniska, obiekty administracyjne, mieszkalne) w związku z wejściem w struktury NATO, modernizacja poligonu Świętoszów.
- Stworzenie zintegrowanego systemu ratownictwa medycznego, w tym tworzenie lądowisk dla potrzeb ratownictwa.
- Wyznaczenie tras przewozu i parkingów dla materiałów niebezpiecznych.

4. PRIORYTETY POLITYKI PRZESTRZENNEJ WOJEWÓDZTWA

Wskazuje się następujące priorytety polityki przestrzennej:

SYSTEM OSADNICZY

- Stale wzmacnianie rangi ośrodka metropolitalnego Wrocławia i jego znaczenia w strukturze ośrodków europejskich
- Identyfikacja i wspieranie regionalnych „biegunów wzrostu” – miejsc węzłowych o szczególnym potencjale rozwojowym
- Podniesienie rangi Legnicy do poziomu ponadregionalnych ośrodków równoważenia rozwoju
- Podniesienie rangi Kłodzka i Zgorzelca do poziomu regionalnych ośrodków równoważenia rozwoju
- Utrwalanie i ochrona rangi subregionalnych i lokalnych ośrodków równoważenia rozwoju
- Korekta obszaru Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NTS) na terenie województwa (włączenie powiatu wołowskiego i powiatu strzelińskiego do jednostki NTS - nr 3.02.03 – podregionu wrocławskiego równoznacznego z obszarem oddziaływania aglomeracji wrocławskiej)

SYSTEM FUNKCJONALNO – PRZESTRZENNY

- Prowadzenie polityki przestrzennej województwa zgodnie z zasadami określonymi dla poszczególnych stref
- Wykorzystanie przebiegu III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego oraz innych europejskich pasm rozwojowych dla aktywizacji i rozwoju województwa
- Podniesienie rangi wielofunkcyjnego pasma Odry
- Rozwój osi LGOM – Brama Lubawska w przebiegu korytarza E – 65, osi komunikacyjnej pogranicza zachodniego Polski
- Wykorzystanie turystycznego pasma Sudetów dla aktywizacji gospodarczej województwa, także w perspektywie współpracy międzynarodowej przy rozwoju Sudecko-Karpackiej Drogi Turystycznej
- Wspieranie rozwoju obszarów pogranicza polsko - niemieckiego i polsko-czeskiego oraz wykształcenie silnych powiązań przestrzennych z Republiką Federalną Niemiec i Republiką Czeską

SFERA EKOLOGICZNA

OCHRONA ZASOBÓW SUROWCOWYCH

- Ochrona niezagospodarowanych złóż surowców mineralnych
- Ograniczenie roli górnictwa w obszarach wyróżniających się cennymi walorami przyrodniczymi
- Utrzymanie eksploatacji kopalni użytecznych w najważniejszych ośrodkach górniczych regionu
- Sukcesywna rekultywacja i zagospodarowanie obszarów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej
- Poszukiwanie nowych złóż kopalni użytecznych w celu uzupełnienia bazy zasobowej surowców mineralnych regionu
- Rozwój górnictwa wód mineralnych i leczniczych w oparciu o bogate zasoby dyspozycyjne

OCHRONA ZASOBÓW PRZYRODNICZYCH

- Ochrona przyrodniczych zasobów doliny Baryczy
- Ochrona walorów przyrodniczych i przeciwdziałanie dalszej degradacji pasma gór Bardzkich i Sowich
- Ochrona zasobów przyrodniczych pasma Sudetów i Przedgórze Sudeckiego
- Ochrona zasobów przyrodniczych pogranicza polsko-niemieckiego i polsko-czeskiego

POPRAWA STANU ŚRODOWISKA

- Zmniejszenie zagrożeń dla środowiska w obszarze LGOM
- Przywracanie równowagi ekologicznej w zlewniach chronionych
- Poprawa stanu środowiska w obszarach zdegradowanych przez przemysł związany z wydobyciem węgla brunatnego i kamiennego
- Zachowanie i ochrona czystości zwykłych wód podziemnych
- Ograniczenie poboru wód podziemnych
- Współpraca z Czechami i Niemcami w zakresie ochrony zwykłych wód podziemnych
- Współpraca z województwami: opolskim, wielkopolskim i lubuskim w zakresie ochrony wód podziemnych
- Zwiększanie lesistości obszaru województwa
- Polepszanie stanu zdrowotności i odporności drzewostanów na biotyczne i abiotyczne czynniki szkodliwe

SFERA SPOŁECZNA

- Usprawnienia i poprawa działania usług z zakresu oświaty, zdrowia, opieki społecznej, kultury i sportu
- Poszerzenie sieci szkół wyższych oraz rozbudowa bazy dydaktycznej, socjalnej i sportowej szkół wyższych m.in. we Wrocławiu, Wałbrzychu, Jeleniej Górze, Kłodzku, Polkowicach, Bolesławcu, Zgorzelcu i Świdnicy
- Modernizacja, rozbudowa i kontynuacja budowy szpitali m.in. w Świdnicy, Polanicy, Wołowie, Lubinie, Środzie Śląskiej i Wrocławiu
- Rozbudowa i modernizacja istniejących placówek muzealnych w województwie
- Budowa, rozbudowa i modernizacja istniejących placówek i domów opieki społecznej na terenie województwa dolnośląskiego
- Budowa, adaptacja i modernizacja obiektów specjalnych ośrodków szkolno – wychowawczych

SFERA KULTUROWA

- Ochrona, zachowanie oraz promocja europejskiego dziedzictwa kulturowego szlaku cysterskiego
- Ochrona i zachowanie najcenniejszych walorów krajobrazu kulturowego doliny Odry
- Ochrona dziedzictwa kulturowego doliny Baryczy
- Ochrona, zachowanie oraz kultywowanie odrębności wielokulturowego dziedzictwa pasma Sudetów
- Objęcie programem kompleksowej rewaloryzacji zespołów staromiejskich: na szlaku cysterskim, w dolinie Odry, w dolinie Baryczy oraz w paśmie Sudetów
- Prowadzenie działań decyzyjnych o charakterze przestrzenno-gospodarczym w zgodzie z zasadami kształtowania ładu przestrzennego

SFERA GOSPODARCZA

- Wspieranie tworzenia i zwiększanie atrakcyjności obszarów poprzez rozwój infrastruktury technicznej i komunikacji specjalnych stref ekonomicznych i innych obszarów specjalnych tj. Regionalne Strefy Rozwoju Przedsiębiorczości, Pasma Aktywności Gospodarczej, Parki Technologiczne
- Tworzenie centrów logistycznych
- Tworzenie ośrodków rozwoju przedsiębiorczości i instytucji otoczenia biznesu
- Restrukturyzacja sektora rolniczego
- Poprawa sytuacji w zakresie organizacji rynku artykułów rolnych oraz przetwórstwa rolno – spożywczego
- Zwiększenia atrakcyjności turystycznej i wypoczynkowej w Paśmie Sudetów
- Poszerzenie, w oparciu o walory kulturowe i krajobrazowe, oferty turystycznej w paśmie Odry
- Aktywizacja turystyczna dolnośląskiego szlaku cystersów
- Aktywizacja turystyczna dolnośląskich szlaków kajakowych

SFERA INFRASTRUKTURY

KOMUNIKACJA DROGOWA

- Budowa autostrad w trzecim paneuropejskim korytarzu transportowym
- Budowa dróg ekspresowych S-3 (A-3), S-5, S-8 (A-8)
- Usprawnienie komunikacji miejskiej, lokalnej i tranzytowej na obszarze aglomeracji Wrocławia
- Modernizacja układu komunikacyjnego Kotliny Turoszowskiej
- Budowa mostów na Odrze
- Budowa i modernizacja przejść granicznych

KOMUNIKACJA KOLEJOWA

- Modernizacja linii kolejowej E-30
- Budowa linii kolejowej na trasie Wrocław – Warszawa przez Kępno – Bełchatów – Piotrków – Trybunalski
- Elektryfikacja odcinka linii kolejowej Węglińiec – Horka i Węglińiec – Zgorzelec

KOMUNIKACJA LOTNICZA

- Modernizacja portu lotniczego we Wrocławiu

ŻEGLUGA

- Budowa stopnia wodnego Malczyce
- Budowle na Odrze swobodnie płynącej
- Modernizacja Odry skanalizowanej
- Modernizacja portów

GOSPODARKA WODNO - ŚCIEKOWA

- Zapewnienie odpowiedniej ilości i jakości wody do picia dla aglomeracji jeleniogórskiej oraz alternatywnego źródła wody dla m. Wrocławia
- Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w zlewniach rzek chronionych i postulowanych do ochrony

GOSPODARKA ODPADAMI

- Systemowe rozwiązanie gospodarki odpadami komunalnymi dla miast: Wrocławia i Jeleniej Góry oraz powiatów: średzkiego i świdnickiego

ZAOPATRZENIE W GAZ

- Dokończenie budowy Podziemnego magazynu gazu „Wierzchowice”
- Rozbudowa krajowej sieci gazowej wysokiego ciśnienia

ENERGETYKA

- Zabezpieczenie dostaw energii elektrycznej dla terenów o zwiększonej aktywności gospodarczej
- Rozbudowa i modernizacja krajowego systemu elektroenergetycznego

OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

- Ochrona m. Wrocławia i powiatu wrocławskiego- modernizacja WWW
- Ochrona Ziemi Kłodzkiej i doliny Nysy Kłodzkiej
- Ochrona m. Głogowa i powiatu głogowskiego
- Ochrona przeciwpowodziowa m. Legnicy
- Ochrona w dorzeczu Bobru
- Ochrona w dorzeczu Nysy Łużyckiej
- Ochrona przyrodniczych zasobów doliny Odry

5. ZADANIA RZĄDOWE SŁUŻĄCE REALIZACJI PONADLOKALNYCH CELÓW PUBLICZNYCH

Zgodnie z art. 54b ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. Nr 15 z 1999r poz.139 z późn. zm.) zachodzi konieczność uwzględnienia w planie zagospodarowania województwa dolnośląskiego zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

W okresie uzgadniania i opiniowania planu w centralnym rejestrze programów rządowych, prowadzonym na podstawie przepisu art.60 ww. ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym, nie zawarto jednak zadań rządowych przewidywanych do realizacji na terenie naszego województwa.

Dodatkowo w piśmie Nr P5/1137 z dnia 09.03.2002 r. skierowanym do Wicemarszałka Województwa Dolnośląskiego Szef Generalnego Zarządu Planowania Strategicznego Sztabu Generalnego WP potwierdza, że resort obrony narodowej obecnie na terenie woj. dolnośląskiego nie prowadzi zadań rządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, w tym wynikających z udziału Sił Zbrojnych RP w Programie Inwestycji Traktatu Północnoatlantyckiego w dziedzinie Bezpieczeństwa, wymagających uwzględnienia w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego w trybie art.54b powołanej wyżej ustawy.

Projekt „Planu...” nie zawiera więc zadań wpisanych do rejestru zadań rządowych.

6. WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Stymulowanie i umacnianie integracji regionu z Unią Europejską
- Zapewnienie regionowi dolnośląskiemu należnego – ze względu na jego potencjał kulturalno – społeczny i gospodarczy – miejsca w Polsce i wśród regionów Europy

- Kształtowanie struktur przestrzennych województwa w nawiązaniu do europejskiego systemu gospodarki przestrzennej
- Osiągnięcie europejskich standardów życia społeczeństwa
- Dynamizacja rozwoju województwa dolnośląskiego
- Zwiększenie konkurencyjności gospodarki regionu w otwartym systemie światowym
- Partnerska współpraca z innymi regionami zagranicznymi.
- Dążenie do zmiany charakteru granic i przewyciężenia krępujących do tej pory uregulowań państwowych dotyczących nieprzenikalności granic województwa dolnośląskiego z zachodnim i południowym sąsiadem.
- Stworzenie z regionów przygranicznych siły napędowej współpracy ponadgranicznej
- Umocnienie współpracy transgranicznej, szczególnie w zakresie gospodarki, infrastruktury (w tym komunikacji i przejść granicznych), społeczno – kulturalnej, turystyki oraz ochrony przyrody, środowiska i dziedzictwa kulturowego oraz współpracy w dziedzinie nauki i techniki, wzajemnej pomocy w czasie katastrof, klęsk żywiołowych i innych poważnych wypadków jak również przestrzennej integracji obszaru, itp.)
- Osiągnięcie wysokiego standardu cywilizacyjnego oraz stopnia rozwoju społecznego i gospodarczego opartego o zwornikową funkcję obszaru województwa dolnośląskiego – na styku rozwijających się struktur społecznych, gospodarczych i przestrzennych sąsiadujących krajów
- Rozwój pogranicza jako wspólnego obszaru gospodarczego i obszaru zamieszkania, a w kontekście europejskim podnoszenie jego konkurencyjność
- Wzmocnienie miejsca województwa dolnośląskiego na mapie Polski i Europy.
- Promowanie Dolnego Śląska poza granicami Polski

ZASADY REALIZACJI

- Aktywne uczestnictwo w inicjatywach i organizacjach międzynarodowych
- Wspieranie współpracy międzynarodowej, transgranicznej i regionalnej w zakresie poprawy struktury przestrzennej, kształtowania rozwoju miast, przekształcenia obszarów wiejskich, rozwoju komunikacji, ochrony środowiska i zarządzania dziedzictwem kulturowym i przyrodniczym, itp.
- Usunięcie przeszkód i nierówności ekonomicznych oraz infrastrukturalnych
- Realizacja przedsięwzięć w oparciu o fundusze europejskie i partnerów zagranicznych
- Rozwiązywanie problemów rozwojowych poprzez współpracę z innymi regionami zagranicznymi
- Wspieranie istniejących na Dolnym Śląsku form współpracy z najbliższymi regionami Republiki Czeskiej i Republiki Federalnej Niemiec, szczególnie w zakresie współpracy społeczno – kulturalnej, gospodarczej i turystycznej, w ramach Euroregionu Nysa i Euroregionu Glacensis oraz Euroregionu Dobrawa
- Koordynacja współpracy przygranicznej w takich zakresach jak: budowa i rozbudowa przejść granicznych, ochrona środowiska, rozwój lokalnej współpracy turystycznej, kulturalnej i gospodarczej
- Współdziałanie z komisjami międzyrządowymi o ogólnym lub wyspecjalizowanym zakresie działania, szczególnie w zakresie badania i rozwiązywania problemów wspólnego zainteresowania władz regionalnych i lokalnych krajów sąsiadujących

oraz wspierania na pograniczu rozwoju i kontaktów między państwowymi i niepaństwowymi podmiotami

- Wykorzystanie dwustronnych lub trójstronnych umów międzynarodowych, do których należą:
 - Europejska konwencja ramowa o współpracy transgranicznej między wspólnotami i władzami terytorialnymi z 1980 r. (konwencja madrycka).
 - Europejska karta samorządu terytorialnego z 1985 r.
 - Europejska karta samorządu regionalnego z 1997 r.
 - Europejska karta regionów granicznych i transgranicznych z 1985 r., nowa wersja z 1995 r. (będąca podstawą - kodeksem współpracy transgranicznej)
 - traktaty międzypaństwowe, w których jedną z zasad jest nawiązywanie i rozwój różnych form współpracy transgranicznej
- Wykorzystanie obowiązujących aktów prawnych stwarzających podstawy prawne dla współpracy polskich władz regionalnych i lokalnych z ich partnerami w państwach sąsiednich w zakresie współpracy transgranicznej (ramy formalne współpracy transgranicznej), w tym szczególnie:
 - Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o potwierdzeniu istniejącej między nimi granicy z 14. 11. 1990 r.
 - Traktat między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym Sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z 17. 06. 1991 r.
 - Porozumienie między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o współpracy regionalnej i przygranicznej z 17. 06. 1991 r. (w formie wymiany not)
 - Nota Ministra Spraw Zagranicznych Rzeczpospolitej Polskiej do Federalnego Ministra Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec w sprawie utworzenia Niemiecko – Polskiej Komisji Międzyrządowej do spraw Współpracy Regionalnej i Przygranicznej z 17. 06. 1991 r.
 - Umowa między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Federalnej Niemiec o współpracy w dziedzinie gospodarki wodnej na wodach granicznych z 19. 05. 1992 r.
 - Traktat między Rzeczpospolitą Polską a CSFR o dobrym sąsiedztwie, solidarności i przyjaznej współpracy z 06. 10. 1991 r.
 - Porozumienie między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej, sporządzone w Warszawie 08. 09. 1994 r.
 - Umowa między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o małym ruchu granicznym, sporządzona w Pradze 17. 01. 1995 r.
 - Polsko – Czeska Komisja Międzyrządowa ds. Współpracy Transgranicznej utworzona na podstawie art. 7 Porozumienia między Rządem Rzeczpospolitej Polskiej a Rządem Republiki Czeskiej o współpracy transgranicznej z dnia 08. 08. 1994 r. – dokument sporządzono w Karpaczu w dniu 01. 06. 1995 r.

(Na podstawie „Euroregiony w nowym podziale terytorialnym Polski” – GUS, US Wrocław. Warszawa – Wrocław 1999)

- Prowadzenie współpracy transgranicznej na poziomie regionalnym i lokalnym w oparciu o zawierane regionalne lub lokalne umowy czy porozumienia, w tym szczególnie na podstawie porozumień zawartych przez samorząd województwa dolnośląskiego w sprawie zagranicznej współpracy międzyregionalnej:

- z Wolnym Państwem Saksonia (drezdeńska), RFN - (wspólne oświadczenie podpisane 17 września 1999 r. w Görlitz)
- z Krajem Związkowym Dolna Saksonia, RFN - (wspólne oświadczenie – podpisane 24 sierpnia 2000 r. w Hanowerze podczas tygodnia dolnośląskiego na wystawie Expo 2000)
- z Regionem Alzacja, Francja – (porozumienie - podpisane w Strasburgu 17 grudnia 1999 r. podczas pobytu delegacji władz samorządowych Województwa Dolnośląskiego w Alzacji)
- z Regionem Västmanland, Szwecja – (porozumienie - podpisane 22 września 2001 r. w Västeras)
- z Regionem Ringkjöbing, Dania – (porozumienie - podpisane 24 października 2001 r. w Danii)
- z Obwodem Kirowogradzkim, Ukraina – (deklaracja woli - podpisana 6 lutego 2001 r. we Wrocławiu, - porozumienie - tekst porozumienia uzgodniony z regionem partnerskim, czeka na uchwalenie przez Sejmik)
- z Obwodem Dniepropietrowskim, Ukraina – (deklaracja woli - podpisana 21 lutego 2001 r. we Wrocławiu, - porozumienie - tekst porozumienia uzgodniony z regionem partnerskim czeka na uchwalenie przez Sejmik)
- z Regionem Emilia Romagna, Włochy – (porozumienie - projekt porozumienia uzgodniony z regionem partnerskim, uchwalony przez Sejmik i zaakceptowany przez MSZ czeka na powtórny akceptację Sejmiku)
- z Krajem Kralowohradeckim, Republika Czeska – (deklaracja o współpracy - podpisana 13 listopada 2001 r. w Hradec Kralove)
- z Krajem Ołomunieckim, Republika Czeska – (deklaracja o współpracy - podpisana 26 września 2001 r.)
- z Krajem Pardubickim, Republika Czeska – (porozumienie - projekt porozumienia uzgodniony z regionem partnerskim, uchwalony przez Sejmik, czeka na akceptację przez MSZ i na powtórny akceptację Sejmiku)
- z Krajem Libereckim, Republika Czeska – (porozumienie -projekt porozumienia uzgodniony z regionem partnerskim, uchwalony przez Sejmik, czeka na akceptację przez MSZ i na powtórny akceptację Sejmiku)

(Na podstawie informacji zamieszczonej na stronie internetowej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Dolnośląskiego - Współpraca z Zagranicą)

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

- Rozwój współpracy międzynarodowej w zakresie planowania przestrzennego oraz współpracy pomiędzy regionami i jednostkami lokalnymi
- Nawiązywanie kontaktów z regionami mającymi najlepsze doświadczenia w zakresie włączania się w struktury europejskie
- Działania na rzecz tworzenia nowych inicjatyw i projektów o randze europejskiej oraz wspólny z krajami i regionami UE udział w projektach z zakresu planowania przestrzennego, w tym transgranicznego planowania przestrzennego
- Udział w międzynarodowych projektach dotyczących planowania przestrzennego w ramach Inicjatywy Europejskiej INTERREG III B
- Dążenie do spójności ekonomicznej i społecznej, ochrony środowiska naturalnego i kulturalnego, zrównoważenia dysproporcji w rozwoju regionów Europy

- Występowanie z inicjatywami współpracy na pograniczu polsko – czeskim i polsko – niemieckim, a zwłaszcza tworzenie ram instytucjonalnych tej współpracy
- Działania na rzecz osiągnięcia wyznaczonych kierunków przemian rozwoju na obszarze pogranicza:
 - rozwijanie kontaktów i konkretnej współpracy pomiędzy poszczególnymi centrami osadniczymi, które mogą uzupełniać się w zakresie niektórych wyższych funkcji usługowych, jak też konkretnych kontaktów średnich i małych jednostek osadniczych, szczególnie w zakresie inicjatyw kulturalnych oraz pomocy technicznej czy humanitarnej
 - wzmocnienie znaczenia i funkcji przygranicznej sieci osadniczej poprzez rozbudowę infrastruktury technicznej i społecznej oraz potencjału gospodarczego, zabezpieczanie realizacji wzajemnie skoordynowanych zamierzeń w wybranych obszarach rozwojowych i wytypowanych jednostkach osadniczych współpracujących ze sobą poprzez granicę, czemu powinny służyć zarówno krajowe jak i międzypaństwowe koncepcje rozwoju wybranych rejonów
 - zharmonizowanie działań we wszystkich dziedzinach współpracy transgranicznej, a szczególnie w zakresie programowania rozwoju i zagospodarowania przestrzennego w skali regionalnej i lokalnej, zapewnienia ekologicznej stabilizacji obszaru, ochrony wartości przyrodniczych i krajobrazowych, poszanowania wszelkich przejawów dziedzictwa oraz wyposażenia infrastrukturalnego, budowy i rozbudowy przejść granicznych, rozwoju turystyki, itp.
- Prowadzenie działań na rzecz rozszerzenia kierunków współpracy województwa dolnośląskiego z regionami innych państw
- Stowarzyszenie regionu dolnośląskiego z Komitetem Regionów Unii Europejskiej oraz przystąpienie do Zrzeszenia Europejskich Regionów Granicznych
- Działania na rzecz większej obecności instytucji europejskich na terenie województwa dolnośląskiego, kontynuacja współpracy ze strukturą europejską o największym zasięgu, jaką jest Rada Europy poprzez aktywne uczestnictwo przedstawicieli województwa w tej organizacji.
- Kontynuacja współpracy w euroregionach:
 - **Euroregion Nysa** położony na styku pogranicza zachodniego i południowego, (utworzony w grudniu 1991 r.)
 - **Euroregion Glacensis** obejmujący po stronie polskiej powiat kłodzki i ząbkowicki (powołany w grudniu 1996 r.)
 - **Euroregion Dobrawa** utworzony w dniu 25.01.2001; grupę założycielską tworzą: po stronie polskiej – Starostwo Powiatu Wałbrzyskiego Ziemskiego, gmina Mieroszów i Głuszycy oraz Regionalne Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych „DROEURO”, a po stronie czeskiej - gmina Mezimesti, akces zgłosiła gmina Teplice.

WSPÓŁPRACA Z REPUBLIKĄ FEDERALNĄ NIEMIEC

Elementy współpracy

- Ochrona zasobów wód Odry i Nysy Łużyckiej; realizacja i wdrażanie polsko-niemieckich projektów np. „Zielona Wstęga Odra – Nysa”
- Ochrona i zmniejszenie negatywnego oddziaływania przemysłu na wody podziemne (rejon kopalni węgla brunatnego „Turów”)

- Działania w zakresie rekultywacji i zagospodarowania obszarów wydobycia węgla brunatnego
- Ochrona terenów o największych walorach przyrodniczych i krajobrazowych
- Wspólne działania dotyczące obszaru chronionego krajobrazu Neissetal und Klossterwald i projektowanego obszaru chronionego krajobrazu (lub parku krajobrazowego) Górnej Nisy
- Ścisła współpraca z Republiką Federalną Niemiec w celu ograniczenia ilości zanieczyszczeń transgranicznych, w ramach porozumień wynikających z międzynarodowych programów i monitoringu.
- Opracowywanie szczegółowych planów działania w przypadku występowania poważnych awarii
- Przesył energii elektrycznej 2 liniami 400 kV relacji Mikułowa-Hagenwerder i linią 110 kV Bogatynia-Neueibau.
- Planowany przesył energii elektrycznej liniami 110 kV relacji: Zgorzelec – Görlitz oraz Bogatynia – kierunek Niemcy.
- Dostarczanie gazu ziemnego wysokometanowego gazociągiem Ø 500 mm z systemu niemieckich gazociągów przesyłowych.
- Odprowadzenie ścieków z gmin niemieckich Gross-Krauscha, Zodel i Deschka do oczyszczalni ścieków w Pieńsku.
- Istniejące przejście graniczne dla ruchu pieszego Krzewina-Ostritz
- Rozwój i powiązania systemu transportowego

Komunikacja kolejowa

Powiązania międzynarodowe w ruchu kolejowym zapewniają linie:

- nr 274 relacji Jelenia Góra – Lubań Śląski – Mikułowa (możliwość połączenia do Zittau) - Zgorzelec – Görlitz, zapewniające połączenie przejścia granicznego Görlitz/Zgorzelec z Kotliną Jeleniogórską. Konieczna modernizacja linii, poprawa prędkości i warunków podróży.
- linia nr 275 z Cottbus przez Żagań do Miłkovic k. Legnicy (połączenie z linią 278 – 292 stanowiące bezpośrednie połączenie Berlina i Wrocławia)
- linia nr 278 relacji Węglińiec – Jędrzychowice – Zgorzelec – Görlitz, jako fragment trasy AGC, AGTC E-30; zapewniająca połączenie przejścia granicznego Görlitz/Zgorzelec z Legnicą, Wrocławiem i dalej Opolem i Górnym Śląskiem. Projektowana elektryfikacja linii, potrzeba modernizacji i poprawy warunków podróży.
- linia nr 290 relacji Mikułowa – Sulików - Wilka – Radomierzyce – Ręczyn - Trzciniec Zgorzelecki – Turoszów – Bogatynia; linia umożliwiająca obsługę komunikacyjną publiczną Worka Turoszowskiego; konieczna modernizacja linii.
- linia nr 295 relacji Węglińiec – Bielawa Dolna – Horka; linia zaliczana do III Paneuropejskiego Korytarza Transportowego, zapewniająca połączenie w ruchu towarowym z Węglińcem (planowana stacja transportu kombinowanego droga/kolej), Legnicą, Wrocławiem, Górnym Śląskiem. Projektowane elektryfikacja i przebudowa linii.
- linia nr 324 relacji Ręczyn – Hagenwerder – Görlitz, zapewni połączenia ze stacją Görlitz z ominięciem Zgorzelca (po niemieckiej stronie Nisy), wskazana poprawa infrastruktury na stacji Ręczyn.
- linia nr 344 relacji Wilka – Zawidów – Frydland; linia dająca możliwość powiązań komunikacją publiczną pomiędzy Workiem Turoszowskim, Saksonią i okręgiem Libereckim; wskazana modernizacja linii.

- linia nr 346 relacji Liberec – Hradec – Porajów – Zittau (tranzyt bez przystanków na terenie Polski). Realizacja stacji w Porajowie umożliwi dodatkowe powiązania komunikacją kolejową południowej części Worka Turoszowskiego z przyległymi terenami Niemiec i Czech.
- linia nr 348 relacji Trzciniec Zgorzelecki – Zittau, w przedłużeniu linii 324 zapewni bezpośrednie połączenie południowej części Worka Turoszowskiego ze stacją Görlitz.

Istniejące przejścia graniczne:

- Węgliniec – Horka (295), towarowe. Konieczność przebudowy infrastruktury na stacji Bielawa Zachodnia i przejściu granicznym.
- Zgorzelec – Görlitz (274), osobowo-towarowe; (278 + 274), osobowe; fragment E-30.

Projektowane turystyczne połączenia kolejowe:

- ZVON (Zweckverband Verkehrsverbund Oberlausitz-Niederschlesien) – Projekt Modelowy „Kolej w Dolinie Nysy Łużyckiej” przewiduje wykorzystanie linii kolejowych po stronie niemieckiej i polskiej w rejonie Worka Turoszowskiego do obsługi ruchu lokalnego i turystycznego, umożliwiając połączenia przesiadkowe m.in. z Berlinem, Wrocławiem czy Libercem. Ważną rolę spełniać będzie, wspólna polsko-niemiecka stacja kolejowa w Krzewinie Zgorzeleckiej.
- Linie nr 324, 290 (odcinek przygraniczny) i 348 po zaprzestaniu kontroli granicznej, mogą stać się istotnym elementem obsługi komunikacyjnej w rejonie Worka Turoszowskiego relacji Görlitz – Zgorzelec – Jerzmanki – Sulików - Radomierzyce (nie istniejący przystanek) – Ręczyn (p. odg.) – Krzewina Zgorzelecka - Zittau / Bogatynia lub Zgorzelec - Görlitz (zmiana kierunku jazdy) – Hagenwerder – Ręczyn (p. odg.) – Krzewina Zgorzelecka - Zittau / Bogatynia.

Komunikacja drogowa

Podstawową obsługę w zakresie transportu drogowego spełniają autostrady i drogi krajowe:

- A-18 prowadząca z przejścia granicznego w Olszynie do węzła z drogą nr 4 w rejonie miejscowości Krzywa oraz jej przedłużenie w kierunku Wrocławia, Opola, Górnego Śląska i Krakowa, jakim jest przebudowywana autostrada A-4. Projektowana jest w najbliższych latach budowa drugiej jezdni i modernizacja istniejącej.
- A-4 krótki, niespełna dwukilometrowy odcinek od przejścia granicznego Ludwigsdorf/Jędrzychowice do połączenia z drogą krajową nr 4 na północ od Zgorzelca, prowadzącą przez Bolesławiec do połączenia z A-4 w rejonie Krzywej. Realizacja dalszego odcinka (na wschód od Jędrzychowic) do połączenia z A-4 w rejonie miejscowości Krzyżowa planowana jest w najbliższych latach. Przy drodze nr 4 w Zdzierskiej Woli usytuowane jest lotnisko (przeznaczone dla lekkich samolotów) i terminal odpraw celnych.
- Obok drogi krajowej nr 4 istotne znaczenie, zwłaszcza dla połączenia przejścia granicznego Görlitz/Zgorzelec z Kotliną Jeleniogóorską (przez Lubań – Gryfów), ma droga krajowa nr 30.

Drogi wojewódzkie i powiatowe:

- Wzdłuż granicy zachodniej w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Dolnośląskiego planowana jest Droga Rokadowa, składająca się z odcinka drogi 296 oraz dróg 351, 352 i 354. Łączy ona w węźle Łowa autostradę A – 18, planowaną autostradę A-4 z Workiem Turoszowskim i z Droga Śródsudecką o funkcji turystycznej. Zadaniem jej jest obsługa terenów przygranicznych i przenoszenie ruchu na silne trasy poprzeczne prowadzące w centralne obszary województwa.
- Funkcję uzupełniającą pełnić będą drogi wojewódzkie: 353 Pieńsk (przejście graniczne na odbudowywaniu moście na Nysie Łużyckiej do m. Deschka) – Strzelno (połączenie z drogą nr 4) i droga 355 łącząca się z drogą 352, prowadząca do przejścia granicznego do Czech w Zawidowie.
- Drogi powiatowe, z których większe znaczenie mają droga 12 301 (Sieniawka – Bogatynia) obsługująca południową część Worka Turoszowskiego oraz droga 1026 łącząca przejście graniczne Prajów/Zittau i Porajów/Hradek.
- Droga Śródsudecka, kreująca model mobilnej turystyki w Sudetach, łącząc atrakcyjnie turystycznie rejony gór niemieckich, polskich i czeskich.

Istniejące przejścia graniczne:

- Jędrzychowice-Ludwigsdorf (A-4), osobowo-towarowe bez ograniczeń;
- Zgorzelec-Görlitz (4), osobowo-towarowe;
- Sieniawka-Zittau (354), osobowo-towarowe do 7,5 t;
- Porajów-Zittau (12 1026), osobowe, z wyłączeniem autobusów.

Projektowane przejścia graniczne:

- Pieńsk-Deschka, osobowo-towarowe do 3,5 t, z wyłączeniem autobusów (droga powiatowa nr 12 1024) na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 353 Bielawa Górna (droga nr 4) – Pieńsk (droga nr 351 – Droga Rokadowa). Konieczna jest budowa mostu na Nysie Łużyckiej (km 158 + 600);
- Zgorzelec-Görlitz, piesze z odbudową Mostu Staromiejskiego. Lokalizacja na północ od istniejącego przejścia granicznego w Zgorzelcu;
- Radomierzyce-Hagenwerder, osobowo-towarowe do 3,5 t na połączeniu z drogą wojewódzką nr 352. Konieczna jest budowa mostu na Nysie Łużyckiej (km 162 + 300);
- Sieniawka – Zittau Nord, osobowo-towarowe do 12 t na połączeniu z drogą wojewódzką nr 354 i drogą powiatowa nr 12 301.

WSPÓŁPRACA Z REPUBLIKĄ CZESKĄ

Elementy współpracy

- Ścisła współpraca w zakresie ilościowej i jakościowej ochrony zasobów wód podziemnych (Główne Zbiorniki Wód Podziemnych: 339 Śnieżnik – Góry Bialskie, 341 Niecka Wewnętrznsudecka Kudowa Zdrój-Bystrzyca Kłodzka, 342 Niecka Wewnętrznsudecka Krzeszów).
- Ochrona zlewni chronionych Nysy Kłodzkiej, Klikawy, Orlicy oraz źródłiskowych i górnych odcinków potoków górskich.
- Stworzenie wspólnego systemu monitoringu rzek granicznych Ścinawki (Stěnavy) i Orlicy.

- Wspólne działania przy tworzeniu spójnego systemu ochrony przyrody (Bilateralny Rezerwat Biosfery Karkonosze, projektowany bilateralny rezerwat biosfery Parku Narodowego Gór Stołowych i CHKO Broumowsko, pozostałe tereny objęte ochroną prawną).
- Ścisła współpraca z Republiką Czeską w celu ograniczenia ilości zanieczyszczeń transgranicznych, w ramach porozumień wynikających z międzynarodowych programów.
- Opracowywanie szczegółowych planów działania w przypadku występowania poważnych awarii.
- Przesył energii elektrycznej liniami 110 kV Kudowa-Náchod i Boguszów Gorce-Porici.
- Planowany przesył energii elektrycznej linią 110 kV Bogatynia – kierunek Czechy.
- Planowana rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków w Zawidowie, która ma obsługiwać również miejscowość Habartice z terenu Czech.
- Ścisła współpraca w utrzymaniu stanu i jakości wód mineralnych w regionie sudeckim, w tym przede wszystkim w rejonie Kudowy Zdroju.

Komunikacja kolejowa

Główne połączenia Dolnego Śląska z Czechami i północno-zachodnimi rejonami Polski zapewniają

- linia nr 276 Wrocław – Kamieniec Ząbkowicki – Kłodzko – Międzylesie – Lichkov (kierunek do Pragi, Brna, Wiednia i Jesennika – przy wykorzystaniu dzisiaj nie istniejącej linii tzw. „odbočka Orlice” łączącej linię nr 274 przy granicy państwa ze szlakiem Lichkov – Dolni Lipka). Jest to fragment trasy AGTC, C-59/2, znaczenia państwowego, przewidziana do modernizacji do prędkości 120 km/hl;

Znaczenie lokalne mają linie:

- linia nr 291 Boguszów Gorce Wschodnie - Mieroszów – Meziměstí, jednotorowa, niezelektryfikowana, przeznaczona dla ruchu osobowego i towarowego;
- linia nr 299 Kamienna Góra – Lubawka – Trutnov, jednotorowa, niezelektryfikowana, o ruchu zawieszonym (sporadycznie ruch towarowy na odcinku Kamienna Góra - Lubawka);
- linia nr 344 Wilka - Zawidów – Habartice – Frýdlant, znaczenia państwowego, jednotorowa, niezelektryfikowana. Proponowana jest elektryfikacja linii.

Istniejące kolejowe przejścia graniczne, istotne dla lokalnego przygranicznego ruchu:

- Zawidów – Frýdlant, towarowe;
- Lubawka – Královec, towarowe;
- Mieroszów – Meziměstí, osobowo-towarowe;
- Międzylesie – Lichkov, osobowo-towarowe.

Projektowane kolejowe przejścia graniczne:

- Jakuszyce – Harrachov, osobowe, na przedłużeniu linii nr 311 Jelenia Góra – Szklarska Poręba – Jakuszyce;

- Lubawka – Královec, rozszerzenie o ruch osobowy, na przedłużeniu linii nr 299 Kamienna Góra – Lubawka – Trutnov, jednotorowa, niezelektryfikowana.
- Kudowa Zdrój – Kudowa Słone – Náchod, osobowe.

Projektowane turystyczne połączenia kolejowe:

- Na obszarze Sudetów po polskiej i czeskiej stronie projektowana jest Sudecka Kolej Turystyczna (SKT), wykorzystująca m.in. zawieszono dla ruchu odcinki linii kolejowych przebiegających przez granicę polsko-czeską. SKT pozwoli na ożywienie turystyki na obszarze Sudetów, wprowadzając dodatkową, atrakcyjną formę zwiedzania.

Komunikacja drogowa:

Podstawowe powiązania drogowe z Dolnym Śląskiem oraz obszarami Polski zachodniej i południowej (Ziemia Lubuska, Wielkopolska, Pomorze) mają zapewnić planowane trasy ruchu szybkiego:

- droga ekspresowa S-3 (autostrada A-3) Szczecin – Zielona Góra – Legnica – Jawor – Lubawka, stanowiąca korytarz transportowy północ-południe Sztokholm–Brno–Wiedeń;
- droga ekspresowa S-5, (Gdańsk) - Świecko – Poznań – Wrocław – Kłodzko–Międzyzlesie (do Brna i dalej do Wiednia)

W stanie istniejącym podstawowe powiązania drogowe zapewniają drogi krajowe i wojewódzkie:

- droga nr 3 (E-65) Świnoujście – Legnica – Bolków – Jelenia Góra – Jakuszyce (łącząca się w Bolkowie z drogą nr 5, w Jeleniej Górze z drogą nr 30 do Zgorzelca)
- droga nr 5 Świecie – Poznań – Wrocław - Bolków – Kamienna Góra – Lubawka (do Trutnova);
- droga nr 8 (E-67) Warszawa - Wrocław – Kłodzko – Kudowa Zdrój);
- droga nr 33 (381) Kłodzko – Międzyzlesie – Boboszków (do Brna / Pragi);
- droga nr 35 (377) Wałbrzych – Mieroszów – Golińsk (do Broumova) oraz droga wojewódzka nr 352 Zgorzelec - Zatonie – Bogatynia – Kunratice (do Frydlantu), stanowiąca na odcinku Bogatynia – Kunratice część projektowanej Drogi Śródsudeckiej;
- droga nr 355 Koźmin (od drogi nr 352) – Zawidów (do Frydlantu) stanowiąca wraz z odcinkiem drogi 352 dogodne połączenie przejść granicznych w Zawidowie i w Zgorzelcu.
- droga nr 361 Krobica – Czerniawa Zdrój (do Frydlantu);
- droga nr 368 Przełęcz Kowarska – Przełęcz Okraj (do Trutnova);
- droga nr 385 Grodków – Ziębice – Ząbkowice Śląskie – Nowa Ruda – Ścinawka Górna – Tłumaczów (do Broumova);

Funkcję uzupełniającą, obsługującą przygraniczny ruch kołowy spełniają drogi powiatowe i gminne, w tym:

- droga nr 12 367 Leśna – Miłoszów (do Frydlantu), stanowiąca przedłużenie drogi wojewódzkiej nr 393 z Lubania;

- droga nr 12 1026 Porajów – Zittau, łącząca przejścia graniczne Hradek-Porajów i Sieniawka-Zittau (droga służy głównie połączeniom pomiędzy Republiką Federalną Niemiec i Republiką Czeską);
- droga gminna Kudowa Zdrój – Czermna (do Hronova);
- droga Śródsudecka, kreująca model mobilnej turystyki w Sudetach, łącząc atrakcyjnie turystycznie rejony gór niemieckich, polskich i czeskich. (m.in. Frydlant, Broumow po czeskiej stronie Sudetów).

Istniejące drogowe przejścia graniczne:

- Porajów – Hrádek n. Nisou (12 1026), osobowe z wyłączeniem autobusów;
- Bogatynia – Kunratice (352), osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów, fragment Drogi Śródsudeckiej;
- Zawidów – Habartice (355), osobowo-towarowe do 3,5 t;
- Czerniawa Zdrój – Nove Město pod Smrkem (361), osobowo-towarowe do 3,5 t, fragment Drogi Śródsudeckiej;
- Jakuszyce – Harrachov (3), osobowo-towarowe bez ograniczeń;
- Przełęcz Okraj – Pomezni Boudy (368), osobowe z wyłączeniem autobusów;
- Lubawka – Královec (5), osobowo-towarowe do 6 t;
- Golińsk – Starostin (35), osobowe;
- Tłumaczów – Otovice (385), osobowe;
- Kudowa Słone – Náchod (8), osobowo-towarowe bez ograniczeń;
- Boboszków – Dolni Lipka (33), osobowo-towarowe do 3,5 t.

Projektowane drogowe przejścia graniczne:

- Kopaczów – Hrádek n. Nisou, osobowo-towarowe do 12 t, na przedłużeniu drogi powiatowej nr 12 301 do połączenia z nowoprojektowanym przejściem Sieniawka – Zittau Nord;
- Miłoszów – Srbská, przekwalifikowanie na osobowe z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 296;
- Świecie – Jindřichovice pod Smrkem, osobowe z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 360 do Gryfowa Śląskiego;
- Lubawka – Královec, osobowo-towarowe bez ograniczeń na projektowanej trasie autostrady A-3 / drogi ekspresowej S-3;
- Golińsk – Starostin, przekwalifikowanie na osobowo-towarowe do 6-9 t (projekt nie precyzuje dopuszczalnego tonażu), na drodze krajowej nr 35, fragment Drogi Śródsudeckiej;
- Głuszyca Górna – Janovički, osobowe z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 381;
- Tłumaczów – Otovice, przekwalifikowanie na osobowo-towarowe do 3,5 t., fragment Drogi Śródsudeckiej, na drodze wojewódzkiej nr 385;
- Kocioł – Olesnice v Orlickich Horach (koło Lewina Kłodzkiego), osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów (czynne okresowo)
- Mostowice – Orlickie Záhory, osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów, połączenie z drogą nr 389, (przy trasie Drogi Śródsudeckiej). Konieczna budowa mostu na Dzikiej Orlicy;
- Niemojów – Bartosovice w Orlickich Horach, osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 389;
- Boboszków – Dolni Lipka, osobowo-towarowe bez ograniczeń na projektowanej trasie drogi ekspresowej S-5;

- Nowa Morawa – Nove Mesto, osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi wojewódzkiej nr 392;
- Lutynia – Travná (do Javorníka), propozycja przekwalifikowania na osobowe, z wyłączeniem autobusów, przejście usytuowane na przedłużeniu drogi powiatowej nr 45 130 (połączenie z drogą wojewódzką 392 w Łądku Zdroju) na trasie Drogi Śródsudeckiej;
- Złoty Stok – Bila Voda, osobowo-towarowe do 3,5 t z wyłączeniem autobusów, na przedłużeniu drogi krajowej nr 46.

Istniejące turystyczne przejścia graniczne:

- Lutogniewice – Andělka,
- Stóg Izerski – Smrk,
- Szrenica - Vosecka Bouda,
- Równia pod Śnieżką – Lučni Bouda,
- Śląski Dom - Lučni Bouda,
- Sowia Przełęcz - Sovi Sedlo,
- Niedamirów – Žacléř,
- Okrzeszyn – Petřikovice,
- Łączna – Zdaňov,
- Głuszyca Górna – Janovičky,
- Radków – Božanov,
- Brzozowie - Česká Čermná,
- Karlów - Ostra Góra - Machov,
- Duszniki - Olešnice v Orl. H.,
- Zieleniec - Děštně v Orl. H.,
- Niemojów – Bartošovice,
- Kamieńczyk – Mladkov,
- Jodłów - Horni Morava,
- Śnieżnik - Králický Sněžník,
- Nowa Morawa - Staré Město,
- Lutynia – Travná,
- Przesieka (Przełęcz Karkonoska) – Špindlerův Mlýn (Špindlerovka).

Przejścia proponowane przez lokalne władze samorządowe:

- Orłowiec – Růženec - Bílá Voda,
- Łądek Zdrój - Černý Kout - Jaworník,
- Nowy Gierałtów – Nové Vilémovice (Uhelná),
- Bielice – Nýznerov,
- Bielice – Smrk,
- Bielice – Staré Město (Papršek),
- Potoczek – Heřmanice,
- Lasówka – Trčkov,
- Mostowice - Orlickie Zahři,
- Czermna – Mala Čermna,
- Orlica – Vrhmezi,
- Kocioł (Lewin Kłodzki) – Olešnice v Orl. H.,
- Pstrązna – Ždárky,
- Pasterka – Ždárky,

- Pasterka – Muchovsky Kriz,
- Łomnica – Ruprechtice,
- Sokołowsko – Vižnov,
- Chełmsko Śląskie – Libná,
- Uniemyśl – Adrspach Horni,
- Niedamirów – Horni Albeřtice,
- Polana Jakuszycka – Harrachov,
- Szklarska Poręba, Granicznik – Harrachov,
- Śnieżka – Snežka,
- Orle - Jizerka,
- Na Izerze – Jizerka,
- Zawidów – Černousy,
- Zgorzelec – Görlitz (Most Staromiejski).

7. KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ OBSZARÓW PROBLEMOWYCH

1. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE PASMA ODRY W GRANICACH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Pasma Odry jest jednym z pasm rozwoju województwa dolnośląskiego. Dla zagospodarowania przestrzennego tego pasma jako obszaru problemowego wykonano **Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry w granicach województwa dolnośląskiego**.

Prace nad Studium zagospodarowania przestrzennego pasma Odry zostały rozpoczęte po zawarciu w dniu 24 lipca 2000 roku Porozumienia w sprawie podjęcia wspólnych prac nad Studium przez pięć województw nadodrzańskich, z udziałem Urzędu Mieszkalnictwa i Rozwoju Miast. Każde z województw opracowało studium na swoim obszarze, syntezę wykonało WBU we Wrocławiu. Studium ma charakter studium obszaru funkcjonalnego związanego tematycznie z **Programem dla Odry 2006**, a jako studium obszaru problemowego, jest częścią projektu planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego. Poniżej synteza studium.

STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO PASMA ODRY W GRANICACH WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

I. DELIMITACJA GRANIC OPRACOWANIA

Zlewnia Odry obejmuje 3 państwa: Polskę, Czechy i Niemcy. Program dla Odry 2006 dotyczył zlewni Odry na terenie Polski, bez zlewni Warty. Delimitacja opracowania na obszarze województwa dolnośląskiego objęła dolinę Odry, tereny zalewowe rzeki. Opracowanie rozszerzono w granicach gmin z uwagi na problemy administracyjno – gospodarcze. W sumie jest to 29 gmin, w powiatach: głogowskim, górowskim, legnickim, lubińskim, oławskim, polkowickim, średzkim, trzebnickim, wołowskim, wrocławskim oraz miasto Wrocław. Na obszarze tym zamieszkuje 1007760 osób, ponad jedna trzecia mieszkańców województwa.

II. ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

Studium zawiera: Diagnozę stanu, uwarunkowania przestrzenne, bariery i zagrożenia rozwoju przestrzennego, politykę przestrzenną, działania programowe,

instrumenty osiągnięcia celów. Część graficzna została opracowana bazowo w skali 1 : 50 000, wydruki są w skali 1 : 50 000 i 1 : 100000.

Uwarunkowania przestrzenne sporządzono na podstawie posiadanych studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz inwentaryzacji pośredniej i bezpośredniej w terenie. Uwarunkowania podzielono na przyrodnicze i antropogeniczne.

III. CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Celem głównym polityki przestrzennej jest zapewnienie optymalnego zrównoważonego rozwoju obszaru w obrębie pasma Odry. Na realizację **celu głównego** złożą się realizacja **celów strategicznych**. Są to:

- efektywne wykorzystanie stanu zainwestowania z zachowaniem kulturowych i przyrodniczych wartości obszaru i realizacji ekorozwoju,
- tworzenie warunków dla poprawy jakości życia i rozwoju zrównoważonego,
- zapewnienie bezpieczeństwa powodziowego
- zapewnienie konkurencyjności pasma Odry

Realizacja kierunków polityki przestrzennej, w oparciu o Program dla Odry 2006, powinna zapewnić tym terenom:

- bezpieczeństwo powodziowe,
- ochronę przyrodniczych i kulturowych wartości obszaru z wykorzystaniem ich do rozwoju turystyki i rekreacji,
- rozwój gospodarczy z wykorzystaniem walorów środowiska,
- utrzymanie funkcji transportowej rzeki Odry,
- rozwój energetyki wodnej jako taniego źródła energii.

Zasady realizacji celów polityki przestrzennej

Przy realizacji celów powinny zostać zachowane: ukierunkowanie rozwoju na symbiozę środowiska przyrodniczego i zurbanizowanego, włączenie dziedzictwa kulturowego we współczesne struktury przestrzenne, tworzenie układów przestrzennych sprzyjających rozwojowi społecznemu i integrujących mieszkańców.

Sieć osadnicza - zakłada się umocnienie sieci osadniczej z zachowaniem istniejącej hierarchii. Dla ośrodka metropolitalnego Wrocławia zakłada się rozwój i awans w europejskim systemie wielkich miast jako silnego ośrodka rozwoju społeczno - gospodarczego, dla ośrodka regionalnego Głogowa zakłada się rozwój jako wielofunkcyjnego ośrodka równoważenia rozwoju, ośrodki subregionalne obsługujące część subregionu o skali powiatu – Góra, Wołów, Środa Śląska, Oława, będą się rozwijać z zachowaniem dotychczasowych funkcji, ośrodki lokalne o zasięgu obsługi gminy – rozwój z zachowaniem dotychczasowych funkcji. Zakłada się rozwój małych ośrodków wiejskich i miejskich dla aktywizacji obszarów wiejskich. Konieczne jest włączenie powiatu górowskiego do systemu powiązań komunikacyjnych województwa. Wskazana jest reorientacja układów przestrzennych miast zlokalizowanych nad rzekami w stronę rzeki.

Sfera społeczna - prognozowany jest spadek ludności w paśmie Odry, spadek udziału dzieci i młodzież w ogólnej liczbie ludności i duży wzrost liczby osób w wieku powyżej 60 lat kobiet i 65 lat mężczyzn. Polityka prorodzinna, podnoszenie poziomu zdrowotności ludności, zapewnienie opieki ludziom starszym i samotnym mogą powstrzymać spadek odnowy pokoleń. Dla zmniejszenia bezrobocia konieczne jest

tworzenie preferencji dla nowych miejsc pracy na wsi, wzrost zatrudnienia w usługach i przemyśle wysokiej techniki, tworzenie miejsc pracy w systemie robót publicznych. Osiągnięcie zadawalających standardów zamieszkiwania wymaga między innymi wzrostu ruchu budowlanego, zmniejszenie dekapitalizacji mienia komunalnego i kształtowanie struktur mieszkaniowych z pełnym wyposażeniem infrastrukturalnym. W dziedzinie oświaty i nauki dla stworzenia społeczeństwa o wysokim poziomie wykształcenia należy dostosować istniejącą bazę oświatową do potrzeb rynku regionu dolnośląskiego. Dla poprawy stanu zdrowotnego i zapewnienia opieki ludziom starszym konieczna jest restrukturyzacja istniejących placówek służby zdrowia, stworzenie nowoczesnej bazy leczenia podstawowego i stworzenie zintegrowanego systemu opieki nad ludźmi starszymi i niepełnosprawnymi na bazie istniejących szpitali. By stworzyć społeczeństwo o wysokiej kulturze planuje się wykorzystanie i modernizację istniejącej bazy kulturalnej, uzupełnienie i rozbudowę a także wzmocnienie rangi kulturalnej Wrocławia. Przewiduje się też rozwój pozostałych usług jak handel, sport i kultura fizyczna.

Sfera przyrodniczo – ekologiczna - wymaga bardzo wielu działań. Gospodarując **surowcami mineralnymi** w dolinie Odry należy wykorzystać najlepsze dostępne techniki dla pełnego i oszczędnego wykorzystania zasobów złóż, zaawansowanego ich przetworzenia, wykorzystania surowców odpadowych. Tereny zdegradowane muszą być rekultywowane i renaturyzowane. Obszary występowania złóż surowców należy zdelimitować dla wyznaczenia ich ochrony. Dotyczy to w szczególności złóż węgla brunatnego, którego ewentualna eksploatacja może się rozpocząć po zakończeniu eksploatacji rudy miedzi.

W zakresie **wód podziemnych** potrzebna jest ich ochrona przed zanieczyszczeniami przy współpracy z sąsiadami, w tym objęcie ochroną Głównych Zbiorników Wód podziemnych, racjonalne wykorzystanie zasobów ze wskazaniem na potrzeby komunalne, porządkowanie gospodarki odpadami i gospodarki wodno – ściekowej. Utrzymanie odpowiednich zasobów **wód powierzchniowych** przez ich racjonalne zagospodarowanie oraz poprawę czystości wód przez ograniczenie dopływu zanieczyszczeń stanowią istotne cele polityki regionalnej dla pasma Odry. Główne kierunki działań to wdrożenie zasad ochrony zlewni Oławy, objęcie ochroną zlewni Baryczy i Widawy, budowa oczyszczalni mechaniczno – biologicznych, zmniejszenie zanieczyszczeń ze źródeł obszarowych.

W odniesieniu do **zasobów leśnych** potrzebne są działania zmierzające do zachowania i podniesienia walorów leśnych, zapewnienia przez las funkcji ochronnych i społecznych, włączenie lasów w dolinie Odry do programu retencji dolinowej i wykorzystanie do retencji powodziowej.

Dla zachowania, ochrony i właściwego wykorzystania zasobów przyrodniczych potrzebne jest rozszerzenie **systemu obszarów chronionych**, utrzymanie i ochrona istniejących ekosystemów, integracja systemu obszarów chronionych w nawiązaniu do systemów europejskich takich jak: Rezerwaty Biosfery, Natura 2000, ECONET. Projektuje się parki krajobrazowe: Lubiąsko – Głogowski, Nadodrzański Oławsko – Wrocławski i Dolina Baryczy (kontynuacja w kierunku zachodnim istniejącego parku). Projektowane są trzy obszary chronionego krajobrazu: Wzgórza Trzebnickie, Dolina Dobrej (gm. Długołęka), Dolina Widawy. Planuje się utworzenie 9 nowych rezerwatów przyrody i powiększenie trzech istniejących.

Ochrona przeciwpowodziowa - najważniejsze cele ochrony przeciwpowodziowej to: stwarzanie warunków przestrzennych minimalizujących wielkość wezbrań powodziowych, ochrona przed powodzią mieszkańców i większych zespołów zabudowy, cennych obiektów dziedzictwa kulturowego, usuwanie lub ochrona

obiektów mogących stworzyć wtórne zagrożenie, usuwanie zniszczeń spowodowanych przez powódź, oraz monitorowanie sytuacji hydrologicznej i ostrzeganie przed powodzią. Przy ustalaniu potrzebnych działań wykorzystano trzy opracowania: „Strategia modernizacji Odrzańskiego Systemu Wodnego, „Program dla Odry 2006”, „Generalna strategia ochrony przed powodzią dorzecza Górnej i Środkowej Odry po wielkiej powodzi lipcowej 1997 roku”, „Modernizacja wrocławskiego systemu ochrony przed powodzią – studium programowo przestrzenne”. Najważniejsze elementy to budowa 4 polderów – Kotowice, Domaszków – Tarchalice, Bieliszów – Lubów, Dobrzejowice- Czerna, zwiększenie przepustowości koryt wielkich wód przez, między innymi, modernizację Kanału Powodziowego we Wrocławiu, oczyszczenie i udrożnienie koryt rzek i międzywali, przebudowie wałów, modernizację zabudowy hydrotechnicznej. Konieczna jest poza obszarem opracowania budowa zbiornika Racibórz i zbiornika Kamieniec, ważnego dla ochrony aglomeracji wrocławskiej.

Ochrona dziedzictwa kulturowego - podstawową zasadą jest wspieranie działań służących poprawie stanu zabytków, ustanowienie nowych form ochrony zabytków przez tworzenie parków i rezerwatów kultury, prowadzenie prac rewaloryzacyjnych pod kątem atrakcyjnych ofert o charakterze kulturotwórczym, społecznym i gospodarczym. Głównymi elementami ochrony są historycznie ukształtowane zespoły urbanistyczne. Konieczna jest ochrona i zachowanie krajobrazu kulturowego o najcenniejszych walorach artystycznych i krajobrazowych pasma Odry. Projektowane są 2 parki kulturowe: Wrocławski Miejski i Kwietno – Dębice gm. Malczyce oraz 4 rezerваты kultury: zespół staromiejski Środy Śląskiej, zespół staromiejski Oławy, układ ruralistyczny z zespołem klasztoru cystersów w Lubiążu, zespół kościoła pielgrzymkowego p.w. św. Jana Chrzyciela w Grodowcu gm. Grębocice. Utworzenie Przestrzennego Muzeum Odry jest szansą wyeksponowania i uratowania licznych obiektów hydrotechnicznych związanych z Odrą. Liczne są również zadania ładu przestrzennego, szczególnie dotyczące otoczenia rzeki.

Sfera gospodarcza - najważniejsze kierunki polityki przestrzennej to: rozwinięcie funkcji aglomeracji wrocławskiej jako bieguna wzrostu województwa z przyjęciem wysokiej dywersyfikacji gałęziowo – branżowej jako bazy wyjściowej rozwoju przemysłu wysokiej techniki, nauki i kształcenia kadr; dla rejonu głogowskiego przyjęcie rekonwersji przemysłu i transformacji jego struktury na obszarach monokultury, dla ośrodków lokalnych - rozwijanie sektora usług, wsparcie rozwoju małych i średnich firm, rozwój przemysłu opartego na surowcach lokalnych, wykreowanie lokalnych centrów gospodarczych. Potrzebna jest przebudowa struktur sektora rolnego w celu przystosowania do zmieniającej się sytuacji gospodarczej i społecznej. Na obszarach wiejskich zakłada się wielofunkcyjność rozwoju z dążeniem do harmonijnego rozwoju wszystkich funkcji i ochrony zasobów środowiska naturalnego. Planuje się wspieranie rozwoju rolnictwa intensywnego w gminach o najwyższym wskaźniku waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej (Ruja, Malczyce, Środa Śląska, Miękinia, Czernica, Święta Katarzyna, Wisznia Mała, Długołęka, Oława) oraz promowanie i wspieranie ekologicznych metod produkcji na obszarach o słabszych warunkach (Niechlów, Góra, Jemielno) a także modernizację i budowę nowych zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego w rejonach rolnictwa intensywnego.

Rekreacja i turystyka - pasmo Odry jest obszarem o wysokim potencjale turystycznym ze względu na walory krajobrazowe, przyrodnicze i kulturowe,

i te walory należy wykorzystać poprzez przystosowanie dla potrzeb turystyki motorowodnej, kajakowej i sportów wodnych Odry i jej dopływów, poprawę bazy rekreacyjno – turystycznej, kreowanie nowoczesnej oferty turystycznej związanej z Przestrzennym Muzeum Odry, turystyką specjalistyczną, edukacyjną, kwalifikowaną wędkarstwem i agroturystyką, stworzenie regionalnego systemu odrzańskich tras rowerowych, stworzenie węzłów szlaków turystycznych, dostosowanie bazy do potrzeb różnych grup turystów w tym niepełnosprawnych.

Komunikacja - układ komunikacyjny w zakresie **komunikacji drogowej** wymaga dalszej rozbudowy, modernizacji, a przede wszystkim budowy nowych przepraw mostowych i obejść miejscowości. Nowe **mosty** powinny powstać: w Oławie i w Brzegu Dolnym na trasie obwodnicy aglomeracji wrocławskiej, na trasie obwodnicy powiatu wrocławskiego na zachód od Wrocławia, we Wrocławiu na trasie obwodnicy śródmiejskiej (2), we Wrocławiu na trasie obwodnicy autostradowej most na Odrze i kanale żegludowym, na Ślęzie i Widawie, na trasie obwodnicy śródmiejskiej Wrocławia 2 na Odrze, 1 na Oławie oraz mosty na kanałach Odry, w Ścinawie na drodze krajowej nr 36, w Radoszycach na drodze krajowej nr 323, w Głogowie na drodze krajowej nr 12. Najważniejsze zadania komunikacji drogowej to: budowa obwodnicy autostradowej łączącej autostradę A-4 i drogę ekspresową S-5, realizacja drogi ruchu szybkiego S-8 łączącej Wrocław z Warszawą, modernizacja dróg krajowych dla uzyskania jednolitej klasy G, a docelowo GP, w tym budowa obejść na drodze nr 5 (przyszła S-5), na drodze nr 12 w rejonie Głogowa, na drodze nr 36 w Ścinawie, na drodze nr 94 (Osiek, Rusko, Radwanice, Oława). Projektuje się również przebudowę dróg wojewódzkich nr 372 i 111 dla sprawnego połączenia powiatów Góra i Wołów z powiatem Lubin, modernizację i przebudowę dróg 340 i 346 dla uzyskania obwodnicy aglomeracji wrocławskiej, z budową odcinka zachodniego: Brzeg Dolny, Miękinia, Kąty Wrocławskie i wschodniego: Oleśnica, Jelcz-Laskowice, Oława. Do najważniejszych zadań w zakresie modernizacji układu kolejowego pasma Odry należy: modernizacja i dostosowanie do prędkości powyżej 160 km/h korytarzy transportowych, modernizacja linii magistralnych i pierwszorzędnych do uzyskania prędkości 160 km/h, budowa obwodnicy towarowej Wrocławia (Miękinia, Wrocław Świniary, Wrocław Kowale), budowa łącznika kolejowego w Jelczu – Miłoszycach. Planowana jest też budowa **centrów logistycznych** we Wrocławiu i Głogowie. W komunikacji lotniczej zakłada się zapewnienie dogodnych połączeń z miastami Europy i ośrodkami kraju z lotniska we Wrocławiu.

Żegluga i transport wodny - powinny odzyskać swoją pozycję w transporcie. Przewiduje się dostosowanie Odrzańskiej Drogi Wodnej do parametrów III klasy dróg międzynarodowych, modernizację i rozbudowę obiektów zaplecza i obsługi żeglugi śródlądowej, stworzenia systemu rekreacji i sportów wodnych na Odrze. Zabudowa hydrotechniczna będzie realizowana ze zminimalizowaniem negatywnych skutków dla środowiska przyrodniczego, prace inwestycyjne muszą być zgodne z przepisami Unii Europejskiej. Najważniejsze działania to budowa stopnia wodnego w Malczycach, ewentualna budowa stopnia w Lubiążu warunkowana oddziaływaniem stopnia w Malczycach na erozję koryta rzeczno, kapitalne remonty śluz długich na Odrze skanalizowanej. Wskazana jest budowa portu kontenerowego we Wrocławiu, modernizacja portów w Oławie, Miejskiego i Popowice we Wrocławiu, portu w Malczycach, w Ścinawie, Katedralnego w Głogowie, portów zakładowych, nabrzeży i przeładowni.

Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodno – ściekowa - dla zaopatrzenia w wodę, zapewnienia mieszkańcom pasma wody do picia w należytej ilości i jakości oraz zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i do gruntu, należy: chronić istniejące źródła wody przez ustanawianie stref ochronnych, wykorzystać wody podziemne jako źródło alternatywnego zaopatrzenia w wodę Wrocławia, budować sieci i urządzenia wodne na obszarach wiejskich, dokończyć modernizację oczyszczalni ścieków w Głogowie, zagospodarować obszary pól irygacyjnych osobowickich i dobrzykowickich, budować systemy kanalizacji na obszarach wiejskich z odprowadzeniem do oczyszczalni ścieków, budować przydomowe oczyszczalnie ścieków na obszarach zabudowy rozproszonej.

Gospodarka odpadami - celami działań jest minimalizowanie ilości wytwarzanych i składowanych odpadów i zmniejszenie degradacji środowiska. Należy zapobiegać powstawaniu odpadów, prowadzić segregację i recykling, stosować nowoczesne metody utylizacji odpadów. Planowana jest budowa zakładów utylizacji dla Wrocławia i dla gmin powiatu średzkiego, podjęcie działań dla budowy wysypisk przez gminy Brzeg Dolny, Długołęka, Góra, Prochowice i Wisznia Mała ze względu na kończącą się pojemność składowisk oraz Jemielno, Święta Katarzyna i Wińsko, które wysypisk nie mają.

Zaopatrzenie w gaz - planowana jest rozbudowa krajowej sieci gazowej przez budowę gazociągów wysokiego ciśnienia Czeszów – Wrocław, Jeszkowice – Jelcz – Laskowice, Janowice, - Prochowice – Ścinawa, Oława – Strzelin, oraz sukcesywna gazyfikacja terenów wiejskich.

Energetyka – dla realizacji celów - pokrycia bieżącego i perspektywicznego zapotrzebowania na energię elektryczną i wykorzystania energii płynącej wody w Odrze, konieczna jest rozbudowa i modernizacja fragmentów sieci elektroenergetycznej 400 kV, 220 kV, 110 kV położonych w paśmie Odry i budowa elektrowni wodnych związanych z nowymi stopniami wodnymi.

IV. DZIAŁANIA PROGRAMOWE, INSTRUMENTY OSIĄGNIĘCIA CELÓW

W studium oparto się o Program dla Odry 2006. Wykonano zestawienie działań programowych i przedstawiono instrumenty prawne i finansowe realizacji celów oraz zestawiono zadania związane z pasmem Odry. Zadania w programie dla Odry 2006 dla obszaru pasma Odry w obrębie województwa i te, które proponuje się wprowadzić do programu dla Odry 2006 dodatkowo, przedstawione zostały w poniższych tabelach:

**ZADANIA WYNIKAJĄCE Z PROGRAMU DLA ODRY – 2006
W OBSZARZE PASMA ODRY**

ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZECIWPOWODZIOWEJ

L.p.	Treść zadania	Koszt (w mln PLN)	Termin realizacji
1.	<p>OCHRONA M. WROCŁAWIA I POWIATU WROCŁAWSKIEGO</p> <p>MODERNIZACJA WWW</p> <ul style="list-style-type: none"> - udrożnienie koryta Widawy, - zabezpieczenie rejonu Popowice Kozanów – Maślice, Psie Pole – Zgorzelisko, - modernizacja jazu i śluzy Bartoszowice, - modernizacja Kanału Powodziowego z obwałowaniami (poszerzenie dna Kanału Powodziowego o 25 m, z 42 na 67 m), - przebudowa przelewu do Widawy, usuwanie szkód powodziowych – działania na wałach kanału Odra – Widawa - zwiększenie przepustowości w rejonie stopnia Rędzin, - modernizacja obwałowań polderu Blizanowice - Trestno, Oławka, - remont bulwarów w centrum Wrocławia, - modernizacja obwałowań Odry na odcinku Łany – Janowice, - modernizacja wałów pierścieniowych „Opatowice” , „Nowy Dom”, „Mokry Dwór”, - modernizacja obwałowań rz. Widawy (podwyższenie wału w Polanowicach, Wilczycach, Psim Polu i Zgorzelisku), - budowa polderu Kotowice w rejonie: Siechnice, Groblice, Kotowice, Zakrzów, Marcinkowice, o poj. max. 41 mln m³, - zwiększenie przepustowości na stopniu Rędzin, - podwyższenie wałów: przy stopniu Janowice, w Łanach, Kamieńcu Wr., Trestnie, Siechnicy, Świątnikach, Mokrym Dworze, Opatowicach, Nowym Domu, w rejonie ul. Międzyrzeckiej i powyżej Mostów Jagiellońskich przy Kanale Powodziowym we Wrocławiu, - budowę nowych wałów w rejonie Kozanów – Pilczyce, - budowę murów z ogrodzeniami i szandorami dla zabezpieczenia Portu Popowice. <p>MODERNIZACJA I PODWYŻSZENIE ISTNIEJĄCYCH WAŁÓW:</p> <ul style="list-style-type: none"> - w km 205,6 – 217, 7 na brzegu prawym wały i budowle polderu Lipki – Oława, - w km 214,3 – 217,7 na prawym brzegu – wysypisko i zabudowania Oławy, - w km 212,5 ok.217 na lewym brzegu – Oława, - w km 216,8 – 220,8 na lewym brzegu – Oława oczyszczalnia ścieków, - w km 221 – 225 na lewym brzegu – Siedlce, - w km 223 – 225 na prawym brzegu – Jelcz, - w km 226 – 231 na lewym brzegu – Kotowice, - w km 231 – 237 na lewym brzegu – nasyp kolejowy, - w km 237 – 247 na lewym brzegu obwałowania polderów Blizanowice – Trestno i Oławka, obwałowania Mokrego Dworu, - w km 232 – 245 na prawym brzegu –Gajków, Kamieniec Wrocławski, Łany, Wojnów, Strachocin, - w km 245 – 260 modernizacja obwałowań i bulwarów na terenie Wrocławia, - w km 266 – 270 na lewym brzegu – oczyszczalnia Janówek, - w km 266 – na prawym brzegu Paniowice, Kotowice, - w km 271 – 274 na prawym brzegu – Brzeg Dolny 	499 440 000	2003 - 2008 r.

2.	BUDOWA NOWYCH WAŁÓW CHRONIĄCYCH TERENY ZABUDOWANE: <ul style="list-style-type: none"> - wał chroniący Jelcz, Łęg, Ratowice – w km 225 – 238,3 na prawym brzegu, - Odcinkowe wały chroniące Siedlce, Kotowice, Marcinkowice i Groblice – w km 225 – 234 brzeg lewy (proj. polder Kotowice), - wał chroniący Czernicę, Jeszkowice – w km 229 – 231,5 na prawym. Brzegu, - wał chroniący Nowiny, Kwiatkowice – w km 313 – 315 na lewym brzegu, - wał chroniący Ścinawę – w km 332 – 335 na lewym brzegu, - wał chroniący Chełm – w km 357 – 358 na lewym brzegu. 		
3.	BUDOWA NOWYCH OBWAŁOWAŃ ZWIĄZANYCH Z KONIECZNOŚCIĄ ZWIĘKSZENIA ROZSTAWU MIĘDZYWAŁA: <ul style="list-style-type: none"> - w km 217,5 – 219,5 na prawym brzegu - w km 218,7 – 220 na lewym brzegu - w km 268,5 – 27,1 na prawym brzegu - w km 285 – 287 na prawym brzegu - w km 364 – 365 na lewym brzegu - w km 367,5 – 370,5 na lewym brzegu - w km 407 – 408 na lewym brzegu - w km 408 – 409 na lewym brzegu 		
4.	BUDOWA NOWYCH OBWAŁOWAŃ POPRZECZNYCH NA ODRZE DLA ZAHAMOWANIA SWOBODNEGO PRZEPIĘTY WÓD POWODZIOWYCH CAŁĄ SZEROKOŚCIĄ DOLINY: <ul style="list-style-type: none"> - w 220,6 km na lewym brzegu, - w 275,5 km na lewym brzegu, - w 277,8 km na lewym brzegu, - w 285,0 km na prawym brzegu, - w 328,8 km na prawym brzegu, - w 345,0 km na prawym brzegu, - w 353,2 km na prawym brzegu, - w 408,7 km na prawym brzegu, 		
5.	BUDOWA POLDERÓW (Kotowice, Domaszków – Tarchalice, Bieliszów – Lubów, Dobrzejowice - Czerna)		

ZADANIA Z ZAKRESU ŻEGLUGI I TRANSPORTU WODNEGO

1.	BUDOWA STOPNIA WODNEGO MALCZYCE <ul style="list-style-type: none"> - jaz ruchomy trzyprzęsłowy klapowy z przepławką dla ryb i kładka dla pieszych, - jaz stały o długości 300 m, część przelewowa 130 m, korona przelewu 101,70 m, - śluza żeglugowa 190 x 12 x 3,5 m z awanportami, - inwestycje towarzyszące: <ul style="list-style-type: none"> • elektrownia wodna o mocy 11,4 MW. Produkcja energii docelowo 114 000 MWh/rok • górne stanowisko stopnia, • ochrona terenów depresyjnych – wały przeciwpowodziowe, kanał odwadniający ok. 6.0 km, pompownia wód przesiąkowych, regulacja rzeki Jeziorki i Średzkiej Wody, melioracje szczegółowe na obszarze ok.300 ha, rowy melioracyjne, • obiekty gospodarki wodno – ściekowej, jak wodociąg i kanalizacja, dla osiedla przystopniowego i śluzy, • doprowadzenie wody z istniejącego wodociągu we wsi Rzeczyca, • odprowadzenie ścieków z osiedla i sterówki przy śluzie do Odry po oczyszczeniu w kontenerowej oczyszczalni ścieków, • osiedle przystopniowe – 5 budynków bliźniaczych mieszkalnych i administracyjnych na prawym brzegu Odry. 	248 000000	2001 - 2007 r.
2.	ODTWORZENIE I MODERNIZACJA SZLAKU ŻEGLUGOWEGO NA ODRZE SWOBODNIE PŁYNACEJ.		2002 - 2017 r.
3.	MODERNIZACJA ODRY SKANALIZOWANEJ, w tym: <ul style="list-style-type: none"> - budowa jazu w Oławie, - modernizacja śluzy Różanka. 	35 449 326	2003 - 2017 r. 2012 - 2017 r.
4.	KAPITALNE REMONTY ŚLUZ DŁUGICH NA ODCINKU ODRY SKANALIZOWANEJ DLA UZYSKANIA III KLASY ŻEGLOWNOŚCI: <ul style="list-style-type: none"> - Lipki (180,0 x 9,6 m, głęb. żeg. 2,5 m), - Oława (186,0 x 9,6 m, głęb. żeg. 2,5 m), - Ratowice (180,0 x 9,6 m, głęb. żeg. 2,5 m), - Janowice (180,0 x 9,6 i 220,4 x 12,5 m, głęb. żeg. 2,5 m), - Bartoszowice (187,75 x 9,6 m, głęb. żeg. 2,3 m), - Zacisze (186,1 x 9,6 m, głęb. żeg. 2,3 m), - Różanka (196,2 x 9,6 m, głęb. żeg. 3,0 m), - Rędzin (195,1 x 12,0 i 220,4 x 12,0 m, głęb. żeg. 2,3 m), - Brzeg Dolny (219,7 x 12,1 m, głęb. żeg. 5,7 m). 		2003 - 2017 r.
5.	ZAKOŃCZENIE BUDOWY JAZU LIPKI	22 890 000	1998 - 2002
6.	BUDOWA JAZU OŁAWA	30 000 000	2002 - 2003

ZADANIA Z ZAKRESU OCHRONY PRZYRODY

1.	Inwentaryzacja przyrodnicza		
	- Rozpoznanie stanu przyrody w dolinie Odry		
	- Opracowanie planów ochrony dla cennych ekosystemów		
2.	Renaturyzacja koryt rzecznych		
	- działania towarzyszące inwestycjom z zakresu budowy regulacyjnych oraz przeciwpowodziowych		
3.	Projektowane przyrodnicze obszary chronione:		
	<p>Nadodrzański Oławsko – Wrocławski Park Krajobrazowy (<i>Park Krajobrazowy Dolina Odra II</i>). Istnieje pełna dokumentacja Parku. Rozciąga się w dolinie Odry od granicy województwa wrocławskiego z województwem opolskim do miasta Wrocławia. Największe walory projektowanego parku to dojrzałe lasy łęgowe i grądowe, starorzecza, podmokłe łąki, liczne gatunki chronione. Obszar licznego występowania m.in. ptaków drapieżnych, dzięciołów, muchołówek.</p> <p>Lubiąsko - Głogowski Park Krajobrazowy (<i>Park Krajobrazowy Dolina Odry I</i>). Istnieje pełna dokumentacja. Obejmuje dolinę Odry od wysokości Miękini do granicy z województwem lubuskim. Obejmuje bardzo dobrze zachowane duże kompleksy lasów liściastych w tym z łęgiem wierzbowo – topolowym, łęgiem wiązowo – jesionowym, grądem zachodnioeuropejskim, łęgiem jesionowo – olszowym, olsem porzeczkowym. Rośnie tu wiele gatunków chronionych jak buławnik czerwony, buławnik wielkokwiatowy, buławnik mieczolistny, salwinia pływająca, kotewka orzech wodny. Gniazduje tu bielik kania rdzawa, kania czarna, tu znajduje się jedna z większych europejskich populacji dzięcioła średniego.</p> <p>Powiększenie Parku Krajobrazowego Doliny Baryczy. Ok. 40 000ha, w granicach części obecnego Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Baryczy. Na terenie gmin Jemielno, Niechlów, Wąsosz, Góra, Szlichtyngowa. Walory projektowanego Parku to mozaika lasów liściastych z dominującymi starymi drzewami, łąk, pastwisk, mokradel, starorzeczy, bogata fauna ptaków.</p> <p>Rezerwat „Szafirek”. Gmina Wołów. Stanowisko szafirka miękkolistnego.</p> <p>Rezerwat „Salwinia w Boraszynie” Gmina Wołów. Obfite stanowisko salwini pływającej w starorzeczach Odry.</p> <p>Rezerwat „Jezierzyca”. Gmina Wińsko. Ośmiokilometrowy odcinek rzeki o niemal naturalnym przepływie.</p> <p>Rezerwat „Naroczycki Łęg”. Gmina Rudna. Obecnie istnieje tu użytek ekologiczny.</p> <p>Rezerwat „Kotewka w Bieliszowie” 150 ha. Gmina Jemielno.</p> <p>Rezerwat „Łęg w Lubowie”. 51,50 ha Gmina Jemielno.</p> <p>Rezerwat „Łęg w Karowie” 50,0 ha. Gmina Niechlów.</p> <p>Rezerwat „Łęg w Belczu Wielkim”. 98,0 ha. Gmina Niechlów Las łęgowy i starorzecza na Nw od wsi Belcz Wlk. Stanowiska osoki aloesowatej, salwinii pływającej. Miejsce gniazdowania łąbędzia krzykliwego, rycyka, płaskonosy, cyranki .</p> <p>Rezerwat „Dąbrowa nad Odrą” 50,0 ha. Gminy Niechlów. Rezerwat „Czapliniec nad Baryczą”. 5,50 ha Przy granicy gmin Niechlów</p>		

ZADANIA Z ZAKRESU LEŚNICTWA

1.	Zwiększenie lesistości obszarów dorzecza Odry - zalesianie gruntów porolnych i nieużytków na obszarach nadleśnictw: Oława (100 ha), Miękinia (400 ha), Legnica(120 ha), Lubin(300 ha), Głogów (200 ha), Góra Śląska, Wołów (70 ha), Oborniki Śląskie (400 ha), Oleśnica (300 ha) – razem pow. ok. 1 890 ha	ok. 7,6 mln zł	2001 - 2006
2.	Sukcesywna przebudowa drzewostanów - przebudowa drzewostanów łągowych i grądowych w celu poprawy stabilności ekosystemów leśnych - na obszarach nadleśnictw: Oława (319 ha), Miękinia (195 ha), Legnica (123 ha), Lubin (20 ha), Głogów (52 ha), , Wołów (198 ha), Oborniki Śląskie (36 ha), Oleśnica (46 ha) – pow. ok. 989 ha	ok. 4,9 mln zł	2001-2006
3.	Odtworzenie i uzupełnienie istniejącej sieci wodnomelioracyjnej oraz budowa nowej – na terenie nadleśnictw: Miękinia, Oława i Wołów – łącznie ok 1 500 km	1,5 mln zł.	2001-2006

ZADANIA Z ZAKRESU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

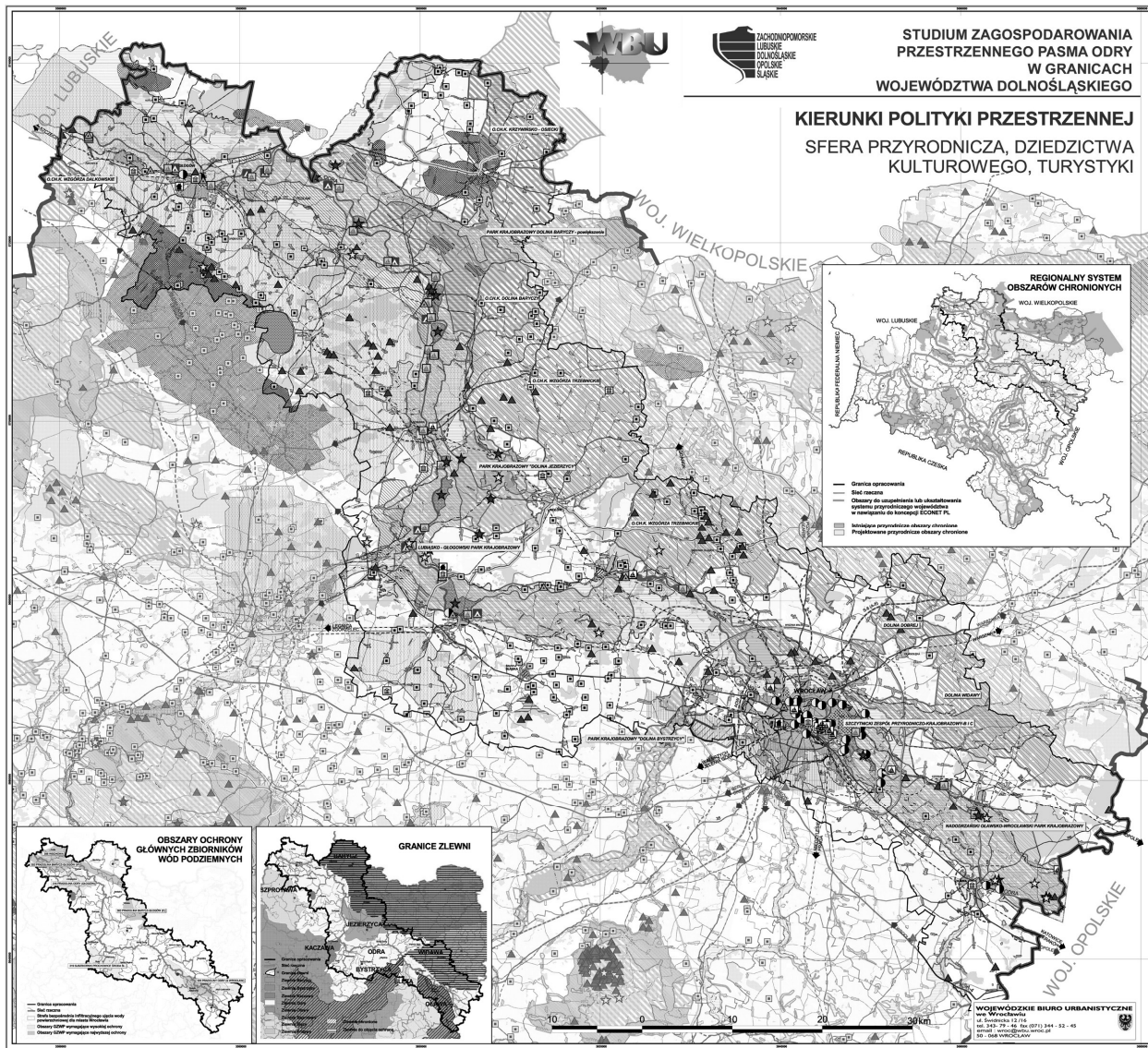
	BUDOWA KOMUNALNYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	931 500 000	
	- Wrocław - oczyszczalnia (przepustowość – 90 000 m3/d)	146 600 000	2015
	- Wrocław - kanalizacja	502 600 000	2015
	- Świebodzice Ciernie – oczyszczalnia (72 000 m3/d)	115 800 000	2005
	- Legnica – oczyszczalnia (30 000 m3/d)	19 700 000	2003
	- Lubin – oczyszczalnia (24 000 m3/d)	37 700 000	2001
	- Jelenia Góra – oczyszczalnia (21 000 m3/d)	52 400 000	2003
	- Bolesławiec – modernizacja oczyszczalni (18 000 m3/d)	16 800 000	2003
	- Bolesławiec - kanalizacja	39 900 000	2005
	BUDOWA PRZEMYSŁOWYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW	171 710 000	
	- Malczyce – Cukrownia „Małozyn” (przepustowość 800 m3/d)	2 100 000	2003
	- Brzeg Dolny – Zakładu Chemiczne „Rokita” (przepustowość 36 000 m3/d)	15 700 000	2004
	- Głogów – Cukrownia „Głogów” (3 400 m3/d)	4 200 000	2005
	- Głogów – KGHM „Polska Miedź” (przepustowość 22 000 m3/d)	57 600 000	2005
	- Legnica – KGHM „Polska Miedź” (przepustowość 25 000 m3/s)	62 800 000	2006
	- Rudna – KGHM „Polska Miedź” (przepustowość 96 000 m3/d)	10 500 000	2002
	- Wrocław – Zakłady „Polar” (przepustowość 3 600 m3/d)	8 400 000	2002

**ZADANIA PROPONOWANE DO WŁĄCZENIA
DO PROGRAMU DLA ODRY - 2006**

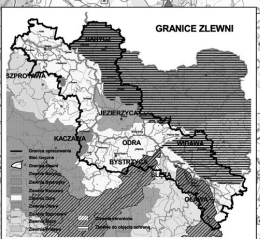
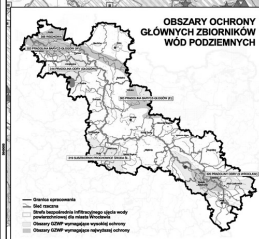
1.	<p>PRZESTRZENNE MUZEUM ODRY Zabytkowe elementy wrocławskiego węzła wodnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Śluza Różanka (1917), - Wrota powodziowe na śluzie miejskiej, - Śluza miejska „Mieszczańska” (1897), - Kanał żeglugowy (1916 – 1922), - Jaz Małgorzaty z przepompownią na rzece Oławie, - Wrota powodziowe na kanale miejskim, - Śluza Szczytniki (1897), - Wrota powodziowe na śluzie Zacisze, - Śluza zamykająca na Zielonym Potoku, - Śluza zamykająca na Oławie, - Przewód łączący Oławę z Odrą, - Jaz na kanale ulgi (Bartoszewicki), - Śluza Opatowice (1916), - Upust polderu przepływowego – Blizanowice – Trestno, - Przewał do Widawy, - Śluza wpustu do polderu przepływowego – Blizanowice – Trestno, - Śluza wpustowa do polderu Oławy, - Elektrownie wodne – Północna i Południowa we Wrocławiu, lata 20. XX w., - Młyn Maria 1 poł. XIX w., - Most Oławski 1883, - Most Grunwaldzki 1908, - Most Zwierzyniecki 1896/1897, - Most Mieszczański 1875/1876, - Most Pomorski Południowy 1904/1905, - Porty Wrocławskie: Miejski, Popowice, Węglowy <p>Pozostałe zabytki techniki i hydrotechniki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ruiny młyna św. Klary z młynówkami - Wrocław, - Hala Targowa, MPWiK „Na Grobli” - Wrocław, - Dworzec Świebodzki - Wrocław, - Dworzec Główny - Wrocław, - Hala Ludowa - Wrocław, - Browar „Piastowski” - Wrocław, - Przepompownia wody „Świątniki” - Wrocław, - Przepompownia ścieków „Port” - Wrocław, - Dawna kolejka wąskotorowa do Trzebnicy, - Rafineria cukru na Wyspie Mieszczańskiej – Wrocław - Zwierzyniec – zespół jazów i śluz w Oławie - Stocznia rzeczna w Malczycach - Porty - Zimowy i Katedralny w Głogowie, - Przystań Chrobrego w Jurczu.
2.	RESTRUKTURYZACJA PÓL IRYGACYJNYCH (Wrocław-Osobowice, Dobrzykowice)
3.	ROZBUDOWA I MODERNIZACJA ISTNIEJĄCYCH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW
	<ul style="list-style-type: none"> - miasto Głogów - miasto Siechnice - miasto Wołów - Gm. Grębocice - Grębocice - Gm. Pęcław – Pęcław

4.	<p>BUDOWA GRUPOWYCH WIEJSKICH OCZYSZCZALNI ŚCIEKÓW</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gm. DŁUGOŁĘKA (Pasikurowice, Łozina, Dobroszów Oleśnicki, Borowa, Brzezia Łąka) - Gm. OBORNIKI ŚLĄSKIE (Uraz, Zajęczków,)* - Gm. ŚRODA ŚLĄSKA (Rakoszyce) - Gm. BRZEG DOLNA (Pogalewo Wielkie)* - Gm. WOŁÓW (Lubiąż, Domaszków, Bożeń, Pełczyn)* - Gm. WIŃSKO (Dąbie, Łany, Boraszyce Wielkie, Wyszęcice, Piskorzyna, Brzózka, Głębowice, Smogoszów Wielki, Baszyn, Iwno, Moczydnica Klasztorna)* - Gm. JEMIELNO (Jemielno) - Gm. NIECHLÓW (Niechlów, Naratów) - Gm. GÓRA (Czernina Dolna) - Gm. KOTLA (Chociemyśl)
5.	<p>BUDOWA SIECI I URZĄDZEŃ KANALIZACYJNYCH (Brzeg Dolny, Czernica, Długołęka, Głogów, Góra, Grębocice, Jelcz – Laskowice, Jemielno, Jerzmanowa, Kotla, Malczyce, Miękinia, Niechlów, Oborniki Śląskie, Oława, Pęcław, Prochowice, Ruja, Ścinawa, Środa Śląska, Święta Katarzyna, Wińsko, Wisznia Mała, Wołów, Wrocław, Żukowice)</p>
6.	<p>BUDOWA WAŁÓW NA GŁÓWNYCH DOPLÝWACH ODRY (Oława, Ślęza, Bystrzyca, Widawa, Średzka Woda, Kaczawa, Barycz, Rudna, Krzycki Rów)</p>
7.	<p>STWORZENIE SYSTEMU TURYSTYKI WODNEJ NA ODRZE:</p> <p>Przystanie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Przystań w Jelczu, 224,0 km Odry - Przystań w Czernicy, 230,0 km Odry - Przystań w Kamieńcu Wrocławskim „Bajkał”, 238,7 km Odry - Przystań we Wrocławiu, 246,0 km Odry - Przystań w Urazie, 275,2 km Odry - Przystań w m. Malczyce (pole biwakowe), 304,1 km Odry - Przystań w Lubiążu, 311,0 km Odry - Przystań w Kwiatowicach(pole biwakowe), 317,0 km Odry - Przystań Chrobrego w Jurczu (pole biwakowe), 319,3 km Odry - Przystań w Dziewinie, 328,0 km Odry - Przystań w Ciechłowicach, 341,5 km Odry - Przystań w Ścinawie, 332,3 km Odry - Przystań w Budkowie (pole namiotowe), 342,1 - Przystań w Buszkowicach, 339,5 km Odry - Przystań w Laskowie (pole biwakowe), 347,2 km Odry - Przystań w Chobieni, 349,2 km Odry - Przystań w Chełmie (pole biwakowe), 358,7 km Odry - Przystań w Leszkowicach, 364,0 km Odry - Przystań Karków (pole biwakowe), 372,0 km Odry - Przystań w Gołkowicach, 379,0 km Odry - Przystań w Borkowie (pole biwakowe), 384,0 km Odry - Przystań w Zaborowej (pole biwakowe), 386,8 km Odry - Przystań w Głogowie, 392,3 km Odry - Przystań w Głogowie (pole biwakowe), 396,5 km Odry - Przystań w Czernej (pole biwakowe), 407,5 km Odry <p>Stacje paliw dla sprzętu motorowodnego:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Nabrzeże w Brzegu Dolnym, 282,5 km Odry - Nabrzeże w Pogalewie Wielkim, 293,3 km Odry - Nabrzeże w Malczycach, 304,9 km Odry - Nabrzeże w Chobieni, 349,2 km Odry - Nabrzeże w Głogowie, 392,9 km Odry - Nabrzeże w Rapocinie, 396,5 km Odry - Nabrzeże w Czernej, 407,5 km Odry

* *Koncepcja gospodarki ściekowej Związku Gmin Bychowo*

- GRANICA OPRACOWANIA**
- PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY**
 - Granicę województwa
 - Granicę powiatu
 - Granicę gminy
 - Granicę miasta w graninie niegł. - wiejskiej
- OSRODKI ADMINISTRACYJNE**
 - WROCLAW** Siedziba Wojewody, Sępimu Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego
 - OLAWA** Siedziba Rad Powiatów i Starostw
 - BRZECZO POLNY** Siedziba Rad Gmin i Urzędów Miejsko - wiejskich
 - SWINOUJSCIE** Siedziba Rad Gmin i Urzędów Gmin Wiejskich
- SIĘĆ HYDROGRAFICZNA**
 - Sieć rzeczna
 - Jeziora i stawy
 - Projektowany zbiornik retencyjny
 - Inicjatywne tereny zamieszekwane
- SFERA PRZYRODNICZO - EKOLOGICZNA**
 - Inicjatywne rezerwaty przyrody
 - Projektowane rezerwaty przyrody
 - Inicjatywne parki krajobrazowe
 - Projektowane parki krajobrazowe
 - Inicjatywne obszary chronionego krajobrazu
 - Projektowane obszary chronionego krajobrazu
 - Inicjatywne zespoły przyrodniczo - krajobrazowe
 - Projektowane szlaki parku krajobrazowego
 - Obszary glob. chronionych
 - Obszar wrodawski wymagający wielokierunkowych działań w celu poprawy stanu środowiska
 - Obszary/lasów do odnowienia lub przebudowy siładła gatunkowego
 - Eksploatowane złoża kopalin użytecznych
 - Nieogospodarowane złoża kopalin użytecznych - wymagające ochrony
 - Obszary zdegradowane - wymagające rekturywacji lub rekultywowania
 - Zbiorniki odpadów polifazowych "Żelazny Most"
 - Pola irygacyjne wymagające przekształceń
 - Sferya bezpieczeństwa infrastruktury ujęcia wody powierzchniowej dla miasta Wrocławia
- OCHRONA PRZECIWFOWODZIOWA**
 - Obszary zagrożone zalaniem
 - Granicę zalewu wody 1%¹⁰⁰
- DZIEDZICTWO KULTUROWE**
 - Historyczny układ urbanistyczny
 - Zespoły staromiejskie przewidziane do zachowania i rewaloryzacji
 - Proponowane rezerwaty kulturowe
 - Proponowane parki kulturowe
 - Owieski i zespoły sakralne przewidziane do rewaloryzacji
 - Stanowiska archeologiczne proponowane do zagospodarowania
 - Zabytkowe obiekty hydrotechniczne wchodzące w skład projektowanego Parku Kulturowego "Muzeum Odry"
- TURYSTYKA**
 - Węzłowe miejsca turystyczne do aktywizacji
 - Inicjatywne przystanki sportów wodnych
 - Projektowane przystanki sportów wodnych
 - Inicjatywne stacje paliw wykorzystywane dla potrzeb sportów wodnych
 - Projektowane stacje paliw wykorzystywane dla potrzeb sportów wodnych
 - Projektowane pola biwakowe, związane z przyrodniczym ujęciem wód powierzchniowych
 - Projektowane szlaki wodnego do rekreacji
 - Dolnośląski Szlak Cyfrowy do aktywizacji
- KOMUNIKACJA**
 - Autostrada inicjatywna
 - Inicjatywne drogi krajowe
 - Inicjatywne drogi wojewódzkie
 - Inicjatywne drogi inne
 - Projektowane autostrady i drogi ekspresowe
 - Projektowane drogi krajowe
 - Projektowane drogi wojewódzkie
 - Linie kolejowe o znaczeniu państwowym
 - Linie kolejowe o znaczeniu lokalnym
 - Linie kolejowe do przebudowy
 - Projektowane linie kolejowe
 - Port lotniczy Wrocław
 - Lotniska inne
 - Projektowane lotniska
 - Port lotniczy Wrocław S.A.
 - Zasęgi oddziaływania lotniska pasażerskiego

KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ SFERA ANTROPOGENICZNA

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

- Granice Województwa
- Granice powiatu
- Granice gminy
- Granice miasta w gminie miejsko - wiejskiej

ÓŚRODKI ADMINISTRACYJNE

WROCŁAW Siedziba Wojewody, Sejmiku Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego

OLAWA Siedziba Rad Powiatów i Starostw

BIŁOZÓDOLNY Siedziba Rad Gminy i Urzędów Miejsko - Wiejskich

RAZÓWICE Siedziba Rad Gminy i Urzędów Gmin Wiejskich

SIEĆ HYDROGRAFICZNA

- Sieć rzeczna
- Jeziora i stawy

SFERA PRZYRODNICZO - EKOLOGICZNA

- Eksploatowane złoża kopalin użytecznych
- Niezagospodarowane złoża kopalin użytecznych - wymagające ochrony
- Tereny i obszary górnicze kopalin użytecznych
- Proponowana lokalizacja obiektów kopalni węgla brunatnego (koncepcja Poltegor 1996)
- Granica dopuszczalnej, hipotetycznej, eksploatacji węgla brunatnego w przyszłości
- Obszary zdegradowane - wymagające rekultywacji lub rekultywowane
- Zbiornik odpadów poftalcacyjnych "Żelazny Most"

SFERA GOSPODARZA

- Ośrodki do aktywizacji
- Ośrodki do restrukturyzacji
- Regionalne strefy przedsiębiorczości
- Specjalne strefy ekonomiczne
- Wrocławski Park Technologiczny
- Obszary postulowane do wielofunkcyjnego rozwoju i szansa na rozwój funkcji o znaczeniu europejskim
- Obszary wymagające przekształceń monokultury przemysłowej
- Istniejące tereny zainwestowane

SFERA SPOŁECZNA

Projektowane funkcje ośrodków

- Istniejące ośrodki
- Planowane ośrodki

Hierarchia ośrodków

- Ośrodek metropolitalny - miasto o znaczeniu europejskim (potencjalne europejskie)
- Regionalne ośrodki równowagi rozwoju
- Subregionalne ośrodki równowagi rozwoju
- Ośrodki lokalne

KOMUNIKACJA

- Autostrada istniejąca
- Istniejące drogi krajowe
- Istniejące drogi wojewódzkie
- Istniejące drogi linii
- Projektowane autostrady i drogi ekspresowe
- Projektowane drogi krajowe
- Projektowane drogi wojewódzkie
- Linie kolejowe o znaczeniu państwowym
- Linie kolejowe o znaczeniu lokalnym
- Linie kolejowe do przebudowy
- Projektowane linie kolejowe
- Linie kolejowe rozstrzaślane przeznaczone do innego sposobu zagospodarowania
- Istniejące mosty
- Mosty drogowe do modernizacji
- Projektowane mosty
- Projektowane centra logistyczne
- Wariantowa lokalizacja projektowanych centrów logistycznych
- Port lotniczy Wrocław
- Lotniska inne
- Projektowane lotniska
- Port lotniczy Wrocław S.A.

ŻEGLUGA

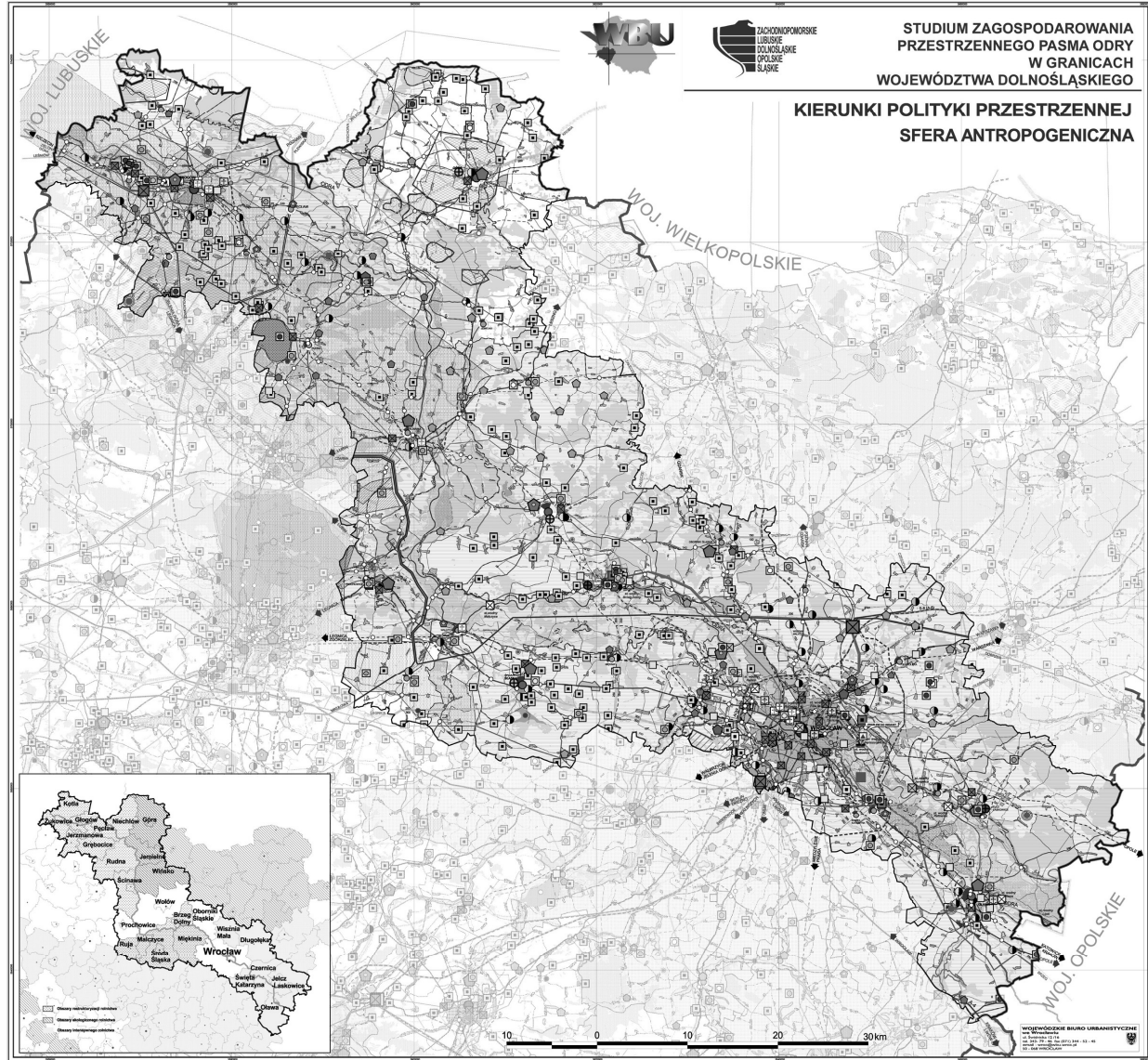
- Jazzy istniejące
- Jazzy modernizowane
- Jazzy projektowane
- Śluzy istniejące
- Śluzy do modernizacji
- Śluzy projektowane
- Porty projektowane
- Porty do reaktywacji
- Porty do modernizacji
- Kanaly do modernizacji
- Stocznie i bazy remontowe do modernizacji

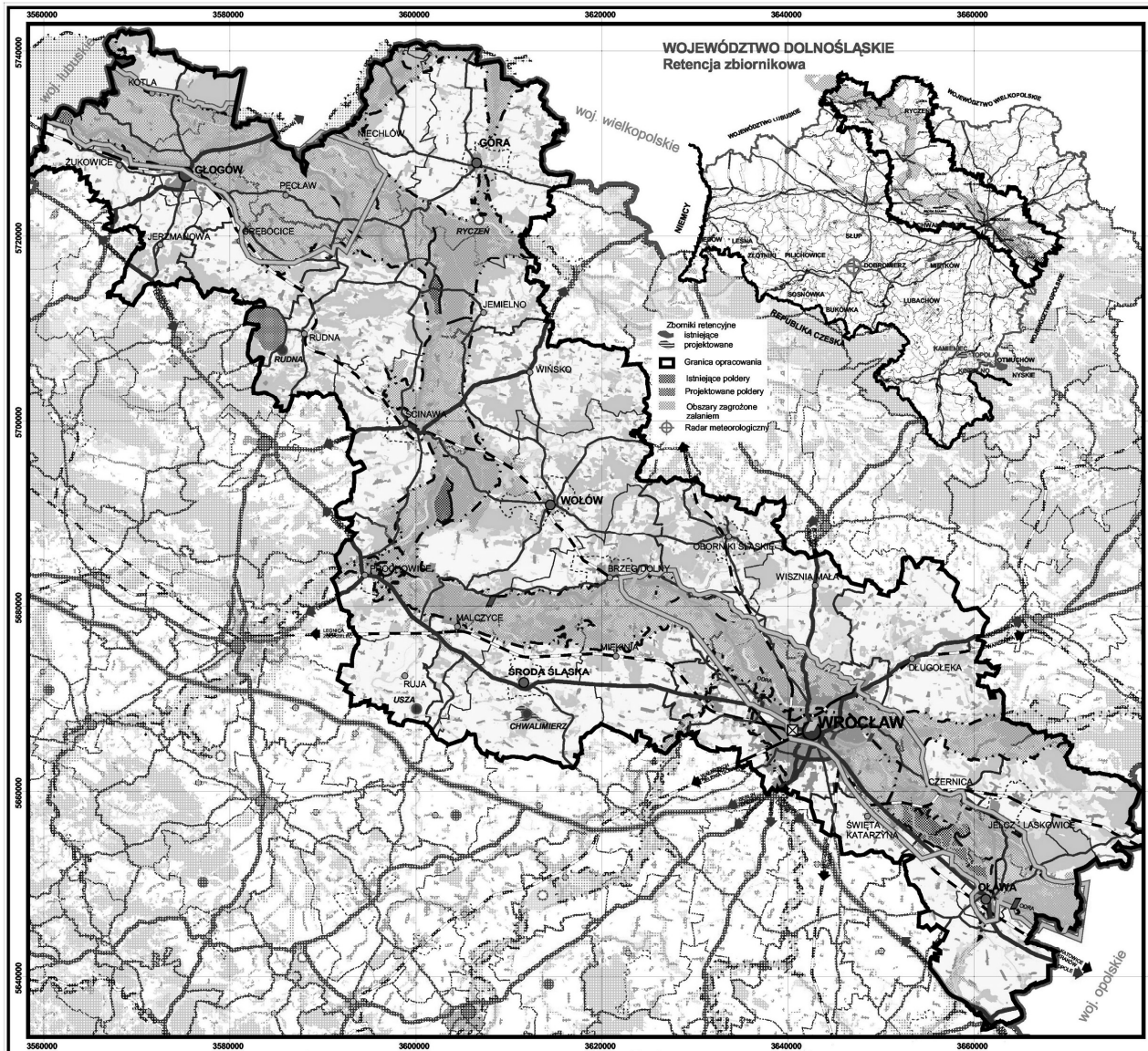
OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA

- Obszary zagrożenia powodziowego
- Granice zalewu wody 1%
- Wąły istniejące
- Wąły przewidziane do modernizacji
- Półkery istniejące
- Półkery projektowane
- Obszary priorytetowej ochrony przeciwpowodziowej
- Centra monitoringu, ostrzegania i ochrony przeciwpowodziowej
- Istniejący zbiornik retencyjny
- Projektowany zbiornik retencyjny

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- Istniejące ujęcia wody podziemnej o wydajności 100-200 m³/h
- Istniejące ujęcia wody podziemnej o wydajności 200-500 m³/h
- Istniejące ujęcia wody podziemnej o wydajności powyżej 500 m³/h
- Planowane ujęcia wody podziemnej dla m. Wrocławia
- Istniejące ujęcia wody infiltracyjnej dla m. Wrocławia
- Strefa bezopodrzędna infiltracyjnego ujęcia wody powierzchniowej dla miasta Wrocławia
- Przesus wody z rz. Nhey Kłodzkiej do rz. Otawy
- Istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepływności powyżej 2000 m³/d
- Istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepływności do 2000 m³/d
- Istniejąca zakładowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków o przepływności powyżej 2000 m³/d do modernizacji lub rozbudowy
- Istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepływności do 2000 m³/d do modernizacji lub rozbudowy
- Istniejąca mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych o przepływności powyżej 2000 m³/d do modernizacji lub rozbudowy
- Planowana grupowa mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków komunalnych
- Pola irygacyjne wymagające przekształceń
- Istniejące składowisko odpadów komunalnych
- Istniejące zakładowe składowisko odpadów pochodzących z produkcji
- Istniejący zakład unieszkodliwiania odpadów komunalnych
- Planowane składowisko odpadów komunalnych
- Planowany zakład unieszkodliwiania odpadów komunalnych o nastawionej lokalizacji
- Planowany zakład unieszkodliwiania odpadów komunalnych o nastawionej lokalizacji
- Istniejący gazociąg wysokiego ciśnienia
- Projektowany gazociąg wysokiego ciśnienia
- Istniejące stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia
- Projektowane stacje redukcyjno-pomiarowe I stopnia
- Istniejące złoża gazu
- Projektowany obszar poszukiwawczy złóż gazu
- Istniejąca linie elektroenergetyczne napiętnie 400 kV
- Projektowane linie elektroenergetyczne napiętnie 400 kV
- Istniejąca linie elektroenergetyczne napiętnie 220 kV
- Istniejąca linie elektroenergetyczne napiętnie 110 kV
- Istniejąca linie elektroenergetyczne napiętnie 110 kV do likwidacji
- Projektowane linie elektroenergetyczne napiętnie 110 kV
- Istniejąca linie elektroenergetyczne kablowe 110 kV
- Projektowane linie elektroenergetyczne kablowe 110 kV
- Istniejące stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 400 kV
- Projektowane stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 400 kV
- Istniejące stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 220 kV
- Projektowane stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 220 kV
- Istniejące stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 110 kV
- Projektowane stacje elektroenergetyczne o górnym napięciu 110 kV
- Istniejące elektrociepłownie
- Istniejące elektrownie wodne
- Projektowane elektrownie wodne

STUDIUM ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO PASMA ODRY
W GRANICACH
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

**KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ
OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA**

SKALA 1 : 400000

- GRANICA OPRACOWANIA**
- PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY**
 - Granica województwa
 - Granica powiatu
 - Granica gminy
 - Granica miasta w gminie miejsko - wiejskiej
- OŚRODKI ADMINISTRACYJNE**
 - WROCLAW** Siedziba Wojewody, Sejmiku Wojewódzkiego i Urzędu Marszałkowskiego
 - OLAWA** Siedziba Rady Powiatu i Starostwa
 - BRZEG DOLNY** Siedziba Rady Gminy i Urzędów Miejsko - Węjskich
 - ZUKOWICE** Siedziba Rady Gminy i Urzędów Gmin Węjskich
- HIERARCHIA OŚRODKÓW**
 - Osrodek metropolitalny - miasto o znaczeniu europejskim (potencjalnie europejskie)
 - Regionalne ośrodki równowazenia rozwoju
 - Subregionalne ośrodki równowazenia rozwoju
 - Ośrodki lokalne
- SIEĆ HYDROGRAFICZNA**
 - Sieć rzeczna, jeziora i stawy
 - Zbiornik poflotacyjny "Żelazny Most"
- KOMUNIKACJA**
 - Autostrada istniejąca
 - Istniejące drogi krajowe
 - Istniejące drogi wojewódzkie
 - Linie kolejowe o znaczeniu państwowym
- OCHRONA PRZECIWPOWODZIOWA**
 - Obszary zagrożone zalaniem (powódź '97 i granica zalewu wody 1%)
 - Granica zalewu wody 1%
 - Poldery projektowane
 - Poldery istniejące
 - Wały istniejące
 - Wały projektowane
 - Wały przeznaczone do modernizacji
 - Obszary priorytetowej ochrony
 - Jazy istniejące
 - Jazy przeznaczone do modernizacji
 - Jazy projektowane
 - Centrum monitoringu i ochrony przeciwpowodziowej
 - Zbiornik retencyjny istniejący
 - Zbiornik retencyjny projektowany

WOJEWÓDZKIE BIURO URBANISTYCZNE
we Wrocławiu
ul. Świdnicka 12 / 16
tel. 343-79-46 fax (071) 344-52-45
email: wroc@wbu.wroc.pl
50-068 WROCLAW

2. REGIONALNE STREFY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

W Projekcie planu zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego jednym z głównych priorytetów jest równoważenie rozwoju. Zagadnienia obszarów problemowych związanych z rozwojem przedsiębiorczości w obszarze województwa dolnośląskiego zostały rozwinięte w koncepcji programu **Regionalne strefy rozwoju przedsiębiorczości** wykonanym przez Wojewódzkie Biuro Urbanistyczne we Wrocławiu.

I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawą prawną dla koncepcji programu jest Art. 54a ust. 1 Ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym brzmiący: „W celu określenia uwarunkowań i kierunków polityki przestrzennej organy samorządu województwa prowadzą analizy i studia oraz opracowują koncepcje i sporządzają programy, odnoszące się do obszarów i zagadnień – odpowiednio do potrzeb i celów podejmowanych prac”. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 99 nr 15 poz.139, ze zmianami), a także Ustawa z dnia 12 maja 2000r. (Dz. U. Nr 48 z 14 czerwca 2000 r.) o zasadach wspierania rozwoju gospodarczego stwarzają możliwości wyrównywania różnic w poziomie rozwoju poszczególnych obszarów kraju, w tym również Dolnego Śląska. Art. 5. ustawy stanowi, że finansowanie rozwoju regionalnego poprzez dotacje celowe w wyznaczonych rejonach wsparcia objętych programami wojewódzkimi, a następnie programami wsparcia, może między innymi dotyczyć:

- rozwoju przedsiębiorczości i tworzenia nowych, stałych miejsc pracy,
- inwestycji w zakresie infrastruktury technicznej i transportowej, poprawiającej warunki realizowania inwestycji gospodarczych,
- inwestycji poprawiających stan środowiska

II. CEL OPRACOWANIA

Celem opracowania jest identyfikacja obszarów posiadających potencjał do rozwoju gospodarczego i mających predyspozycję do stania się ważnymi elementami gospodarki Dolnego Śląska, jak również identyfikacja obszarów problemowych wymagających wsparcia oraz wyznaczenie regionalnych stref rozwoju przedsiębiorczości.

Za regionalne strefy rozwoju przedsiębiorczości uznano tereny o najkorzystniejszej lokalizacji dla rozwoju funkcji gospodarczych na obszarze Dolnego Śląska i tereny wyodrębnionych obszarów wsparcia.

Lokalizacja regionalnych stref rozwoju przedsiębiorczości, związana jest głównie z potrzebą uruchomienia procesów stymulujących rozwój obszarów o dużym potencjale inwestycyjnym dla umocnienia gospodarczego obszaru Dolnego Śląska, jak również rozwój obszarów wymagających wsparcia, ze względu na słabe nasycenie infrastrukturą gospodarczą oraz niekorzystne uwarunkowania społeczno-ekonomiczne.

III. REGIONALNE STREFY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI W ASPEKCIE POLITYKI REGIONALNEJ

Polityka regionalna jest integralną częścią polityki gospodarczej i społecznej państwa. Według Koncepcji polityki przestrzennego zagospodarowania kraju głównymi czynnikami warunkującymi rozwój i wzrost aktywności gospodarczej województwa dolnośląskiego są; położenie w paśmie najwyższej innowacyjności

i aktywności społeczno-gospodarczej kształtującym się współzależnie z budową i modernizacją międzynarodowego i krajowego systemu infrastruktury technicznej (głównym elementem będzie system autostrad, linii kolejowych i energetycznych), położenie w strefie potencjalnie podwyższonej aktywności społeczno-gospodarczej stymulowanej przez proces integracji z Europą, zaliczenie Wrocławia do biegunów rozwoju społeczno-gospodarczego o znaczeniu europejskim, położenie w paśmie oddziaływania strefy przygranicznej.

Priorytetowe założenia opracowania w aspekcie polityki regionalnej to:

- zrównoważenie rozwoju w województwie
- rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw,
- tworzenie warunków do dopływu kapitału i wzrost ilości miejsc pracy,
- podniesienie rangi Wrocławia jako metropolii poprzez rozwój regionalnych systemów innowacyjnych.

IV. METODA OPRACOWANIA

Strefy rozwoju przedsiębiorczości zostały wyznaczone na podstawie wyników analiz, które pomogły prawidłowo dobrać tereny przeznaczone do aktywizacji. Podstawą opracowania jest waloryzacja województwa dolnośląskiego i identyfikacja obszarów problemowych, następnie wyznaczenie i waloryzacja regionalnych stref rozwoju przedsiębiorczości na terenie województwa dolnośląskiego.

Identyfikacja obszarów problemowych została przeprowadzona w aspekcie waloryzacji województwa pod kątem uwarunkowań społeczno-ekonomicznych, w celu wyróżnienia powiatów gospodarczo najsłabszych.

Źródłem informacji wykorzystanych dla doboru terenów wejściowych poddanych analizie były opracowania planistyczne oraz informacje uzyskane od samorządów lokalnych. Opracowania planistyczne, które zostały uwzględnione w opracowaniu, to studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin opracowane na terenie województwa dolnośląskiego oraz wybrane na ich podstawie, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Informacje uzyskane od samorządów lokalnych pozwoliły na wyodrębnienie terenów, które nie zostały jeszcze uwzględnione w opracowaniach planistycznych.

W kolejnym etapie prac zostało dokonany podział wszystkich regionalnych stref rozwoju przedsiębiorczości na dwie kategorie:

Kategoria I – strefa wspierająca

Kategoria II – oferta inwestycyjna

V. WALORYZACJA STREF ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI.

Wybrany wejściowy zestaw terenów został poddany analizom, które pozwalają na wyodrębnienie stref najkorzystniejszych do inwestowania zarówno z punktu widzenia inwestora prywatnego jak i potrzeby aktywizacji danego obszaru. Z punktu widzenia inwestora przeanalizowane zostały, między innymi, dane uwzględniające dostępność komunikacyjną, możliwości rozwojowe danego terenu oraz uzbrojenie w infrastrukturę techniczną. Z punktu widzenia potrzeby aktywizacji danego obszaru zostały przeanalizowane uwarunkowania społeczno-ekonomiczne.

Nadrzędna typologia stref opiera się na powiązaniu z układem osadniczym i komunikacyjnym oraz wpływem uwarunkowań ekonomicznych. W tym aspekcie wyróżniono następujące typy stref:

- strefa związana z aglomeracją wrocławską
- strefa związana z ośrodkiem regionalnym

- strefa związana z ośrodkiem subregionalnym
- strefa związana z ośrodkiem lokalnym
- strefa węzłowa
- strefa wspierająca ekonomicznie
- strefa nadgraniczna

Waloryzacja stref została opracowana na podstawie statystycznej analizy zestawu kryteriów. Kryteria te pozwalają na obiektywną ocenę wartości danego terenu pod kątem, zarówno realizacji polityki regionalnej, jak i potencjalnych potrzeb inwestora prywatnego. W opracowaniu przeanalizowano następujące pakiety kryteriów:

- właściwości fizjograficzne i topograficzne (warunki terenowe, zagrożenia powodziowe, położenie w stosunku do obszarów chronionych)
- struktura społeczno-gospodarcza (liczba mieszkańców, gęstość zaludnienia, czynni zawodowo, bezrobotni, szkoły ponadgimnazjalne)
- powiązania komunikacyjne (odległości od ośrodków usługowych, powiązanie z układami drogowymi, kolejowymi, odległość od lotniska)
- możliwości współpracy z zagranicą (odległości od granicy państwa, od najbliższych przejść granicznych i urzędów celnych)
- dostępność infrastruktury technicznej (elektroenergetyka, woda, gaz, kanalizacja)
- ocena aktywności samorządu lokalnego (dochody i wydatki budżetowe gmin, itp.)

Zakres doboru kryteriów został przeprowadzony z uwzględnieniem konieczności uzyskania obiektywności analizy oraz jej użyteczności w realizacji polityki regionalnej.

VI. ZNACZENIE OPRACOWANIA

Wyznaczenie konkretnych lokalizacji regionalnych stref rozwoju przedsiębiorczości ma za zadanie wskazanie Samorządowi Dolnego Śląska miejsc posiadających potencjał do rozwoju funkcji gospodarczych jako obszarów komplementarnych dla specjalnych stref ekonomicznych. Zidentyfikowanie takich terenów pozwoli Samorządowi na podjęcie decyzji o wspieraniu danych obszarów, zarówno tych, które mogą intensywnie rozwinąć gospodarkę Dolnego Śląska, jak i tych, które pretendują do obszarów wsparcia ze względu na swoją trudną sytuację społeczno-gospodarczą.

Opracowanie szczegółowej koncepcji wybranych stref rozwoju przedsiębiorczości stwarza możliwości umocnienia regionu Dolnego Śląska jako obszaru silnego gospodarczo, jak i wyrównywania różnic w poziomie rozwoju poszczególnych obszarów.

Umożliwi to finansowanie rozwoju regionalnego poprzez dotacje celowe w wyznaczonych miejscach wsparcia, objętych programami wojewódzkimi, a następnie programami wsparcia.

REGIONALNE STREFY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

TABELA ZBIORCZA

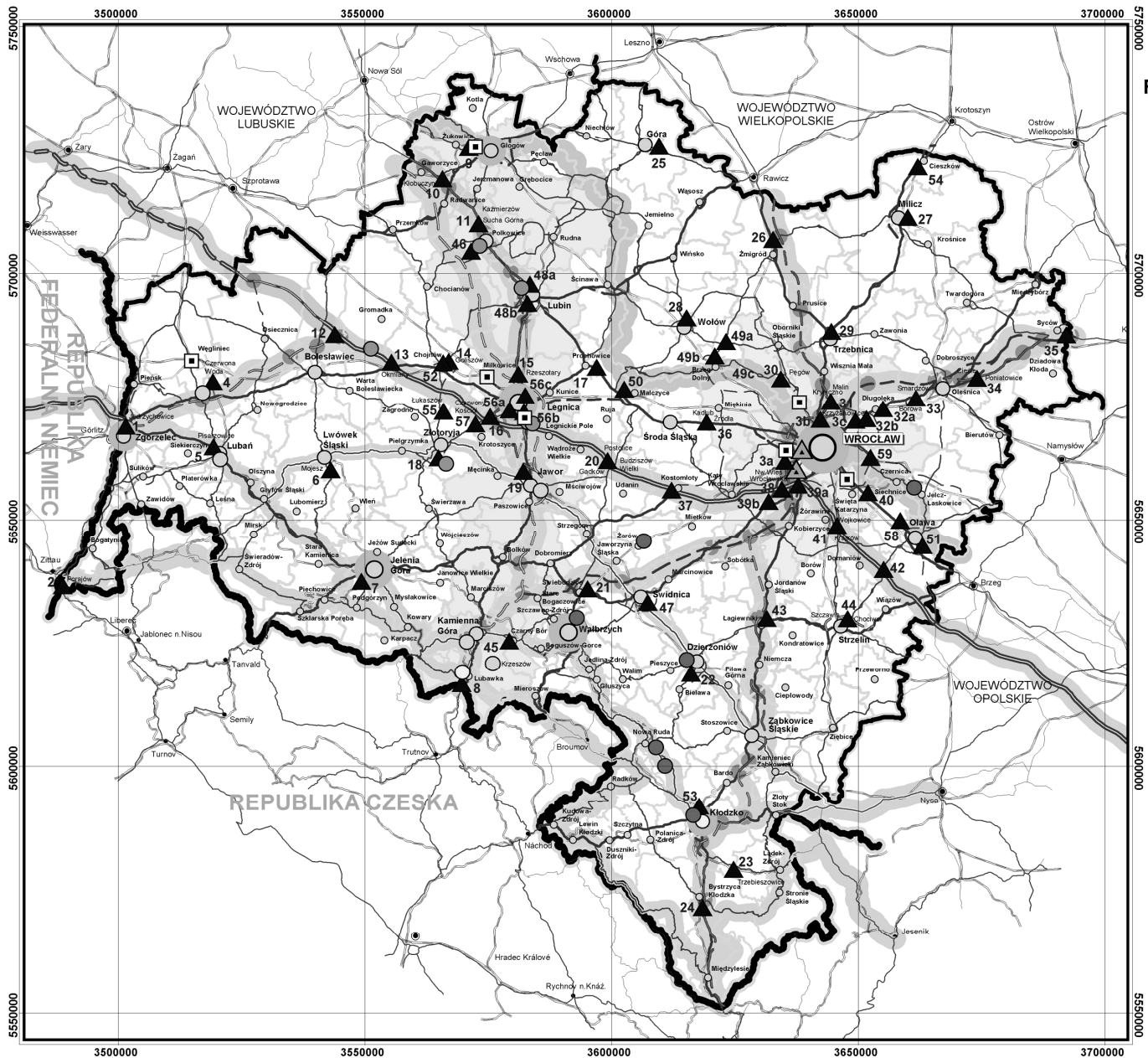
L.P	POWIAT	GMINA	MIJSCOWOŚĆ	POŁOŻENIE	Rodzaj strefy	Powierzchnia w ha	Nazwa terenu Rodzaj planowanej działalności gospodarczej	Źródło informacji
1	Zgorzelec	Zgorzelec	Zgorzelec-Jędrzychowice	Przy drodze nr 4, nr 30 i linii kolejowej do Pieńska	Nadgraniczna	Ok. 100	Transgraniczna Strefa Przedsiębiorczości - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium rozwoju pogranicza polsko-niemieckiego. Dolny Śląsk-Saksonia
2	Zgorzelec	Bogatynia	Porajów - Kopaczów	Przy przejściu granicznym do Czech i Niemiec	Nadgraniczna	Ok. 150	Transgraniczna Strefa Przedsiębiorczości - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium rozwoju pogranicza polsko-niemieckiego. Dolny Śląsk-Saksonia
3a	Wrocław	Wrocław	Wrocław	Wzdłuż projektowanej Osi Inkubacji	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 876	Tereny rozwoju aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
3b	Wrocław	Wrocław	Wrocław	Wzdłuż projektowanej Trasy Pomorskiej	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 469	Tereny rozwoju aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
3c	Wrocław	Wrocław	Wrocław	Przy drodze nr 8	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 139	Tereny rozwoju aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
4	Bolesławiec	Nowogrodzic	Wykroty	Przy węźle drogi nr 4 i drogi nr 296	Węzłowa	Ok. 193	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność przemysłowo-usługowa i składowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
5	Lubań	Lubań	Lubań - Pisarzowice	Przy drodze nr 30	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 60	Pasmo aktywności gospodarczej - Działalność przemysłowo-usługowa i składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
6	Lwówek Śląski	Lwówek Śląski	Mojesz	Przy drodze nr 297	Wspierająca ekonomicznie	Ok. 80	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność produkcyjna	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
7	Jelenia Góra	Jelenia Góra	Jelenia Góra	Pomiędzy linią kolejową a drogą nr 3 (Cieplice)	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 140	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
8	Kamienna Góra	Lubawka	Lubawka	Przy przejściu granicznym, na zachód od drogi nr 5	Nadgraniczna	Ok. 120	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność przemysłowo-usługowa i składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
9	Głogów	Głogów	Głogów	Teren huty na północ od drogi nr 292	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 100	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność przemysłowa, składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
10	Polkowice	Gaworzyce – Radwanice	Kłobuczyn - Drożyna	Przy węźle drogi nr 3 i nr 298	Węzłowa	Ok. 40	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
11	Polkowice	Polkowice	Sucha Górna – Kazimierzów	Przy drodze nr 3	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 250	Tereny aktywizacji gospodarczej Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

L.P	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	POŁOŻENIE	Rodzaj strefy	Powierzchnia w ha	Nazwa terenu Rodzaj planowanej działalności gospodarczej	Źródło informacji
12	Bolesławiec	Bolesławiec	Nowa Wieś	Przy węźle autostrady A-18 i projektowanej A-4	Węzłowa	Ok. 46	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
13	Legnica	Chojnów	Krzywa-Okmiany	Węzłowa Krzywa	Węzłowa	Ok. 150	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
14	Legnica	Chojnów	Goliszów	Przy drodze nr 335	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 60	Strefa aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa i składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
15	Legnica	Miłkowice	Rzeszotary	Przy drodze nr 3	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 56	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjna i rzemiosło nieuciążliwe	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
16	Legnica	Krotoszyce	Czerwony Kościół	Przy węźle autostrady A-4 i drogi nr 364	Węzłowa	Ok. 50	Gminna strefa gospodarcza o zorganizowanej działalności inwestycyjnej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
17	Legnica	Prochowice	Prochowice	Przy drodze nr 94	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 30	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
18	Złotoryja	Złotoryja	Złotoryja	Przy projektowanej obwodnicy drogowej miasta	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 28	Złotoryjska Strefa Intensywnego Rozwoju Gospodarczego - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
19	Jawor	Jawor	Jawor	W północno – zachodniej części miasta przy linii kolejowej nr 127	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 40	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – składowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
20	Jawor	Wądroże Wielkie	Budziszów Wielki – Gądków - Postolice	Przy węźle autostrady A-4 i drogi nr 345	Węzłowa	Ok. 120	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
21	Świdnica	Świebodzice	Świebodzice	Przy drodze nr 374	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 120	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
22	Dzierżoniów	Bielawa	Bielawa	Przy drodze nr 384	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 100	Tereny skoncentrowanej działalności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
23	Kłodzko	Lądek Zdrój	Trzebieszowice	Przy drodze nr 392	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 30	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
24	Kłodzko	Bystrzyca Kłodzka	Bystrzyca Kłodzka	Przy drodze nr 33	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 60	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego

L.P	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	POŁOŻENIE	Rodzaj strefy	Powierzchnia w ha	Nazwa terenu Rodzaj planowanej działalności gospodarczej	Źródło informacji
25	Góra	Góra	Góra – Kłoda Górowska	We wsch. części miasta przy drodze nr 324	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 20	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
26	Trzebnica	Żmigród	Żmigródek	Po wsch. stronie drogi nr 5	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 30	Tereny zorganizowanej działalności inwestycyjnej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
27	Milicz	Milicz	Milicz	Przy linii kolejowej nr 281	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok.118	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy
28	Wołów	Wołów	Wołów	Pomiędzy drogami nr 338 i nr 339	Wspierająca ekonomicznie	Ok. 100	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
29	Trzebnica	Trzebnica	Trzebnica	Po zachodniej stronie drogi nr 15	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 80	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
30	Trzebnica	Oborniki Śląskie	Pęgów	Przy drodze nr 348	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 200	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego , Studium gminy
31	Trzebnica	Wisznia Mała	Krynicyzno – Malin – Ligota Piękna	Przy drodze nr 5	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 200	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
32a	Wrocław	Długołęka	Długołęka	Przy drodze nr 8	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 93	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
32b	Wrocław	Długołęka	Długołęka	Przy drodze nr 8	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok.80	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
33	Wrocław - Oleśnica	Długołęka - Oleśnica	Borowa - Smardzów	Przy drodze nr 8	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 130	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
34	Oleśnica	Oleśnica	Poniatowice – Ligota Polska	Przy drodze nr 8	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 70	Tereny aktywizacji gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
35	Oleśnica	Syców	Syców	W pld. – wsch. części miasta przy drodze nr 8	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 50	Tereny aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
36	Środa Śląska	Miękinia	Kadłub-Źródła	Przy drodze nr 94	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 120	Tereny aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
37	Środa Śląska	Kostomłoty	Kostomłoty	Przy węźle autostrady A4 i drodze nr 378	Węzłowa	Ok. 60	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
38	Wrocław	Kąty Wrocławskie	Nowa Wieś Wrocławska	Przy autostradzie A4	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 150	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

L.P	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	POŁOŻENIE	Rodzaj strefy	Powierzchnia w ha	Nazwa terenu Rodzaj planowanej działalności gospodarczej	Źródło informacji
39a	Wrocław	Kobierzyce	Bielany Wrocławskie	Przy drodze nr 5 i nr 8	Węzłowa	Ok. 130	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
39b	Wrocław	Kobierzyce	Biskupice Podgórne	Przy autostradzie A4	Węzłowa	Ok.287	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
40	Wrocław	Święta Katarzyna	Siechnice	Przy drodze nr 456	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok.80	Gminna strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
41	Wrocław	Żórawina	Żórawina – Wojkowice - Krajków	Przy węźle autostrady A4 i drogi nr 395	Węzłowa	Ok. 130	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
42	Oława	Domaniów	Brzezimierz-Goszczyzna	Przy węźle autostrady A4 i drogi nr 396	Węzłowa	Ok. 30	Tereny aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
43	Dzierżoniów	Łagiewniki	Łagiewniki	Węzłowa drogi nr 8	Węzłowa	Ok. 90	Strefa rozwoju funkcji przemysłowo-składowej - Działalność produkcyjno – składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
44	Strzelin	Strzelin	Pęcz -Mikoszów-Szczawin - Chociwel	Wzdłuż dróg nr 395 i nr 384	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 1282	Strefa aktywności ekonomicznej - Działalność produkcyjno – składowo- usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
45	Wałbrzych	Czarny Bór	Czarny Bór	Przy drodze nr 367	Wspierająca ekonomicznie	Ok.72	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
46	Polkowice	Polkowice	Polkowice Dolne	Przy drodze nr 3	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 44	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Oferta inwestycyjna gminy
47	Świdnica	Świdnica	Świdnica	Przy drodze nr 35	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 44	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy
48a	Lubin	Lubin	Lubin	W północno-zachodniej części miasta przy drodze nr 3	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 307	Tereny pod zabudowę przemysłową - Działalność produkcyjno – usługowo - składowa	Oferta inwestycyjna gminy
48b	Lubin	Lubin	Lubin	W południowo-zachodniej części miasta przy drodze nr 3 i 335	Związana z ośrodkiem regionalnym	Ok. 420	Tereny aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Oferta inwestycyjna gminy
49a	Wołów	Brzeg Dolny	Bukowice	Przy drodze nr 340	Wspierająca ekonomicznie	Ok. 60	Park Przemysłowy Bukowice - Działalność produkcyjno – usługowo -składowa	Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy
49b	Wołów	Brzeg Dolny	Brzeg Dolny	Przy drodze nr 341 i linii kolejowej Przemysł - Szczecin	Wspierająca ekonomicznie	Ok. 100	Niebieska strefa - Działalność produkcyjno – usługowo - składowa	Plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy

L.P	POWIAT	GMINA	MIEJSCOWOŚĆ	POŁOŻENIE	Rodzaj strefy	Powierzchnia w ha	Nazwa terenu Rodzaj planowanej działalności gospodarczej	Źródło informacji
50	Środa Śląska	Malczyce	Malczyce - Mazurowice	Przy drodze nr 47 716	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 80	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
51	Oława	Oława	Oława	Przy drodze nr 456	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 32	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
52	Legnica	Chojnów	Chojnów	Przy drodze nr 335	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 33	Północna Jednostka Produkcyjna - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
53	Kłodzko	Kłodzko	Kłodzko	Przy drodze nr 8	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 30	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - składowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
54	Milicz	Cieszków	Cieszków	Przy drodze nr 15	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 30	Teren aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
55	Złotoryja	Zagrodno	Łukaszów	Przy drodze nr 328	Związana z ośrodkiem lokalnym	Ok. 37	Strefa aktywności ekonomicznej - Działalność produkcyjno - składowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
56a	Legnica	Legnica	Legnica	Przy obwodnicy zachodniej miasta Legnicy i drogi nr 364	Związana z ośrodkiem ponadregionalnym	Ok. 25	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
56b	Legnica	Legnica	Legnica	W rejonie północnej części lotniska	Związana z ośrodkiem ponadregionalnym	Ok. 71	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
56c	Legnica	Legnica	Legnica	W północnej części miasta przy rzece Kaczawa	Związana z ośrodkiem ponadregionalnym	Ok. 10	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
57	Złotoryja	Złotoryja	Ernestynów	Przy węźle autostrady A-4 i drogi nr 364	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 30	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - składowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
58	Oława	Oława	Stanowice	Przy drodze nr 94	Związana z ośrodkiem subregionalnym	Ok. 230	Tereny aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - usługowa	Miejskowy plan zagospodarowania przestrzennego
59	Wrocław	Czernica	Dobrzykowice	Przy drodze nr 455	Związana z aglomeracją wrocławską	Ok. 200	Strefa aktywności gospodarczej - Działalność produkcyjno - składowo- usługowa	Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

REGIONALNE STREFY ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

SKALA 1 : 750000

LEGENDA

- GRANICE ADMINISTRACYJNE**
- GRANICA PAŃSTWA
 - GRANICA WOJEWÓDZTWA
 - GRANICA POWIATU
 - GRANICA GMINY
- KOMUNIKACJA**
- ISTNIEJĄCA AUTOSTRADA
 - ISTNIEJĄCA DROGA KRAJOWA
 - ISTNIEJĄCA DROGA WOJEWÓDZKA
 - PROJEKTOWANA AUTOSTRADA
 - PROJEKTOWANA DROGA KRAJOWA
 - PROJEKTOWANA DROGA WOJEWÓDZKA
 - PROJEKTOWANY WARIANT DRUGI WOJEWÓDZKIEJ
 - LINIA KOLEJOWA O ZNACZENIU PAŃSTWOWYM
 - LINIA KOLEJOWA O ZNACZENIU LOKALNYM
 - PROJEKTOWANY WEZEL AUTOSTRADOWY
 - PROJEKTOWANE CENTRUM LOGISTYCZNE
 - PROJEKTOWANY WARIANT CENTRUM LOGISTYCZNEGO
- OSRODKI ADMINISTRACYJNE**
- SIEDZIBA WOJEWÓDZTWA
 - SIEDZIBA POWIATU
 - SIEDZIBA GMINY
 - PONADREGIONALNY BIEGUN ROZWOJU
 - REGIONALNY BIEGUN ROZWOJU
 - OBSZAR RÓWNOWAŻENIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA
 - STRATEGICZNA OŚ ROZWOJU
- STREFY AKTYWNOŚCI GOSPODARCZEJ**
- REGIONALNA STREFA ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI
 - KAMIENNOGÓRSKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA
 - LEGNICKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA
 - WAŁ BRZYSKA SPECJALNA STREFA EKONOMICZNA
 - WROCLAWSKI PARK TECHNOLOGICZNY

SIERPIEŃ 2002 r.

WOJEWÓDZKIE BIURO URBANISTYCZNE we Wrocławiu
 ul. Szwednicka 12/16
 tel. 71 343 79 - 46 fax (071) 344 - 52 - 45
 e-mail: wrocc@wbu.wroc.pl
 50 - 068 WROCLAW

8. INSTRUMENTY REALIZACJI POLITYKI PRZESTRZENNEJ

By zrealizować cele założone w planie zagospodarowania przestrzennego konieczne jest użycie odpowiednich środków realizacji, inaczej instrumentów realizacji celów. Użyte powinny być instrumenty prawne i finansowe. **Instrumenty prawne** mogą występować jako: unijne, krajowe, wojewódzkie. Dla planu zagospodarowania przestrzennego województwa wykorzystane zostaną instrumenty prawne krajowe, takie jak ustawy (w tym Ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, Ustawa o ochronie środowiska, Ustawa o wspieraniu rozwoju regionalnego i inne), rozporządzenia oraz instrumenty prawne wojewódzkie: uchwały, rozporządzenia, strategie, programy, plany.

Realizacja polityki przestrzennej zawartej w planie zagospodarowania przestrzennego województwa dolnośląskiego odbywać się będzie poprzez programy rządowe i programy samorządowe zawierające regionalne i ponadlokalne zadania celów publicznych, kontrakty wojewódzkie. Uchwalony plan będzie podstawą do sporządzenia dla poszczególnych gmin opracowań zawierających ustalenia przestrzenne wynikające z planu dla gminy. Ustalenia takie zostaną sporządzone także dla powiatów i obejmą gminy wchodzące w skład poszczególnych powiatów.

Instrumentami finansowymi będą środki uzyskiwane w ramach programów takich jak unijne ISPA, SAPARD, Programu operacyjny dla Celu 1 Funduszy Strukturalnych dla województwa dolnośląskiego, środki Międzynarodowych Instytucji Finansowych (Bank Światowy, Europejski Bank Inwestycyjny, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju), środki rządowe uzyskane w ramach kontraktu, środki samorządów.

Podstawą funkcjonowania ciągłości kształtowania i realizacji polityki przestrzennej powinien być **monitoring zmian** - monitoring zmian w poszczególnych dziedzinach i monitoring zmian strukturalnych.

Istotnym elementem monitoringu przestrzeni jest monitoring środowiska, który obejmuje, uzyskiwane podczas badań monitoringowych, informacje w zakresie: stanu i jakości zasobów środowiska, w tym gleb, lasów, surowców naturalnych, wód powierzchniowych (w tym ochrony przeciwpowodziowej) i podziemnych, jakości powietrza, poziomu hałasu, promieniowania jonizującego i pól elektromagnetycznych, rodzajów oraz ilości substancji lub energii wprowadzanych do powietrza, wód, gleby i ziemi oraz wytwarzania i gospodarowania odpadami.

Konieczna jest modernizacja i rozbudowa obecnego systemu państwowego monitoringu środowiska, zgodnie z wymaganiami UE.

Jednym z najistotniejszych instrumentów wdrażania zasad zrównoważonego rozwoju są **strategiczne oceny oddziaływania na środowisko**, których prewencyjny charakter umożliwia wczesną identyfikację zagrożeń związanych z zagospodarowaniem regionu oraz wspomagających wybór najlepszej opcji kojarzącej cele przyrodnicze, społeczne i ekonomiczne.

